

รายงานผลการสำรวจ

**ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย. น้อย เจริญปริมาณและเชิงคุณภาพ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557**

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ออย.น้อย เชียงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 มุ่งสำรวจตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้ 1) เพื่อสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนทั่วไป นักเรียนที่เป็นสมาชิก ออย.น้อย และนักเรียนแกนนำ ออย.น้อย โดยเปรียบเทียบความแตกต่างทางประชากรศาสตร์ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อและการบริโภค ทักษะที่ดีต่อการบริโภคของนักเรียน พฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน และอิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ (นักเรียน) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ต่อโครงการ ออย.น้อย

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1) นักเรียนทั่วไป จำนวน 1,385 คน นักเรียนแกนนำ ออย.น้อย จำนวน 225 คน และนักเรียนสมาชิก ออย.น้อย จำนวน 49 คน 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) จำนวน 420 คน โดยกลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจพฤติกรรมบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน จำนวน 2,100 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 30 แห่ง กระจายใน 10 จังหวัดทุกภูมิภาค ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มาจากจังหวัดและโรงเรียนที่ถูกสุ่ม โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง รวมกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 420 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบประเมินพฤติกรรม การบริโภค (สำหรับนักเรียน) ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังที่มีต่อโครงการ ออย.น้อย (สำหรับครู ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่) ชุดที่ 3 แบบการจัดสนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ออกมาเกณฑ์การประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติเชิงอ้างอิง ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of variance) และสถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2 -test) 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดกลุ่มข้อมูล จำแนกประเภท แล้วนำไปสรุปเป็นข้อความที่มโนทัศน์ทั่วไป โดยใช้หลักการสรุปแบบอุปนัย (Inductive Method)

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.5 ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.0 เป็นนักเรียน อย.น้อย (เป็นสมาชิก อย.น้อย หรือเป็นแกนนำ อย.น้อย) คิดเป็นร้อยละ 34.0 กลุ่มตัวอย่างมาจากภาคต่าง ๆ และประเภทโรงเรียน จำนวนใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.0 มีสถานะเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 45.0 มาจากภาคต่าง ๆ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม อย.น้อย ดังนี้ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุดคือ จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด คิดเป็นร้อยละ 49.8 กิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ ตรวจสอบฉลากอาหาร คิดเป็นร้อยละ 53.0 กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุดคือ ตรวจสอบความสะอาดของห้องน้ำในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.9 กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุดคือ เดินรณรงค์ คิดเป็นร้อยละ 43.7 ในการเรียนการสอนครูนำเนื้อหาเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมาใช้ในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.0 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 49.5 และกิจกรรมในโครงการ อย.น้อย ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ กิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย คิดเป็นร้อยละ 40.7

สรุปผลการสำรวจ

ผลการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย ปี 2557 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการสำรวจเชิงปริมาณ และผลการสำรวจเชิงคุณภาพ

ผลการสำรวจเชิงปริมาณ

1. **ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ** ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 75.2 คะแนนเฉลี่ยความรู้เท่ากับ 9.02 จาก

คะแนนเต็ม 12 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.20 โดยพบว่า ความรู้ที่นักเรียนตอบถูกต้องมากที่สุดคือ การกินอาหารที่มีรสเค็มมาก มีความเสี่ยงในการเป็นโรคไตและความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 87.2 ส่วนข้อความรู้ที่นักเรียนตอบถูกน้อยที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารแม้มิใช่ยาแต่ช่วยป้องกันบำบัดรักษาโรคได้ คิดเป็นร้อยละ 66.2

2. ทักษะคิดต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนมีทักษะคิดต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะคิดที่ดีเท่ากับ 3.60 จากคะแนนเต็ม 5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.58

3. พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการสำรวจพบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องซึ่งประกอบด้วย 1) หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม 2) หลีกเลี่ยงการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามโฆษณาชวนเชื่อ 3) หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ 4) อ่านฉลากอาหาร ยา และเครื่องสำอางก่อนซื้อหรือใช้ และ 5) บริโภคนม ผัก และผลไม้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 77.5 ซึ่งบรรลุเป้าหมายของโครงการที่ร้อยละ 75 เมื่อจำแนกการประเมินตามพฤติกรรมย่อย ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลการประเมินพฤติกรรมการบริโภคอาหาร พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 79.0 จากอาหารทั้งหมด 10 ประเภท นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารผ่านเกณฑ์การประเมิน 8 ประเภท โดยแบ่งอาหารได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 อาหารที่ไม่ควรบริโภคหรือบริโภคแต่น้อยได้แก่ 1) ขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด 2) อาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ 3) ขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สาหร่ายอบกรอบ ฯลฯ 4) ขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกว 5) เครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียว และอื่นๆ ผลการประเมินพบว่า จำนวนนักเรียน อย.น้อย ที่มีพฤติกรรมไม่บริโภคถึงบริโภค 1 – 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 78.5 81.7 75.1 82.2 และ 82.7 ตาม ลำดับ (เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้คือ จำนวนนักเรียน อย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมการบริโภคไม่บริโภคถึงบริโภค 1 – 2 วันต่อสัปดาห์) กลุ่มที่ 2 อาหารที่ควรบริโภค ได้แก่ นม ผัก และผลไม้ ผลการประเมินพบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภค 3 – 5 วัน/สัปดาห์ ถึง บริโภค 6 – 7 วัน/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 82.8 80.0 และ 78.9 ตามลำดับ (เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้คือ จำนวนนักเรียน อย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมการบริโภค 3 – 5 วัน/สัปดาห์ ถึง บริโภค 6 – 7 วัน/สัปดาห์) สำหรับพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง

ขนมโตเกียว และอื่น ๆ และกินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กล้วยแขก คิดเป็นร้อยละ 73.3 และ 74.7 ตามลำดับ

3.2 ผลการประเมินพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76.0 จากพฤติกรรมทั้งหมด 10 พฤติกรรม นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3 พฤติกรรม โดยแบ่งพฤติกรรมเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 พฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติ ได้แก่ 1) ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจงใจให้น่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 87.4 (เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ จำนวนนักเรียน อย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง) กลุ่มที่ 2 พฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ 1) สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ 2) เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย. คิดเป็นร้อยละ 85.6 และ 85.0 ตามลำดับ (เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ จำนวนนักเรียน อย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง) สำหรับพฤติกรรมการบริโภคสุขภาพที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 3 ลำดับแรก คือ การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 68.7 หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือ ไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 70.1 และการปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด คิดเป็นร้อยละ 70.8

4. อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เพื่อนมีอิทธิพลเป็นอันดับแรกคือ การกินขนมหวาน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.09) การกินอาหารจานด่วน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.05) การกินขนมขบเคี้ยว ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.13) การดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.12) และการรับประทานอาหารประเภททอด ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 1.10) การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่บุคคลในครอบครัว (บิดา มารดา ญาติพี่น้อง) มีอิทธิพลต่อนักเรียนเป็นอันดับแรกคือ การกินนม ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.15) การกินผักและผลไม้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 1.02) การกิน/ซื้อยา ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.13) การใช้วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 1.37) ส่วนสื่อโฆษณามีอิทธิพลเป็นอันดับแรกต่อการซื้อเครื่องสำอาง ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.32)

5. ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ผลการสำรวจ พบว่า

5.1 นักเรียนแกนนำ อย.น้อย มีความพึงพอใจต่อโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.60) โดยด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความพึงพอใจอันดับแรกคือ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้

การสอน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.83) และกิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตรวจสอบ
หลากหลาย เช่น ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ ตรวจสอบน้ำดื่มในโรงเรียน
($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.87) สำหรับความพึงพอใจด้านผลที่ได้รับจากโครงการ อย.น้อย คือ ทำใ้
นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.07$,
S.D. = 0.78) รองลงมาคือ นักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง
($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.90)

5.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความพึงพอใจต่อโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.70) โดยด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจ
อันดับแรกในเรื่อง กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน
เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย
($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่
การเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.76) สำหรับด้านผลที่ได้จากโครงการ อย.น้อย คือ นักเรียน
ได้รับความรู้ด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องและปลอดภัย ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.75)
รองลงมาคือ นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน
($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.73) และนักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง
($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.79)

6. ความคาดหวังต่อโครงการ อย.น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

6.1 นักเรียนมีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.69) โดยมีความคาดหวังอันดับแรก คือ การเลือกรับประทานอาหารที่มี
ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.95) รองลงมาคือ การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้องและ
การดูแลสุขภาพก่อนซื้อ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.93)

6.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในภาพรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.69) โดยมีความคาดหวังอันดับแรกคือ การเลือกรับประทาน
อาหารที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่าง
ถูกต้อง และการดูแลสุขภาพก่อนซื้อ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.79)

7. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทักษะต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์
สุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร และพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

7.1 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่เป็น อย.น้อย มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมากกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย

7.2 ทศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่เป็น อย.น้อย มีทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย

7.3 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ต้อง ในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ในพฤติกรรมต่อไปนี้ คือ

- 1) กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด
- 2) กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สหรัยอบกรอบ ฯลฯ
- 3) ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่น ๆ
- 4) กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ
- 5) ดื่มนม
- 6) กินผัก
- 7) กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กล้วยแขก ส่วนพฤติกรรม 1) กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ
- 2) กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง และ
- 3) กินผลไม้ ไม่พบความแตกต่าง

7.4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ต้อง ในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ในพฤติกรรมต่อไปนี้

- 1) หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ
- 2) ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด
- 3) อ่านฉลากเครื่องหมายอย่างละเอียด
- 4) อ่านฉลากวัตถุดิบที่ใส่ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้ ส่วนพฤติกรรม 1) การซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจงใจให้น่าซื้อน่าใช้
- 2) การสังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- 3) การอ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีนก่อนเลือกซื้ออาหาร
- 4) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออ.
- 5) การสังเกตลักษณะของยา ก่อนกินยา และ
- 6) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย ไม่พบความแตกต่าง

8. ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ

การสำรวจเชิงคุณภาพ ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth – Interview) ผลการสำรวจปรากฏดังนี้

8.1 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าการ อย.น้อย เป็นโครงการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีประโยชน์ เป็นการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน โดยเครือข่ายเยาวชนในสถานศึกษา รวมทั้งโครงการนี้ได้สนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างบูรณาการ

และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังค่านิยมในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคไปสู่ครอบครัว อันจะนำไปสู่การพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคในอนาคต

8.2 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ ออย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อโครงการ ออย.น้อย ในด้านการให้ความรู้ และปลูกฝังทัศนคติในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องแก่นักเรียนและเยาวชน เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีการบูรณาการความรู้ด้านอาหารและยาเข้าไปกับหลักสูตรการเรียนการสอน การสร้างเครือข่ายเยาวชนในรูปแบบชมรมในโรงเรียนที่สามารถร่วมดำเนินการกับภาครัฐและเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังและติดตามปัญหาในชุมชนในเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีการดำเนินการตามโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ตามสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

8.3 ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียน

ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนที่พบ ได้แก่ การบริโภคอาหารจานด่วน อาหารที่มีรสหวาน และอาหารประเภทแป้ง ส่งผลถึงภาวะน้ำหนักเกินมาตรฐานในนักเรียน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่เหมาะสม ทั้ง ยา เครื่องสำอาง อาหารวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

8.4 บทบาทของนักเรียน ออย.น้อย ในการช่วยแก้ไขปัญหามาตรฐานสุขภาพที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนที่เป็นสมาชิกชมรม ออย.น้อย มีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ด้วยการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ทั้งกิจกรรมเสียงตามสาย การจัดรายการวิทยุ ป้ายนิเทศ จัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์ เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้อง ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ถูกต้อง และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

8.5 ปัจจัยที่ทำให้โครงการ ออย.น้อย ประสบความสำเร็จ

สิ่งที่เป็นปัจจัยที่ทำให้โครงการ ออย.น้อย ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารของหน่วยงานด้านสาธารณสุข และหน่วยงานด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน และการได้รับความร่วมมือจากเครือข่าย ได้แก่ โรงเรียน ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร

8.6 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินการโครงการ อย.น้อย

สิ่งที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย คือ การที่ผู้ดำเนินการในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

8.7 ความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าโครงการ อย.น้อย เป็นโครงการที่มีประโยชน์ จึงคาดหวังว่า โครงการนี้จะสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีการขยายผลการดำเนินการไปสู่ทุกระดับการศึกษา และมีความคาดหวังว่านักเรียนแกนนำ และนักเรียนสมาชิกโครงการ อย.น้อย ที่ผ่านการอบรมได้รับความรู้ จะสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง รู้จักการเลือกซื้อเลือกใช้อัตราผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง และเผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้อื่นๆ และชุมชนได้

8.8 ความต้องการการสนับสนุนในการทำให้โครงการ อย.น้อย เป็นไปตามความคาดหวัง

การสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งในระดับจังหวัดและโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ และสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ รณรงค์ การจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารในประเด็นปัญหาสุขภาพใหม่ ๆ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตลอดจนการสร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง โดยอาศัยเทคโนโลยีเข้าช่วย รวมทั้งการมอบรางวัลให้กับโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากผลการสำรวจ

1. จากผลการสำรวจพบว่า แม้ว่านักเรียน อย.น้อย ส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการบริโภคเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า นักเรียนยังมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมบางพฤติกรรม ได้แก่ การบริโภคอาหารที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล และอาหารที่ใช้ไขมันทอดซ้ำ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรให้ความรู้และจัดกิจกรรมในประเด็นปัญหาสุขภาพดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักและการรับรู้ผลเสียต่อสุขภาพที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน เช่น โรคอ้วน ฟันผุ รวมทั้งปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นในช่วงชีวิตต่อไปของนักเรียน เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ หากนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารประเภทแป้ง น้ำตาล และอาหารที่มีไขมันสูงอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงาน

คณะกรรมการอาหารและยาควรสร้างสื่อรูปแบบต่างๆ ในประเด็นปัญหาดังกล่าว และทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางหลากหลายที่สามารถเข้าถึงนักเรียนและเยาวชนได้

2. ในภาพรวมนักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ในบางรายการนักเรียนยังมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอ่านฉลาก มีเพียงสองรายการที่นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คือ สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อ หรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย. คิดเป็นร้อยละ 85.6 และ 85.0 ตามลำดับ มีหลายรายการที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพ อย่างเคร่งครัด อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลากอาหาร และอ่านฉลากเครื่องสำอางก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้ (ร้อยละ 68.7 70.8 72.2 73.6 และ 74.0 ตามลำดับ) ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรรณรงค์เผยแพร่ให้นักเรียน อย.น้อย เห็นความสำคัญของการอ่านฉลากและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนฉลากเพิ่มขึ้น และปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุดและจากข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพ และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย. มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลจากการสำรวจพบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้องในรายการดังกล่าวสูงกว่าเกณฑ์ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพในประเด็นที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอื่นๆ ต่อไป เช่น การอ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนก่อนซื้อและใช้การสร้างความรู้ความตระหนักให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด และการอ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลากก่อนเลือกอาหาร เป็นต้น เพราะหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ถูกต้องในประเด็นดังกล่าว อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้

3. จากผลการสำรวจพบว่า ทั้งนักเรียนแกนนำ อย.น้อย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความพึงพอใจต่อโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในเรื่องผลที่ได้รับจากโครงการ อย.น้อย ที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง คือ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย และนักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นต่อตัวนักเรียนและชุมชน คือ นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรม อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน ดังนั้นโรงเรียนและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรร่วมมือในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย อย่างต่อเนื่องและพัฒนาให้มี

เครือข่าย อย.น้อย ที่กว้างขวางและเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น กิจกรรมมหกรรมโรงเรียน อย.น้อย โดยประสานงานและประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนที่ดำเนินกิจกรรม อย.น้อย ได้คัดเลือกกิจกรรม อย.น้อย ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือโรงเรียนที่พัฒนานวัตกรรม เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคจากโครงการ อย.น้อย มาจัดแสดงในงาน รวมทั้งอาจเปิดโอกาสให้โรงเรียนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก อย.น้อย ที่เข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็น พี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ (Coaching) แก่โรงเรียนที่เพิ่งเริ่มเข้าร่วมโครงการ และมีการมอบรางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่โรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน ที่มีผลงาน อย.น้อย อย่างโดดเด่นและต่อเนื่อง โดยกิจกรรมที่จัดขึ้น ควรจัดในช่วงเวลาการปิดภาคเรียนและหมุนเวียนไปตามพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าร่วมในกิจกรรมได้อย่างทั่วถึงโดยไม่ต้องกังวลถึงผลกระทบต่อการเรียน หรือภาระงานประจำ

4. นักเรียนแกนนำ อย.น้อย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความคาดหวังต่อโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยทั้งนักเรียนและผู้ปกครองมีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ที่สอดคล้องกันคือ คาดหวังว่า โครงการ อย.น้อย จะทำให้นักเรียนรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้องและการดูฉลากก่อนซื้อ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านฉลาก แม้ว่าในภาพรวมนักเรียนจะมีพฤติกรรมการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่จะเห็นได้ว่านักเรียนจะให้ความสำคัญกับการอ่านฉลากในแต่ละเรื่องไม่เท่าเทียมกัน เช่น นักเรียนจะให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการดูวัน เดือน ปี ที่ผลิต หรือวันหมดอายุของผลิตภัณฑ์สุขภาพ และดูเครื่องหมาย อย. เมื่อจะซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร แต่ยังคงเลยในเรื่องของการอ่านและการนำประโยชน์จากข้อมูลบนฉลากมาใช้ในบางประเด็น ซึ่งในรายการที่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ล้วนเป็นรายการที่ส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงทั้งสิ้น ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น การให้ความรู้และการสร้างการรับรู้ ความตระหนัก ในเรื่องการอ่านฉลาก และการนำข้อมูลบนฉลากผลิตภัณฑ์ไปใช้ประโยชน์ในการซื้อและการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ จึงเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในปีต่อไปเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพของนักเรียนและสอดคล้องกับความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5. กิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักเรียน อย.น้อย ในแต่ละโรงเรียนได้ดำเนินการ ซึ่งนักเรียน อย.น้อย ส่วนใหญ่จะได้รับความรู้ในเรื่องวิธีการตรวจสอบ จากครู หรือวิทยากรผู้ให้การอบรมมาแล้ว และสามารถปฏิบัติได้ แต่จากการสนทนากลุ่ม ทำให้ทราบข้อมูลว่า หลังจากตรวจสอบพบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐานวางจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด วิธีการปกป้องสิทธิ

ในฐานะผู้บริโภคที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ คือ การหลีกเลี่ยงไม่ซื้อ ไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว และนักเรียนบางส่วนจะบอกข้อมูลดังกล่าวต่อผู้ใกล้ชิด ซึ่งนับว่าเป็นการปกป้องสิทธิในระดับบุคคล ซึ่งไม่เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิต ผู้จำหน่ายมากนัก โรงเรียนและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ แนะนำแนวปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้แก่นักเรียนในการที่จะดำเนินการต่อเนื่อง ภายหลังจากตรวจสอบพบผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐานในท้องตลาด เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมพลังในการปกป้องสิทธิ ซึ่งจะเป็นประโยชน์นอกจากต่อตัวนักเรียนเองแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมโดยรวม และเป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าตระหนักถึงผลเสีย และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาต่อธุรกิจและภาพลักษณ์ของตนเอง หากยังผลิต หรือจำหน่าย ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐานต่อไป

6. จากผลการสำรวจพบว่า ในภาพรวมนักเรียน อย.น้อย มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ และพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนนักเรียนที่เป็น อย.น้อยในโรงเรียน กับนักเรียนทั่วไปนับว่าเป็นสัดส่วนที่น้อย เนื่องจากแต่ละโรงเรียนอาจมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนการรับนักเรียนเข้าชมรม ดังนั้นโรงเรียนควรจัดโอกาสให้นักเรียน อย.น้อย ได้ทำกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร ในการสร้างความตระหนัก และการรับรู้ในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องให้กับนักเรียนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก อย.น้อย รวมทั้งการขยายเครือข่าย อย.น้อย เพื่อให้เกิดแนวร่วมและมีนักเรียนในโรงเรียนได้รับรู้และเข้าร่วมในกิจกรรม อย.น้อย เพิ่มมากขึ้น เช่น จัดโครงการ หรือ กิจกรรมคู่หู อย.น้อย (Buddy) โดยให้สมาชิก อย.น้อย ชักชวนเพื่อน หรือนักเรียนในชั้นเรียนอื่นที่คุ้นเคย ได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่ชมรมจัดในโอกาสต่าง ๆ เช่น การตรวจและการทดสอบอาหารในโรงเรียนและชุมชน การเดินรณรงค์ การเข้าร่วมในโครงการพี่สอนน้อง การจัดตลาดนัดผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น อันจะทำให้การดำเนินงาน อย.น้อย ในโรงเรียนมีเครือข่ายและความเข้มแข็งมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการสำรวจ

1. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ควรดำเนินการสำรวจสถานภาพการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ของโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายให้เป็นปัจจุบัน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลโรงเรียน อย.น้อย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เช่น การประเมินประสิทธิผล ต้นทุนการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ การขยายเครือข่าย การให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนซึ่งมีความต้องการแตกต่างกัน เป็นต้น

2. จากกระบวนการดำเนินการสำรวจ ผู้ทำการสำรวจได้รับข้อมูลย้อนกลับจากโรงเรียน อย.น้อย บางส่วน ซึ่งสะท้อนปัญหาและความต้องการการได้รับการสนับสนุนที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ในปีต่อไป สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรใช้ข้อมูล จากการสำรวจสถานภาพโรงเรียนเครือข่าย อย.น้อย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มาวางแผน และสร้าง รูปแบบ (Model) การดำเนินการโครงการ อย.น้อย ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความพร้อม และ ความต้องการของโรงเรียนซึ่งแตกต่างกัน โดยอาจจัดกลุ่มของโรงเรียนที่มีลักษณะสภาพปัญหา ความ พร้อมและความต้องการที่คล้ายคลึงกัน ให้ใช้รูปแบบการดำเนินการในลักษณะหนึ่ง ซึ่งกลุ่มโรงเรียนที่มี สภาพปัญหา ความพร้อมและความต้องการที่แตกต่างออกไป อาจใช้รูปแบบการดำเนินการอีก ลักษณะหนึ่ง เนื่องจากการดำเนินการลักษณะ one size fit all ไม่สามารถแก้ปัญหาพฤติกรรม สุขภาพของนักเรียน และตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียนได้ ดังนั้นการใช้รูปแบบที่ เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนแต่ละกลุ่มจะเป็นการดำเนินการที่ใช้ทรัพยากรทางราชการที่มีอยู่ อย่างจำกัดให้คุ้มค่า อย่างไรก็ตามในการออกแบบ การสร้าง และการทดลองใช้รูปแบบควรใช้การวิจัย เป็นฐาน (Research-Based Development) เพื่อให้ได้รูปแบบการดำเนินงาน โครงการ อย.น้อย ที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ สามารถพึ่งพาตนเอง และมีความยั่งยืน

3. จากการสำรวจเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของโครงการ อย.น้อย คือการได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารทั้งในส่วนขององค์กรด้านการศึกษา และ องค์กรด้านสาธารณสุข และผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา ได้มีการประสานงานกับผู้บริหารองค์กรดังกล่าว ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงในพื้นที่ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ตลอดจนผู้บริหารในระดับปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้อำนวยการ สถานศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเมื่อผู้บริหารเห็นความสำคัญของโครงการ อย.น้อย ทำให้โครงการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้การดำเนินงานเป็นไป ด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

4. โครงการ อย.น้อย ควรมีการดำเนินกิจกรรมใน 2 ลักษณะ คือกิจกรรมที่เป็นแกนหลัก ซึ่งอาจประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลาย ตามกลุ่มกิจกรรมที่โครงการ อย.น้อย ได้ดำเนินการมา แล้วแต่อาจมีการเปลี่ยนประเด็นเนื้อหา ความรู้ บางส่วนในแต่ละปี เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ ทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพ และไม่เกิดความจำเจ รวมทั้งควรมีกิจกรรมหลักที่ สำคัญที่เปิดโอกาสให้โรงเรียน อย.น้อย ได้แสดงผลงาน หรือ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน โครงการในแต่ละปี ซึ่งกิจกรรมที่เป็นแกนหลักควรมีการดำเนินการในรูปแบบเดิมอย่างต่อเนื่องเป็น ระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้โรงเรียนได้มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรม เพราะหากกิจกรรม ที่เป็นแกนหลักมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ่อย ๆ จะทำให้โรงเรียนเกิดความสับสน เนื่องจากโรงเรียน

อย.น้อย ทั่วประเทศ มีจำนวนมากทำให้บางโรงเรียนอาจไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ กิจกรรมอีกลักษณะหนึ่งคือ กิจกรรมในลักษณะการสร้างกระแส สร้างความตระหนัก และการสร้างเครือข่ายให้เห็นความสำคัญของโครงการ ซึ่งอาจจัดในลักษณะกิจกรรมการประกวด การรวมพลัง ทำกิจกรรมพร้อมกันทั่วประเทศ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการกิจกรรมในสองลักษณะดังกล่าวจะช่วยสร้างความเข้มแข็ง และเป็นการประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์ของโครงการควบคู่กัน

5. ในปัจจุบัน โรงเรียนมักบูรณาการการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ร่วมกับโครงการสุขภาพอื่น ๆ ตามภารกิจของโรงเรียน และตามที่หน่วยงานภายนอกขอความร่วมมือ ซึ่งสิ่งที่โรงเรียนต้องการการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา นอกเหนือจากงบประมาณ โรงเรียนยังต้องการการสนับสนุนด้านวิชาการ และสื่อ ซึ่งหากเป็นสื่อที่สามารถนำไปใช้ได้หลายโอกาส เช่น ทั้งในด้านการให้ความรู้ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ก็จะมีคุณค่าและตรงกับความต้องการของโรงเรียน

6. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรจัดให้มีระบบกลไกในการติดตามให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนครูแกนนำที่ผ่านการอบรม เพื่อให้ครูแกนนำสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในโรงเรียนได้ เนื่องจากครูแกนนำที่เข้ารับการอบรมในบางโรงเรียน เพิ่งเข้ามารับหน้าที่ในการดูแลโครงการ อย.น้อย ตามที่โรงเรียนมอบหมาย อีกทั้ง โรงเรียนไม่มีครูที่มีประสบการณ์ในการทำโครงการ อย.น้อย มาก่อนคอยให้การแนะนำช่วยเหลือ เนื่องจากครูที่ดูแลโครงการ อย.น้อย เดิมโอนย้ายหรือเกษียณอายุราชการ และโรงเรียนชลอการดำเนินกิจกรรม อย.น้อย มาหลายปี จึงอาจทำให้ครูแกนนำที่เพิ่งรับหน้าที่ดูแลโครงการ อย.น้อย เกิดความยากลำบากในการทำความเข้าใจ เพื่อการเริ่มต้นโครงการ อย.น้อย ซึ่งส่งผลให้ในบางโรงเรียนหลังจากที่ครูผ่านการอบรมครูแกนนำแล้ว มิได้ไปดำเนินกิจกรรมใด ๆ ในโรงเรียนต่อ ซึ่งหากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาสามารถพัฒนาและจัดทำระบบสนับสนุนครูแกนนำ ก็จะช่วยแก้ปัญหาที่กล่าวมาและช่วยลดความสูญเสียไปจากการอบรมครูแกนนำบางส่วนไปได้

7. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศและประเทศสมาชิก ซึ่งมีการเปิดการค้าเสรี ทำให้ในอนาคตจะมีผลิตภัณฑ์สุขภาพจากประเทศสมาชิกเข้ามาจำหน่ายในท้องตลาดประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นที่โครงการ อย.น้อย ต้องดำเนินงานในเชิงรุก โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ สร้างความตระหนักในเรื่องดังกล่าวแก่เด็กและเยาวชน รวมถึงการสื่อสารกับเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของแรงงานต่างชาติซึ่งติดตามบิดา มารดาที่เคลื่อนย้ายมาทำงานในประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ควรพัฒนาสื่อภาษาต่างประเทศที่ใช้ในประชาคมอาเซียน ในรูปแบบต่าง ๆ และกระจายสื่อดังกล่าวลงไปในพื้นที่ที่มีแรงงานต่างชาติดำรงชีพอยู่หนาแน่น ตลอดจนอาจมีการอบรมเข้มเพื่อเพิ่มทักษะการตรวจสอบสารปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์อาหาร การตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตลอดจนการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์

สุขภาพให้กับนักเรียนแกนนำ ออ.น้อย ในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีแรงงานต่างชาติดู้อย่างหนาแน่น รวมทั้งโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดนที่มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สุขภาพและมีการจำหน่ายอย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นการป้องกันเด็ก และเยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปไม่ได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐานและมีการลักลอบนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการสำรวจ.....	3
ขอบเขตการสำรวจ.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
กรอบแนวคิดการสำรวจ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ตอนที่ 1 โครงการ อย.น้อย.....	6
ตอนที่ 2 เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียน อย.น้อย.....	8
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการสำรวจ	26
ระเบียบวิธีการสำรวจ.....	26
แบบแผนการสำรวจ.....	26
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
การแปลความหมายของระดับคะแนน	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	38
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ.....	43
ตอนที่ 3 ทศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ	44

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ	47
ตอนที่ 5 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน	74
ตอนที่ 6 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย. น้อย	79
ตอนที่ 7 ความคาดหวังต่อโครงการ อย.น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการ- อาหารและยา	85
ตอนที่ 8 ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ	89
บทที่ 5 สรุปผลการสำรวจ และข้อเสนอแนะ	93
สรุปผลการสำรวจ	94
ข้อเสนอแนะจากผลการสำรวจ	100
ข้อเสนอแนะจากการสำรวจ	103
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	108
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	109
ชุดที่ 1 แบบประเมินพฤติกรรมการบริโภค (สำหรับนักเรียน)	110
ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อย. น้อย (สำหรับครูแกนนำ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่)	124
ชุดที่ 3 แบบการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion และแนวคำถามการ สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth - interview)	130

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แบบแผนการ จำแนกตามวัตถุประสงค์การสำรวจ	27
ตารางที่ 2	ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำแนกตามตัวแปร ภูมิหลัง	38
ตารางที่ 3	ความถี่และร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ อย.น้อย	39
ตารางที่ 4	ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตาม ตัวแปรภูมิหลัง	41
ตารางที่ 5	ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	43
ตารางที่ 6	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน อย.น้อย	44
ตารางที่ 7	ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทัศนคติ ของนักเรียนที่มีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ	45
ตารางที่ 8	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติต่อการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน	46
ตารางที่ 9	ความถี่และร้อยละของระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน	47
ตารางที่ 10	ความถี่และร้อยละของระดับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของ นักเรียน	48
ตารางที่ 11	ความถี่และร้อยละของนักเรียนทั้งหมดที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์- สุขภาพที่ถูกต้อง	50
ตารางที่ 12	ความถี่และร้อยละของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	51
ตารางที่ 13	ความถี่และร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีพฤติกรรมการ บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	53
ตารางที่ 14	ความถี่และร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีพฤติกรรม การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	54
ตารางที่ 15	ความถี่และร้อยละของนักเรียน อย.น้อย ที่มีพฤติกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 16	ความถี่และร้อยละของนักเรียน อย.น้อย ระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรม การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	58
ตารางที่ 17	ความถี่และร้อยละของนักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มี พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	60
ตารางที่ 18	ความถี่และร้อยละของนักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มี พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	62
ตารางที่ 19	ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ที่มีพฤติกรรม การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	64
ตารางที่ 20	ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ระดับประถมศึกษาที่มี พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง	65
ตารางที่ 21	ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	67
ตารางที่ 22	ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษา- ตอนปลาย ที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง	68
ตารางที่ 23	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการบริโภคอาหารของ นักเรียนกลุ่มต่างๆ ด้วยสถิติ Chi-Square test	70
ตารางที่ 24	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์- สุขภาพของนักเรียนกลุ่มต่างๆ ด้วยสถิติ Chi-Square test	72
ตารางที่ 25	ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของอิทธิพลที่ส่งผล ต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน	75
ตารางที่ 26	ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของ นักเรียนแกนนำ อย.น้อย ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย. น้อย	80
ตารางที่ 27	ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย. น้อย	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 28	ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย. น้อย	86
ตารางที่ 29	ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย. น้อย	88

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการสำรวจ

หน้า

5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ เป็นภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ซึ่งการคุ้มครองผู้บริโภคจะประสบความสำเร็จ ได้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างทั่วถึงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่อยู่ในวัยเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และเป็นผู้ที่มีศักยภาพในตัวเอง สามารถชี้นำเพื่อนและผู้ปกครองให้สนับสนุนการดำเนินงานอย่างได้ผล จึงได้จัดทำโครงการ อย.น้อย เพื่อนำศักยภาพของนักเรียนมาใช้ โดยเลือกเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินกิจกรรมการรณรงค์พร้อมกันทั่วประเทศ โดยเป็นไปในทิศทางและรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลความรู้ ตลอดจนประชาสัมพันธ์โครงการได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการประเมินผลกิจกรรม อย.น้อย ในปี 2548 ของ ผศ.สุนทรี วิทยานารถไพศาล และคณะ สรุปว่า เป็นกิจกรรมที่มีผลลัพธ์ในทางบวก ผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากกิจกรรม อย.น้อย คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย ทั้งในส่วน of นักเรียนแกนนำ นักเรียนที่เป็นสมาชิก นักเรียนในโรงเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน ตลอดจนเกิดการขยายผลสู่ชุมชน ซึ่งจุดเด่นหรือผลที่เกิดขึ้นหลังการดำเนินโครงการคือ เกิดกระบวนการความร่วมมือระหว่างกระทรวงสาธารณสุขกับกระทรวงศึกษาธิการ เกิดความสอดคล้องกับการเรียนการสอน เกิดการเปลี่ยนแปลงในนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการบริโภคและเกิดการทำงานร่วมกัน ผู้ขายในโรงเรียนมีการปรับปรุงการผลิตและการเลือกอุปกรณ์ที่ใช้ เกิดการขยายผลสู่บ้านเรือนและชุมชน

นอกจากนั้นการดำเนินการประเมินผลในปีถัดมา ได้มีการศึกษาระดับความสำเร็จของโครงการ อย.น้อย ปี 2549 ของ รศ.เชอร์สสิน สุขศิริวงศ์ และคณะ สรุปได้ว่า นักเรียนทั่วไป ร้อยละ 99.0 เห็นด้วยกับกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียน จึงเห็นควรที่จะดำเนินโครงการนี้ต่อไปโดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การประเมินโครงการ อย.น้อย ปี 2550 โดยคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีข้อเสนอให้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม อย.น้อยอย่างกว้างขวาง ควรมีการพัฒนาทักษะด้านความรู้ ความสามารถในการคุ้มครองผู้บริโภค ในโรงเรียนในวงกว้าง และควรมีการจัดการความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียนต่อไป และการประเมินผล ปี 2551-2552 โดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรใช้กลุ่ม นักเรียน อย.น้อย เป็นฐานสำคัญของการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ดีทั้งภายใน โรงเรียนและชุมชน ควรมีการตรวจสอบและติดตามพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของ นักเรียน แล้วนำมาวางแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อการบริโภคอย่างเหมาะสม สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาควรจัดทำฐานข้อมูลที่เข้มแข็ง และควรตรวจสอบพฤติกรรม กรรมการบริโภคของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

การประเมินในปี 2553 โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีข้อเสนอแนะ สำหรับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในการทำกิจกรรม อย.น้อย คือ ควรมีการตรวจสอบ และติดตามพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนร่วมกับโรงเรียนและหน่วยงาน สาธารณสุขท้องถิ่น โดยอาจดำเนินการผ่านโครงการ/กิจกรรม อย.น้อย ในลักษณะของการฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการ พัฒนาศักยภาพครูให้สามารถทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ควรมีการบริหารจัดการกิจกรรม อย.น้อย เชิงพื้นที่แบบบูรณาการให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในปี 2555 ได้มีการสำรวจและวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ที่เข้าร่วมกิจกรรม อย.น้อย พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีระดับความเข้าใจในข้อความรู้เกี่ยวกับการ บริโภคและการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง ร้อยละ 71.72 นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง ร้อยละ 75.32 และในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรม อย.น้อย ในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มของครูแกนนำ อย.น้อย เห็นว่า โครงการ อย.น้อย ทำให้ ทั้งครูและผู้ปกครองตระหนักในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการ บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของ ตนเอง และให้ความรู้กับคนในครอบครัวได้

ในปี 2556 ได้มีการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย เชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดีในพฤติกรรมหลัก คือ อ่านฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพก่อนซื้อหรือใช้ บริโภคนม ผักและผลไม้เป็นประจำ หลีกเลี่ยงการซื้อ หรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามโฆษณาชวนเชื่อ หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ หรือน้ำมันทอดซ้ำ และหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารรสจัด (หวาน มัน เค็ม) คิดเป็นร้อยละ 76.1 ของ นักเรียน อย.น้อย ทั้งหมด ภาพรวมจำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยที่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภค

ผลิตภัณธ์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 76.6 ของนักเรียนทั้งหมด และมีทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณธ์สุขภาพอยู่ในระดับมาก

ในปี 2557 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้ดำเนินโครงการ อย.น้อย ต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นขยายการดำเนินงานอันเกิดจากความร่วมมือจากสมาชิก อย.น้อย ทั่วประเทศ รวมถึงให้นักเรียน อย.น้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลิตภัณธ์สุขภาพ สามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และมีการทำกิจกรรม อย.น้อย อย่างต่อเนื่อง สามารถขยายเครือข่ายกระจายความรู้ นำพาไปสู่วิถีการสร้างสุขภาพที่ดีต่อไป

จากหลักการและเหตุผล ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้กำหนดให้มีการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย ปี 2557 เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินพฤติกรรมบริโภคผลิตภัณธ์สุขภาพของนักเรียนในโครงการ อย.น้อย ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงความรู้เกี่ยวกับการบริโภค การเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณธ์สุขภาพ ทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณธ์สุขภาพของนักเรียน พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณธ์สุขภาพของนักเรียน อิทธิพลที่มีผลต่อการบริโภคผลิตภัณธ์สุขภาพของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย นอกจากนี้ยังได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ สำหรับใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการต่อไป ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการสำรวจ

1. เพื่อสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนทั่วไป นักเรียนที่เป็นสมาชิก อย.น้อย และนักเรียนแกนนำ อย.น้อย โดยเปรียบเทียบความแตกต่างทางประชากรศาสตร์ ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อและการบริโภค ทัศนคติต่อการบริโภคของนักเรียน พฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน และอิทธิพลที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ (นักเรียน) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ต่อโครงการ อย.น้อย

ขอบเขตการสำรวจ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นที่มุ่งสำรวจ คือ พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย ดังนี้

1.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อและการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง ในด้านการอ่านฉลากอาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน การซื้อหรือการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ การบริโภคอาหาร

1.2 ทักษะคิดต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในด้านการอ่านฉลาก อาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน การซื้อหรือการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ การบริโภคอาหาร

1.3 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในพฤติกรรมหลัก คือ หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม หลีกเลี่ยงการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามโฆษณาชวนเชื่อ หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ หรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ อ่านฉลากอาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน ก่อนซื้อหรือใช้ และการบริโภคนม ผักและผลไม้เป็นประจำ

1.4 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ คือ ผู้ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้อง เพื่อน ครู บุคลากรในโรงเรียน และสื่อโฆษณา

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย. น้อย ทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อย. น้อย เท่านั้น โดยใช้แบบสอบถามประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนในโครงการ อย. น้อย จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,100 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการ อย.น้อย นักเรียนแกนนำ อย.น้อย และนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น ๆ ในโรงเรียนที่ถูกสุ่ม จำนวน 420 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

3.1 การสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ (เชิงปริมาณ) ครอบคลุมพื้นที่การศึกษา 5 พื้นที่ทั่วประเทศ ดังนี้ 1) ภาคเหนือ 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ภาคกลาง 4) ภาคใต้ 5) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.2 การสำรวจเพื่อประเมินโครงการ อย.น้อย เชิงคุณภาพ ด้วยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ดำเนินการโดยสุ่มเฉพาะเจาะจง โรงเรียนเครือข่าย อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน และระดับประถมศึกษาขยายโอกาส 1 โรงเรียน

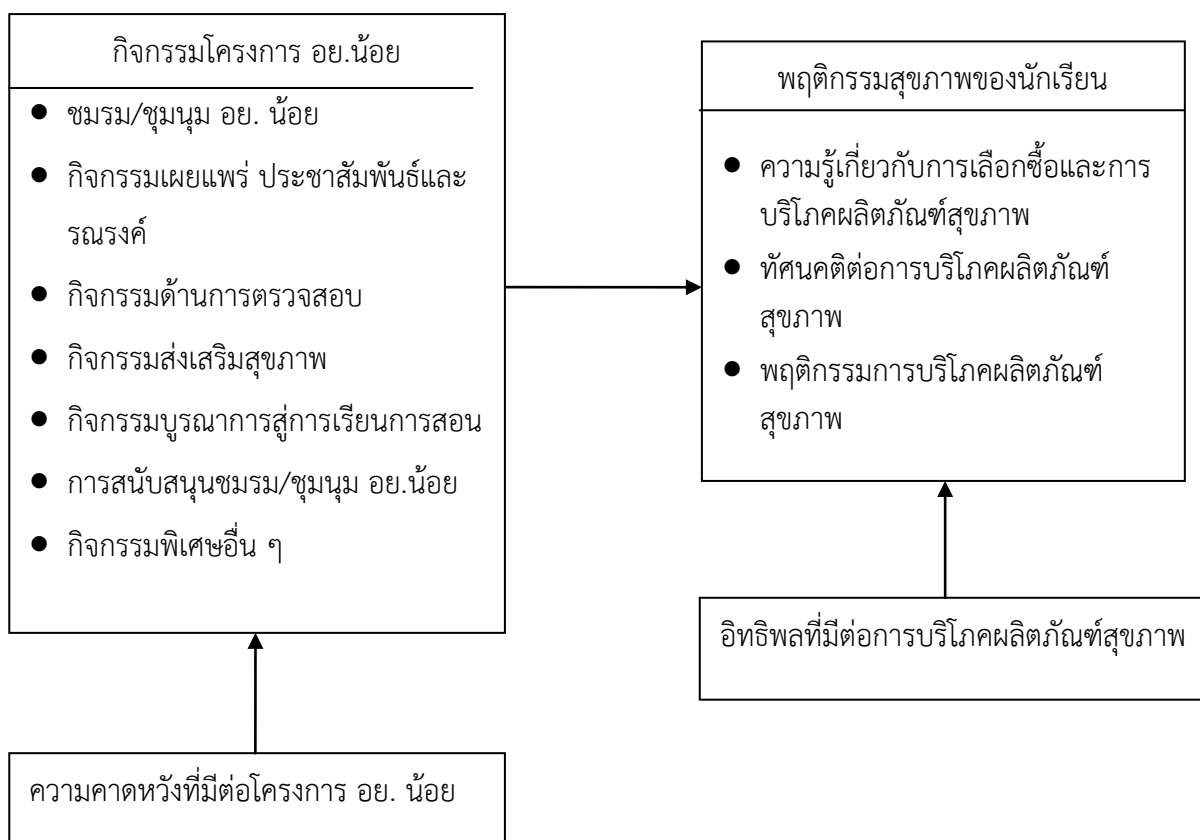
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เป็นการสอบถามข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนในช่วงประมาณ 6 เดือนที่ผ่านมา โดยเริ่มตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง มิถุนายน 2557 ส่วนการดำเนินการโครงการสำรวจพฤติกรรมได้ใช้เวลา ระหว่างเดือน มีนาคม – สิงหาคม 2557 รวมทั้งสิ้น 6 เดือน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลจากการสำรวจจะเป็นประโยชน์ต่อกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ได้ทราบถึงระดับพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องของนักเรียน อย.น้อย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ตลอดจนทำให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรมโครงการ อย.น้อย เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ ในการพัฒนาโครงการ อย.น้อย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการสำรวจ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการสำรวจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการ สํารวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย. น้อย ปี 2557 ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย ดังนี้

ตอนที่1 โครงการ อย.น้อย

ตอนที่ 2 เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียน อย.น้อย

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย

ตอนที่ 1 โครงการ อย.น้อย

ประวัติและวัตถุประสงค์โครงการ อย.น้อย (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, <http://www.oryornoi.com> : (ออนไลน์). เข้าถึง 11 สิงหาคม 2557)

อย.น้อย ถือกำเนิดขึ้นในปี 2545 ในลักษณะโครงการนำร่อง และมีการดำเนินการอย่างจริงจังในปี 2546 โดยมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จัดตั้งชมรมคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน และทำกิจกรรม อย.น้อย จังหวัดละ 5 โรงเรียน จากนั้นในปี 2547 ได้ขยายกิจกรรมให้ครอบคลุมโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ทั้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการทำโครงการ อย.น้อย เพื่อให้นักเรียนมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และ
 ได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ครอบครัวยุ และชุมชน ด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอย่างเหมาะสม
 ปลอดภัย กิจกรรมที่ อย.น้อย ทำ ได้แก่ การตรวจสอบอาหารที่จำหน่ายภายใน/รอบ ๆ โรงเรียน และ
 ตลาดสดหรือชุมชนใกล้เคียง ด้วยชุดทดสอบเบื้องต้น เช่น ชุดทดสอบบอแรกซ์ ฟอรัมาลิน สารกันรา
 สารฟอกขาว จุลินทรีย์ในน้ำ เป็นต้น การให้ความรู้แก่เพื่อนนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น
 บอร์ดความรู้ เสี่ยงตามสาย พุดหน้าเสาธง กิจกรรมการแสดง รายการทางโทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น
 การรณรงค์ให้ความรู้ในชุมชน เช่น การเดินรณรงค์ การแจกเอกสารความรู้ การให้ความรู้ทาง
 หอกระจายข่าวหรือวิทยุชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการบูรณาการความรู้ด้านอาหารและยาเข้าไป
 กับหลักสูตรการเรียนการสอนอีกด้วย การทำกิจกรรม นอกจาก อย.น้อย จะได้รับความรู้ด้านการ
 บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องและปลอดภัยแล้ว ยังช่วยให้เพื่อนนักเรียน และครอบครัวมี
 ความรู้ และเกิดการพัฒนา ปรับปรุงการจำหน่ายอาหารภายในโรงเรียน รวมทั้งการปรับปรุงสถานที่
 จำหน่ายอาหารให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ นักเรียน อย.น้อย ยังได้รับการพัฒนาเรื่องการคิด
 การวางแผนการทำงาน การแสดงออก และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน อย.น้อย โรงเรียนอื่น ๆ
 ทำให้เกิดเป็นเครือข่ายขึ้น

กิจกรรม อย.น้อย ยังก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในระดับชุมชน เช่น เกิดความร่วมมือระหว่าง
 นักเรียน ครู พ่อค้า แม่ค้า อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม). องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
 โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ เป็นต้น มีการช่วยเหลือกันทั้งด้านงบประมาณ
 การร่วมดำเนินงาน และทรัพยากร เช่น งบประมาณสนับสนุนจาก อบต. การร่วมตรวจสอบอาหาร
 การอนุญาตให้ใช้หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน เป็นต้น

ในปี 2549 เน้นการทำกิจกรรมในลักษณะเครือข่ายมากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดการ
 เอื้ออาทรโรงเรียนระดับที่เล็กกว่าในลักษณะ “อย.น้อย สอนน้อง” โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในปี 2549
 จะมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศได้รับการเอื้ออาทรลักษณะ “อย.น้อย สอนน้อง”
 ไม่น้อยกว่า 5,000 โรงเรียน รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความปลอดภัยด้านอาหารในพื้นที่
 โดยสนับสนุนให้ อย.น้อย ได้ดูงานสถานที่ผลิตอาหารในชุมชน เพื่อเรียนรู้กรรมวิธีการผลิตและการ
 ควบคุมคุณภาพอาหารจากของจริง และยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิตเกิดความตระหนักและพัฒนา
 ปรับปรุงสถานที่ของตน นอกจากนี้ได้พัฒนาศักยภาพของ อย.น้อย ให้สามารถตรวจประเมิน
 โรงอาหาร เพื่อพัฒนาโรงอาหารภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะและจำหน่ายอาหารที่มีความ
 ปลอดภัย เพื่อลดการเกิดโรคอาหารเป็นพิษภายในโรงเรียน

ปัจจุบันมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ อย.น้อย จำนวน 6,539 โรงเรียน และมีนักเรียน อย.น้อย จำนวนประมาณ 200,000 คน

การดำเนินโครงการ อย.น้อย จะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคของเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้บริโภคที่สามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และปลอดภัย อันจะส่งผลต่อการลดอัตราการเจ็บป่วยของประชาชน และลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล

ตอนที่ 2 เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียน อย.น้อย

ขั้นตอนการประเมิน

ขั้นที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) แจ้งหลักเกณฑ์และระยะเวลาการประเมิน ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.)

ขั้นที่ 2 โรงเรียนที่ดำเนินการประเมินตนเองเรียบร้อยแล้ว

กรณีเป็นโรงเรียนในส่วนภูมิภาค ให้ส่งแบบประเมินตนเองที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

กรณีเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ ให้ส่งแบบประเมินตนเองที่ต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ การประเมินใช้เกณฑ์มาตรฐาน 7 เกณฑ์ โดยได้กำหนดระดับการประเมินเป็น 4 ระดับ ได้แก่

- **ระดับพอใช้** โรงเรียนที่ประเมินตนเองได้ในระดับนี้ ต้องได้คะแนนรวมจากเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 7 เกณฑ์ ต่ำกว่า 50 คะแนน
- **ระดับดี** โรงเรียนที่ประเมินตนเองได้ในระดับนี้ ต้องได้คะแนนรวมจากเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 7 เกณฑ์ ตั้งแต่ 50 คะแนน แต่ ต่ำกว่า 75 คะแนน

- **ระดับดีมาก** โรงเรียนที่ประเมินตนเองได้ในระดับนี้ ต้องได้คะแนนรวมจากเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 7 เกณฑ์ ตั้งแต่ 75 คะแนน แต่ ต่ำกว่า 90 คะแนน
- **ระดับดีเยี่ยม** โรงเรียนที่ประเมินตนเองได้ในระดับนี้ ต้องได้คะแนนรวมจากเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 7 เกณฑ์ ตั้งแต่ 90 คะแนน ขึ้นไป

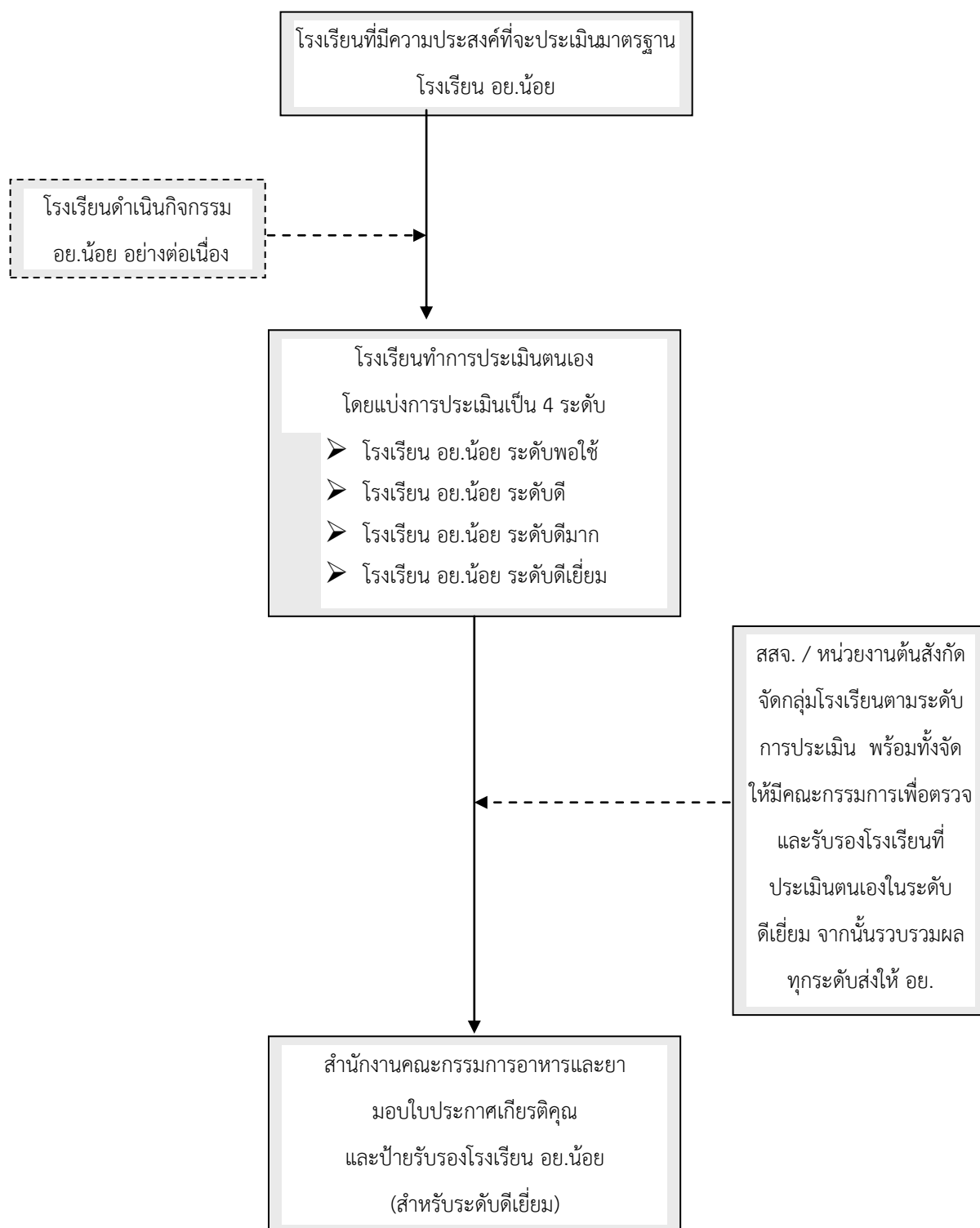
ขั้นที่ 3 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (กรณี เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ต่างจังหวัด) หน่วยงานต้นสังกัด (กรณีเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ) พิจารณาทบทวนผลประเมินของโรงเรียนและแจ้งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

1. โรงเรียนที่ประเมินตนเองได้ในระดับดี และดีมาก จะได้รับใบประกาศเกียรติคุณจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
2. โรงเรียนที่ประเมินตนเองได้ในระดับดีเยี่ยม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (กรณีโรงเรียนในเขตพื้นที่ต่างจังหวัด) หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (กรณีโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ) จะร่วมกันพิจารณาเพื่อจัดคณะกรรมการไปตรวจรับรอง และส่งผลมายังสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อขอรับป้ายรับรองโรงเรียน ออ.น้อย ระดับดีเยี่ยม พร้อมใบประกาศเกียรติคุณ
3. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รวบรวมข้อมูลโรงเรียนที่เข้ารับการประเมินไว้เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

กระบวนการประเมินโรงเรียน ออ.น้อย

โรงเรียนที่ตระหนักถึงความสำคัญและดำเนินกิจกรรม ออ.น้อย ทั้งระดับโรงเรียน ประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา ทุกสังกัด สามารถเข้ารับการประเมินได้โดยติดต่อขอรายละเอียดได้ที่หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

กระบวนการประเมินโรงเรียน ออ.น้อย แสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

อายุของการรับรองโรงเรียน อ ย.น้อย

การรับรองผลการประเมินมีอายุ 3 ปี นับจากวันที่ระบุไว้ในใบประกาศเกียรติคุณ/ป้ายรับรอง

การเลื่อนระดับ

โรงเรียนสามารถขอรับการประเมินในระดับสูงขึ้นได้

ระยะเวลาการส่งผลการประเมิน

➤ โรงเรียนดำเนินการประเมินตนเองและส่งให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (กรณีเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ต่างจังหวัด) หรือหน่วยงานต้นสังกัด (กรณีเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร) ภายในเดือน มิถุนายน ของปีงบประมาณ โดยให้ประเมินจากผลงานกิจกรรม โครงการ อ ย.น้อย ตลอดช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

➤ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (เขตพื้นที่ต่างจังหวัด) หรือหน่วยงานต้นสังกัด (เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร) รวบรวมผลการประเมินส่งให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ภายในเดือนสิงหาคม ของปีงบประมาณ ประกอบด้วย

1. ผลการประเมินโรงเรียน อ ย.น้อย ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบทั้งหมด
2. ผลการตรวจรับรองกรณีโรงเรียนประเมินตนเองในระดับดีเยี่ยม

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อ ย.น้อย

สุนทรี วิทยานารถไพศาล และคณะ (2549) ได้ดำเนินการประเมินผลกิจกรรม อ ย.น้อย ประจำปี 2548 ปรากฏผล ดังนี้

1) ผลลัพธ์ของกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เป็นกิจกรรมที่มีผลลัพธ์ในทางบวก ผู้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากกิจกรรม อ ย.น้อย คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อ ย.น้อย ทั้งในส่วนของนักเรียนแกนนำ นักเรียนที่เป็นสมาชิก นักเรียนในโรงเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน ตลอดจนเกิดการขยายผลสู่ชุมชน ซึ่งจุดเด่นหรือผลที่เกิดขึ้นหลังดำเนินโครงการ ได้แก่ เกิดกระบวนการความร่วมมือ เกิดความสอดคล้อง เกิดการเปลี่ยนแปลงในนักเรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงในผู้ค้า และเกิดการขยายผล ดังนี้

1.1) เกิดกระบวนการร่วมมือ เกิดกระบวนการประสานความร่วมมือ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับกระทรวงสาธารณสุขกับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับจังหวัด คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ระดับเครือข่ายในเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียนกับโรงเรียน ซึ่งในระดับกระทรวงและจังหวัดนั้นมีการประสานงานตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ อย.น้อย ในปี 2545 และที่จะมุ่งเน้นสร้างเครือข่าย อย.น้อย ในปี 2547 พบว่า มีการประสานงานในทุกกระดับมากขึ้นโดยเฉพาะระดับเครือข่ายเขตพื้นที่การศึกษาและระดับโรงเรียน แม้จะพบปัญหาการประสานงานในด้านต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งบทบาทหน้าที่ การแบ่งทรัพยากรทั้งในเรื่องของสื่อ อุปกรณ์ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ แต่ก็เป็นการเริ่มต้นในการทำงานร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกัน การตระหนักและมีส่วนร่วมกันในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะโรงเรียนเกิดเครือข่ายในรูปแบบต่าง ๆ และมีการให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน เช่น โรงเรียนที่เข้มแข็งกว่าสอนโรงเรียนที่เริ่มเรียนรู้ (โรงเรียนพี่สอนโรงเรียนน้อง) การแบ่งบทบาทร่วมกันในระดับเครือข่ายโรงเรียน และการสร้างเครือข่ายโรงเรียนกับโรงเรียน โรงเรียนกับบ้าน โรงเรียนกับชุมชน

1.2) เกิดความสอดคล้อง พบว่า จุดเด่นหรือข้อดีของกิจกรรม อย.น้อย ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มีความสอดคล้องกับส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้กิจกรรมได้รับการยอมรับมาก แม้ว่าครูจะรู้สึกเป็นภาระมากขึ้นแต่ก็เต็มใจที่จะดำเนินการ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรม อย.น้อย สอดคล้องกับส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุด คือ สอดคล้องสาระการเรียนรู้ สามารถบูรณาการหลักสูตรได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของครู นักเรียน และกิจกรรมในโรงเรียน สอดคล้องกับธรรมชาติและวัยของนักเรียนที่เป็นวัยแห่งการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีส่วนร่วมโดยตรงและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพ การบริโภคอาหารปลอดภัย สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันในทุกเพศทุกวัยในด้านการบริโภคอาหารปลอดภัย ทำให้กิจกรรม อย.น้อย ได้รับการยอมรับ เกิดการขยายกลุ่มสมาชิก หรือเกิดเครือข่ายโรงเรียนต่อไปได้

1.3) เกิดการเปลี่ยนแปลงในนักเรียน ผลการดำเนินกิจกรรม อย.น้อย พบว่า นักเรียนที่เป็นแกนนำ สมาชิก อย.น้อย เกิดความรู้ ความเข้าใจการบริโภค เรียนรู้กระบวนการทำงานอย่างมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม การทำงานอย่างเป็นระบบและรู้จักการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริโภค การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค เช่น ลดการบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัย ตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อผู้อื่น

1.4) เกิดการเปลี่ยนแปลงในผู้ค้า/ร้านค้า พบว่า โรงเรียนที่มีกิจกรรม อย.น้อย อย่างเข้มแข็ง มีการตรวจสอบและทำงานอย่างเป็นทีมระหว่างครู นักเรียนและร้านค้าในโรงเรียน จะมีการจำหน่ายอาหารไม่ปลอดภัยลดลง มีการปรับปรุง หรือปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต การเลือกใช้อุปกรณ์ที่ไม่เป็นอันตราย เน้นความสะอาด ปลอดภัยในอาหาร บางโรงเรียนจะมีการอบรมผู้ประกอบการ

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและตระหนัก และให้ความร่วมมือในการประกอบอาหารปลอดภัยให้กับนักเรียน

1.5) เกิดการขยายผล เนื่องจากกิจกรรม อย.น้อย มีความสอดคล้องกับส่วนต่าง ๆ ดังกล่าว และมีการสนับสนุนการดำเนินโครงการทำให้เกิดการขยายผลจากนักเรียนสู่โรงเรียน นักเรียนสู่บ้าน โรงเรียนสู่โรงเรียน และโรงเรียนสู่ชุมชน

2) ผลตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความตื่นตัวของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย เกิดการรับรู้ เรียนรู้ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริโภคอาหารปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประสิทธิภาพของโครงการ เป็นโครงการที่สามารถปรับและยืดหยุ่นตามความเหมาะสมของแต่ละเครือข่าย ตามแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เป็นโครงการที่นักเรียนได้มีบทบาทโดยตรง จากการประเมินผล พบว่า โครงการ อย.น้อย เป็นเสมือนเครื่องช่วยหรือสื่อกลางสู่การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับธรรมชาติและวัยของนักเรียนที่ต้องการแสดงออก ต้องการเรียนรู้ ซึ่งเด็กและเยาวชนในวัยนี้เป็นวัยที่มีศักยภาพมากหากได้มีการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การได้มีส่วนร่วมโดยตรง และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การทำงานเป็นเครือข่าย เกิดการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย เชื่อมต่อระหว่างกระทรวงสาธารณสุขกับกระทรวงศึกษาธิการอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้มีการประสานงานระหว่างเครือข่ายโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน และระหว่างเครือข่ายโรงเรียนกับโรงเรียน โรงเรียนกับชุมชน โดยมีกิจกรรม อย.น้อย เป็นสื่อกลางสู่การทำงานอย่างเป็นเครือข่าย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ความยั่งยืน/ความต่อเนื่อง พบว่า ทั้งครูและนักเรียนในทุกโรงเรียน ต้องการให้มีกิจกรรม อย.น้อย ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรม อย.น้อย สอดคล้อง และสามารถบูรณาการการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับนโยบาย แต่ขอให้ทางกระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนงบประมาณโดยเฉพาะชุดกีฬา เมื่อมีกิจกรรม อย.น้อย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขภาพก็จะให้ความสนใจเป็นพิเศษ เช่น โรงเรียนวัดยายร่ม เน้น “สุขภาพดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม ล้ำเลิศวิชาการ”

อนุชัช อธิ์เรืองไชยศรี และคณะ (2550) ได้ทำการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ทำกิจกรรม อย.น้อย ใน 2 ประเด็นหลัก คือ 1) ประเมินทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม อย.น้อย และ 2) ประเมินความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนที่ทำกิจกรรม อย.น้อย ด้วยวิธีการ

ประเมินเชิงปริมาณ (Quantitative Evaluation) กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 1,850 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 40 แห่ง ใน 11 จังหวัดทั่วประเทศ ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) การประเมินได้ใช้เกณฑ์ประเมิน 2 ลักษณะคือ เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) และเกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) นอกจากนี้ยังได้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ในการค้นหากระบวนการเรียนรู้และยืนยันผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์นักเรียนแกนนำ อ.น้อย ครูที่ปรึกษากิจกรรม รวมทั้งการศึกษาเอกสาร ผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

1) ผลการประเมินทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม อ.น้อย พบว่า นักเรียนมีทัศนคติต่อกิจกรรม อ.น้อย อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.97, S.D. = 0.46) ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน เมื่อแยกพิจารณาทัศนคติแต่ละด้านแล้ว พบว่า นักเรียนมีทัศนคติในด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือ การตรวจสอบและเฝ้าระวัง ในขณะที่ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนมีทัศนคติน้อยที่สุด

2) ผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยที่นักเรียนมีคะแนนความรู้อยู่ระหว่าง 6 – 24 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.08 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.66 คะแนน (คะแนนความรู้เฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 64.32 ของคะแนนรวมทั้งหมด)

3) ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่ทำกิจกรรม อ.น้อย พบว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำกิจกรรม อ.น้อย สิ่ง que เรียนรู้สามารถจัดเป็นกลุ่มความรู้ได้ 3 กลุ่มหลัก คือ องค์ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ วิธีการทำงาน และแนวทางการจัดกิจกรรม โดยมีวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 วิธี คือ การสนับสนุนของครู เรียนรู้จากสื่อ และลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่สำคัญ 4 อย่าง คือ เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ และเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง

ศิริเดช สุชีวะ และคณะ (2551) ได้ดำเนินการวิจัยและประเมินผลโครงการ อ.น้อย ปี 2551 โดยใช้รูปแบบการประเมินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (Goal-Based Evaluation) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมสุขภาพเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 4,080 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 40 แห่ง โดยเป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมประกวดกิจกรรม อ.น้อย จำนวน 20 แห่ง และโรงเรียนทั่วไปที่ไม่ได้

เข้าร่วมประกวด จำนวน 20 แห่ง ใน 13 จังหวัดทั่วประเทศ ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) สำหรับการประเมินการจัดกิจกรรม อย.น้อย ของนักเรียน ได้เลือก โรงเรียนแบบเจาะจงเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรม อย.น้อย จำนวน 20 แห่ง และในการ ประเมินผลการใช้คู่มือคู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นครูผู้สอน จำนวน 43 คน จากโรงเรียนมัศึกษานำร่องการใช้คู่มือบูรณาการความรู้ด้าน ผลิตภัณฑ์สุขภาพ จำนวน 10 แห่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้หลากหลายวิธีและหลายแหล่งข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ใช้ 2 ลักษณะ ได้แก่ สถิติบรรยาย ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เอกสาร และการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แบบบรรยาย ตาราง แผนภูมิ สำหรับสถิติอนุมาน ประกอบด้วย สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความ แปรปรวน (analysis of variance) และสถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2)

ผลการวิจัยและประเมินผลที่สำคัญ

1. พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีอายุ ระหว่าง 12 – 18 ปี มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี คิดเป็นร้อยละ 55.49 ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการที่ร้อยละ 70 ผลการสำรวจความรู้และเจตคติที่ถูกต้องต่อการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนร้อยละ 72.82 มีความรู้เกี่ยวกับการ บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้อง และมีเจตคติที่ถูกต้องต่อการบริโภคอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77, SD =0.56) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนที่ทำกิจกรรม อย.น้อย กับนักเรียนทั่วไป และนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เข้าร่วมประกวด และไม่เข้าร่วมประกวด กิจกรรม อย.น้อย พบว่า นักเรียนที่ทำกิจกรรม อย.น้อย และอยู่ในโรงเรียนที่เข้าร่วมประกวด กิจกรรมอย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องมากกว่านักเรียนทั่วไปที่อยู่ใน โรงเรียนที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมประกวดกิจกรรม อย.น้อย ผลการสำรวจปัจจัยด้านพ่อแม่ ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและครู และเพื่อน มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมที่มีการบูรณาการกับโครงการที่กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบ

พบว่า โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกแห่ง (ร้อยละ 100) มีการบูรณาการโครงการที่กระทรวงสาธารณสุข รับผิดชอบกับกิจกรรม อย.น้อย

3. การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริโภคอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม

พบว่า โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างทุกแห่ง (ร้อยละ 100) มีการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอย่างปลอดภัยต่อ สิ่งแวดล้อม โดยที่กลุ่มนักเรียน อย.น้อย มีการดำเนินการอย่างน้อยที่สุด 1 โครงการ/กิจกรรม ผลการ ประเมินบรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการที่ร้อยละ 70

4. การใช้คู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า มีการนำร่องการใช้คู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพสู่การเรียนการสอนในโรงเรียน 20 แห่ง จาก 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ โดยแยกเป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 แห่ง

5. แนวทางการใช้โรงเรียน ออย.น้อย เป็นฐานของการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรม
การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี พบว่า แนวทางการใช้โรงเรียน ออย.น้อย เป็นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงระบบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์โรงเรียน ออย.น้อย ให้เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนที่ทำหน้าที่ ออย.น้อย หรืออาสาสมัครคุ้มครองผู้บริโภค โดยที่โรงเรียนมีศักยภาพในการเป็นหน่วยงานแกนนำของการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องของนักเรียนและคนในชุมชน มีการบริหารจัดการแบบบูรณาการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน และการร่วมมือร่วมพลังไปสู่เป้าหมายให้ทุกคนเป็นผู้บริโภคที่ดี

องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ในการดำเนินงาน ออย.น้อย ให้ประสบความสำเร็จจะต้องขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การจัดเรียนการสอนแบบบูรณาการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา การใช้เครือข่ายความร่วมมือร่วมพลัง และการกำหนดนโยบายโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารการพัฒนา เป็นการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้การบริหารการพัฒนายุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบตามกระบวนการคุณภาพ PDCA ได้แก่ (1) มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ออย.น้อย ทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว หรือแผนปฏิบัติการประจำปี/ภาคเรียน/ปี โดยในแผนจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและสามารถดึงทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมได้ (2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ (3) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และ (4) มีการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรม หรืองานที่ตรวจสอบแล้วว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุง

องค์ประกอบที่ 4 การกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพของการดำเนินกิจกรรม ออย.น้อย โดยมีการประเมินผลลัพธ์หลังจากการจัดโครงการ/กิจกรรมเป็นระยะ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนาโครงการ/กิจกรรมหรือตัดสินใจที่จะดำเนินการอย่างไรในปีต่อ ๆ ไป

ศิริเดช สุชีวะ และคณะ (2552) ได้ดำเนินการวิจัยและประเมินผลโครงการ ออย.น้อย ปี 2552 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 4,069 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 46 แห่ง ใน 17 จังหวัดทั่วประเทศ ใช้การสุ่ม

กลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) สำหรับการประเมินการจัดกิจกรรม อย.น้อย ของนักเรียน ได้เลือกโรงเรียนแบบเจาะจงเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรม อย.น้อย จำนวน 25 แห่ง และในการประเมินผลการใช้คู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยได้ สืบจากฐานข้อมูลของโรงเรียนที่เข้าร่วมใช้คู่มือฯ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้หลากหลายวิธีและ หลายแหล่งข้อมูล ได้แก่ การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษา เอกสาร

สรุปผลการประเมิน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการประเมินพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 12 – 18 ปี มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่ดี ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมไม่บริโภคน้ำอัดลม ไม่บริโภคอาหารจานด่วน ไม่บริโภคขนม ขบเคี้ยวกรอบรอบ บริโภคนม ผัก ผลไม้ ใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องและอ่านฉลากอาหาร ยา เครื่องสำอางก่อนใช้ คิดเป็นร้อยละ 74.01 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งบรรลุเป้าหมายของโครงการที่ ร้อยละ 60

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการประเมินการจัดกิจกรรม อย.น้อย

2.1 การจัดกิจกรรม อย.น้อย ที่บูรณาการกับโครงการที่กระทรวงสาธารณสุข รับผิดชอบ ผลการประเมิน พบว่า ร้อยละ 100 ของโรงเรียนที่มีการดำเนินกิจกรรม อย.น้อย มีการบูรณาการ โครงการที่กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบกับกิจกรรม อย.น้อย โดยที่กลุ่มนักเรียน อย.น้อย ใน โรงเรียนทุกแห่งมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม อย.น้อย ที่บูรณาการเข้ากับโครงการที่กระทรวง สาธารณสุขรับผิดชอบในโรงเรียนอย่างน้อย 1 กิจกรรม ผลการประเมินบรรลุผลตามเป้าหมายของ โครงการที่ร้อยละ 90 ของโรงเรียนมีกิจกรรม อย.น้อย ที่บูรณาการกับโครงการที่กระทรวง สาธารณสุขรับผิดชอบ

2.2 การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริโภคอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม ผลการประเมิน พบว่า ร้อยละ 100 ของโรงเรียนที่มีการดำเนินกิจกรรม อย.น้อย มีการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ บริโภคอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่กลุ่มนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนทุกแห่งมีการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรม อย.น้อย ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อย่างน้อย 1 กิจกรรม ผลการประเมินบรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการที่ร้อยละ 90 ของโรงเรียนมี กิจกรรม อย.น้อย ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการประเมินการใช้คู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ผลการประเมิน พบว่า มีการนำคู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพไปใช้ในการเรียนการสอน ในโรงเรียน 4 ภูมิภาค ๆ ละอย่างน้อย 100 โรงเรียน รวมไม่น้อยกว่า 400 โรงเรียน ผลการประเมิน บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการ

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน

ผลการสำรวจ พบว่า นักเรียนแปรงฟันตอนเช้าและก่อนเข้านอนทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 94.0 นักเรียนล้างมือทุกครั้งหลังออกจากห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 90.7 และนักเรียนออกกำลังกายติดต่อกัน 15 – 30 นาที ต่อครั้งอย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 46.8

2. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

ผลการสำรวจ พบว่า ภาพรวมนักเรียนร้อยละ 86.87 มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้อง เมื่อพิจารณารายชื่อความรู้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจถูกต้องหรือเข้าใจผิดของนักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า จำนวนนักเรียนที่มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในเรื่องต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 49.9 - 97.6 ซึ่งพบว่า มีความรู้อยู่ 1 เรื่องที่นักเรียนเข้าใจคลาดเคลื่อนครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมด คือ เชื้อราแอลฟาทอกซินสามารถทำลายให้หมดไปจากอาหารที่เรารับประทานโดยการหุงต้มปกติ มีจำนวนนักเรียนที่เข้าใจคลาดเคลื่อนคิดเป็นร้อยละ 50.1

3. เจตคติต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง

ผลการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีเจตคติที่ถูกต้องต่อการดูแลสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, $SD=0.66$) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่าง 2.20 – 4.72 เมื่อพิจารณาข้อความที่แสดงเจตคติทางลบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.20 - 2.91 คะแนน หรืออยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ส่วนข้อความที่แสดงเจตคติทางบวก มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.55 - 4.72 หรืออยู่ในระดับมากที่สุด

4. สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง

4.1 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้ปกครอง

ผลการสำรวจตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 83.10 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการซื้อน้ำอัดลมมาดื่มที่บ้านว่า ไม่เคยเลยถึงบางครั้ง และนักเรียนร้อยละ 90.60 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการรับประทานอาหารจานด่วนหรือฟาสต์ฟู้ดว่า ไม่เคยเลยถึงบางครั้ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องและอยู่ในข่ายที่ไม่ก่อให้เกิดการบริโภคหรือบริโภคแต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย นักเรียนร้อยละ 91.60 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการรับประทานผักและผลไม้ว่า บ่อยถึงเป็นประจำ และนักเรียนร้อยละ 82.40 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูวันหมดอายุ หรือวันเดือนปีที่ผลิตก่อนซื้อสินค้าว่า บ่อยถึงเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการบริโภคที่ถูกต้อง

4.2 พฤติกรรมของการจัดกิจกรรมของครูและโรงเรียน

ผลการสำรวจตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่หรือนักเรียนร้อยละ 77.80 ได้ระบุพฤติกรรมของครูเกี่ยวกับการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการบริโภคให้ปลอดภัยหรือการอ่านฉลากก่อนซื้อในการเรียนการสอนว่า บ่อยถึงเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการบริโภคที่ถูกต้อง นักเรียนส่วนใหญ่หรือนักเรียนร้อยละ 61.70 ได้ระบุถึงระดับพฤติกรรมการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ยา และเครื่องสำอางของโรงเรียนว่าบ่อยถึงเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการบริโภคที่ถูกต้อง

4.3 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของเพื่อน

ผลการสำรวจตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 80.20 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ดหลังเลิกเรียนหรือในช่วงวันหยุดว่า ไม่เคยเลยถึงบางครั้ง นักเรียนร้อยละ 47.00 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการนำขนมขบเคี้ยวกรุบกรอบมารับประทานระหว่างช่วงพักหรือหลังเลิกเรียนว่า ไม่เคยเลยถึงบางครั้ง นักเรียนร้อยละ 57.20 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการซื้อน้ำอัดลมมาดื่มว่า ไม่เคยเลยถึงบางครั้ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง และอยู่ในข่ายไม่ก่อให้เกิดการบริโภคหรือบริโภคแต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย นักเรียน ร้อยละ 53.30 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการแนะนำให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ว่าบ่อยถึงเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการบริโภคที่ถูกต้อง

5. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรม ความรู้ และเจตคติ

5.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง พบว่า นักเรียนแกนนำ อ.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้องในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนทั่วไป ที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อ.น้อย ได้แก่ พฤติกรรมไม่บริโภคน้ำอัดลม พฤติกรรมบริโภคนม และพฤติกรรมการบริโภคผลไม้ ส่วนพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบ อาหารจานด่วนและผัก มีพฤติกรรมการบริโภคใกล้เคียงกัน

5.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพและอ่านฉลากก่อนใช้ พบว่า นักเรียนแกนนำ อ.น้อย มีพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องและอ่านฉลากก่อนใช้ในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อ.น้อย เกือบทุกพฤติกรรม

5.3 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่เป็นแกนนำ อ.น้อย และนักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อ.น้อย มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้แตกต่างกัน โดยที่นักเรียนแกนนำ อ.น้อย มีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่านักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อ.น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่ถูกต้องต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่เป็นแกนนำ อ.น้อย และนักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อ.น้อย มีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติที่ถูกต้องต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนแกนนำ อ.น้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติ

ที่ถูกต้องต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพสูงกว่านักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อย.น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศุภกาญจน์ โภคัย และคณะ (2553) ได้ดำเนินการวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2553 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน จำนวน 4,340 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 50 แห่ง กระจายใน 31 จังหวัดทั่วประเทศ ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) การประเมินการจัดกิจกรรม อย.น้อย และการประเมินผลการใช้คู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมใช้คู่มือฯ ทั่วประเทศ จำนวน 420 แห่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้หลากหลายวิธีและหลายแหล่งข้อมูล สำหรับสถิติเชิงอ้างอิงประกอบด้วย สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of variance) และสถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2 -test)

สรุปผลการประเมิน

1. ผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียน มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมไม่บริโภคน้ำอัดลม ไม่บริโภคอาหารจานด่วน ไม่บริโภคขนมขบเคี้ยว บริโภคนม ผัก ผลไม้ ใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้อง และอ่านฉลากอาหาร ยา เครื่องสำอางก่อนใช้ คิดเป็นร้อยละ 75.7 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งบรรลุเป้าหมายของโครงการที่ร้อยละ 75

2. ผลการประเมินการจัดกิจกรรม อย.น้อย พบว่า

2.1 การกำหนดโครงสร้างชมรม อย.น้อย และองค์ประกอบ พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 35.9 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 13.0 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 31.4 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 19.7 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.2 การจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 59.2 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 25.6 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 11.2 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 4.0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.3 การจัดกิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 70.4 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 15.2 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 8.1 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 6.3 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.4 การจัดกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 73.1 อยู่ในเกณฑ์การ

ประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 16.1 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 6.3 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 4.5 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.5 การจัดกิจกรรมรณรงค์ในชุมชน พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 41.3 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 10.8 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 30.0 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 17.9 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.6 การจัดกิจกรรมเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 61.9 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 13.9 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 19.3 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 4.9 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.7 การจัดโครงการแบบกำหนดหัวข้อและมุ่งเน้นรูปแบบการนำเสนอผลงาน พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 18.4 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 43.5 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 21.1 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 17.0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.8 การจัดกิจกรรมในบ้านเรือน พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 45.7 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 12.1 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 26.5 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 15.7 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.9 การสนับสนุนกิจกรรม อย.น้อย พบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 75.8 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม ร้อยละ 13.5 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดีมาก ร้อยละ 4.5 อยู่ในเกณฑ์การประเมินดี และร้อยละ 6.3 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.10 การจัดกิจกรรม อย.น้อย ที่บูรณาการเข้ากับโครงการอื่น ๆ และที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม พบว่า กิจกรรมที่บูรณาการเข้ามาในกิจกรรม อย.น้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 85.7 อาหารปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 76.2 และ อย.น้อย สอนน้อง คิดเป็นร้อยละ 71.7

3. ผลการประเมินการใช้คู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า คู่มือบูรณาการความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ อย.น้อย มีการเผยแพร่ออกไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย จำนวน 420 แห่ง ในปี 2552 จากผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามได้รับกลับคืน จำนวน 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 42.85 ภาพรวมของคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของครูผู้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.46$, $C.V. = 11.11\%$) คะแนนเฉลี่ยคุณภาพอยู่ระหว่าง 3.99 ถึง 4.31 จากคะแนนเต็ม 5 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.56 – 0.70

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ผลการสำรวจ พบว่า นักเรียนแปร่งฟันตอนเช้าและก่อนเข้านอนทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 97.9 และ 91.6 ตามลำดับ นักเรียนล้างมือทุกครั้งหลังออกจาก

ห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 93.6 และนักเรียนออกกำลังกายติดต่อกัน 15 – 30 นาที ต่อครั้งอย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 44.1

2. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ผลการสำรวจ พบว่า ภาพรวมนักเรียนร้อยละ 81.96 มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

3. เจตคติต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง ผลการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีเจตคติไปในทางที่ถูกต้องต่อการดูแลสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.87 จากคะแนนเต็ม 5 ($SD=0.58$, $CV=13.68\%$)

4. สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง

4.1 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้ปกครอง ผลการสำรวจตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 87.8 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการซื้อน้ำอัดลมมาดื่มที่บ้านว่าไม่เคยเลยถึงบางครั้ง และนักเรียนร้อยละ 92.4 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการรับประทานอาหารจานด่วนหรือฟาสต์ฟู้ดว่าไม่เคยเลยถึงบางครั้ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องและอยู่ในข่ายที่ไม่ก่อให้เกิดการบริโภคหรือบริโภคแต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย นักเรียนร้อยละ 93.5 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการรับประทานผักและผลไม้ว่าบ่อยถึงเป็นประจำ และนักเรียนร้อยละ 81.2 ได้ระบุพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูวันหมดอายุ หรือวันเดือนปีที่ผลิตก่อนซื้อสินค้าว่าบ่อยถึงเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการบริโภคที่ถูกต้อง

4.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูและโรงเรียน ผลการสำรวจตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่หรือนักเรียนร้อยละ 75.9 ได้ระบุพฤติกรรมของครูเกี่ยวกับการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการบริโภคให้ปลอดภัยหรือการอ่านฉลากก่อนซื้อในการเรียนการสอนว่าบ่อยถึงเป็นประจำ และนักเรียนส่วนใหญ่หรือนักเรียนร้อยละ 62.8 ได้ระบุถึงระดับพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ยา และเครื่องสำอางว่าบ่อยถึงเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการบริโภคที่ถูกต้อง

4.3 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของเพื่อน ผลการสำรวจตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 85.7 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ดหลังเลิกเรียนหรือในช่วงวันหยุดว่าไม่เคยเลยถึงบางครั้ง นักเรียนร้อยละ 49.4 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการนำขนมขบเคี้ยวกรุบกรอบมารับประทานระหว่างช่วงพักหรือหลังเลิกเรียนว่าไม่เคยเลยถึงบางครั้ง นักเรียนร้อยละ 56.4 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการซื้อน้ำอัดลมมาดื่มว่าไม่เคยเลยถึงบางครั้ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องและอยู่ในข่ายไม่ก่อให้เกิดการบริโภคหรือบริโภคแต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย นักเรียนร้อยละ 53.3 ได้ระบุพฤติกรรมของเพื่อนเกี่ยวกับการแนะนำให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ว่าบ่อยถึงเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่

ส่งเสริมให้นักเรียนมีการบริโภคที่ถูกต้อง

5. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรม ความรู้ และเจตคติ

5.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง พบว่า นักเรียนแกนนำ อย.น้อย และเคยเป็น มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้องในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อย.น้อย

5.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพและอ่านฉลากก่อนใช้ พบว่า นักเรียนแกนนำ อย.น้อย และเคยเป็น มีพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องและอ่านฉลากก่อนใช้ในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อย.น้อย เกือบทุกพฤติกรรม

5.3 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่เป็นแกนนำ อย.น้อย และเคยเป็น มีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่านักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อย.น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม อย.น้อย มีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม อย.น้อย ในทุกกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่ถูกต้องต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่เป็นแกนนำ อย.น้อย และเคยเป็น มีคะแนนเจตคติที่ถูกต้องสูงกว่านักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแกนนำ อย.น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม อย.น้อย มีคะแนนเจตคติที่ถูกต้องสูงกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม อย.น้อย ในทุกกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค (2555) ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนที่เข้าร่วมในโครงการ อย.น้อย ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 2,000 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธี การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ ANOVA ผลการศึกษา พบว่า

1) ความรู้เกี่ยวกับการบริโภค และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนโดยภาพรวม นักเรียนมีระดับความเข้าใจในข้อความรู้เกี่ยวกับการบริโภค และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องร้อยละ 71.72 และเมื่อเปรียบเทียบความรู้จำแนกตามเพศ อายุ ประเภทของโรงเรียน การได้รับเงินมาโรงเรียน และการเป็นนักเรียนแกนนำ อย.น้อย มีระดับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ระดับทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนโดยภาพรวมมีระดับทัศนคติอยู่ในระดับมากต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติจำแนกตามเพศ อายุ ประเภทของโรงเรียน การได้รับเงินมาโรงเรียน และการเป็นนักเรียนแกนนำ อย.น้อย มีระดับทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนโดยภาพรวมมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพผ่านเกณฑ์ที่ถูกต้อง โดยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75.32 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคจำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ ประเภทของโรงเรียน การได้รับเงินมาโรงเรียน และการเป็นนักเรียนแกนนำ อย.น้อย มีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ภาพรวมระดับอิทธิพลที่มีผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลที่มีผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพจำแนกตามเพศ อายุ ประเภทของโรงเรียน การได้รับเงินมาโรงเรียน และการเป็นนักเรียนแกนนำ อย.น้อย มีระดับอิทธิพลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2556) ดำเนินการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย เจริญปริมาณและเชิงคุณภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 – 6) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 – 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4 – 6) ในโรงเรียนประถมศึกษา ประถมศึกษาขยายโอกาส และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) ที่เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย ใช้ตัวอย่างนักเรียนทั้งหมด 3,675 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ผลการสำรวจสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดีในพฤติกรรมหลัก ดังนี้ อ่านฉลากอาหาร ยา และเครื่องสำอางก่อนซื้อหรือใช้ บริโภคนม ผักและผลไม้เป็นประจำ หลีกเลี่ยงการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามคำโฆษณาชวนเชื่อ หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ หรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ และหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารรสจัด (หวาน มัน เค็ม) คิดเป็นร้อยละ 76.1 ของนักเรียน อย.น้อย ทั้งหมด

1.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า นักเรียน ออ.น้อย และนักเรียนที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคอาหาร และมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ภาพรวมจำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยที่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 76.6 ของนักเรียนทั้งหมด

1.3 ทักษะที่ดีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ภาพรวมทักษะที่ดีต่อการบริโภคของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และค่อนข้างไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะดีเท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ผลการเปรียบเทียบนักเรียน ออ.น้อย และนักเรียนที่ไม่ได้เป็นออ.น้อย มีทักษะที่ดีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียน ออ.น้อย มีทักษะที่ดีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็นออ.น้อย

1.4 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีดังนี้ อาหารจำพวกขนมหวาน และอาหารจำพวกขนมขบเคี้ยว อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคมากที่สุด คือ เพื่อนในกลุ่ม รองลงมาคือการโฆษณา การกินผักและผลไม้ อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคมากที่สุด คือ บุคคลในบ้าน รองลงมาคือ ครู/โรงเรียน การซื้อเครื่องสำอาง อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคมากที่สุด คือ การโฆษณา รองลงมาคือ บุคคลในบ้าน การซื้อยา อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคมากที่สุด คือ บุคคลในบ้าน รองลงมา คือ ครู/โรงเรียน

2. ความคาดหวังของครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการ ออ.น้อย ในโรงเรียน โดยภาพรวมความคาดหวังในการดำเนินกิจกรรม ออ.น้อย ของกลุ่มนักเรียนทั่วไป นักเรียนแกนนำ ออ.น้อย และครูแกนนำ ออ.น้อย /ครูที่ปรึกษากิจกรรม เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นความคาดหวังในระดับมาก คือ ต้องการให้กิจกรรม ออ.น้อย ได้ดำเนินการต่อไป และต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์อย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการสำรวจ

ระเบียบวิธีการสำรวจ

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีการสำรวจแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ในแบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory Design) โดยเริ่มจากการสำรวจเชิงปริมาณ ได้แก่ วิธีการสำรวจและประเมินพฤติกรรมของนักเรียน การสำรวจและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ อยู่น้อยในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ แล้วใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายผลการประเมิน ได้แก่ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็น

แบบแผนการสำรวจ

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนการสำรวจ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการ จำแนกตามวัตถุประสงค์การสำรวจ

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ต้องการ	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนทั่วไป นักเรียนที่เป็นสมาชิก อย.น้อย และนักเรียนแกนนำ อย.น้อย โดยเปรียบเทียบความแตกต่างทางประชากรศาสตร์ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อ และการบริโภค ทศนคติต่อการบริโภคของนักเรียน พฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน และอิทธิพลที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียน <u>ตัวชี้วัดและเป้าหมาย</u> นักเรียน อย.น้อย ร้อยละ 75 มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี ได้แก่ - หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม - หลีกเลี่ยงการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามโฆษณาชวนเชื่อ - หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ - อ่านฉลากอาหาร ยา และเครื่องสำอางก่อนซื้อหรือใช้ - บริโภคนม ผัก และผลไม้เป็นประจำ	- ข้อมูลทางชีวสังคมของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิสำเนา - การเข้าร่วมกิจกรรม อย. น้อย - พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนในด้านต่อไปนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อและการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพ 2) ทศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ 3) พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ 4) อิทธิพลที่มีผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ	ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยมีการดำเนินการดังนี้ 1. การจัดแบ่งภาค - ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เพื่อจัดแบ่งพื้นที่ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ จำแนกได้เป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ - ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) คัดเลือก กรุงเทพมหานครและ	ใช้วิธีการสำรวจ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับ	1. ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ในการอธิบายลักษณะข้อมูล เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายและการแจกแจงของข้อมูล 2. ใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistic) เช่น สถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างประชากร (t-test) สถิติทดสอบความแปรปรวนของกลุ่มประชากร (F-test)

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ต้องการ	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
		ปริมณฑลเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา รวมภาคที่เป็นตัวแทน 4 ภาค และ กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล 2. การคัดเลือกจังหวัด คัดเลือกจังหวัดด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เพื่อให้เป็นตัวแทนของ 4 ภาค ภาคละ 2 จังหวัด และในเขต กรุงเทพมหานครและสุ่มเลือกจากปริมณฑลอีก 1 จังหวัด รวมจังหวัดที่เป็นตัวแทน 10 จังหวัด 3. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 1) คัดเลือกโรงเรียน ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ		

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ต้องการ	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
		แบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) 2) แต่ละจังหวัด จะสุ่มโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา ขยายโอกาส โรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างละ 1 แห่ง จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย จะได้โรงเรียนทั้งหมด 30 แห่ง 3) แต่ละโรงเรียนจะสุ่มนักเรียน 70 คน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยจำแนกเป็นนักเรียนแต่ละระดับชั้นเท่า ๆ กัน และสุ่มแบบโควตา ให้เป็นนักเรียนที่เป็นแกนนำและสมาชิก อย.น้อย 21 คน (ร้อยละ 30) เป็นนักเรียน		

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ต้องการ	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
		ทั่วไป 49 คน (ร้อยละ 70) รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักเรียน 2,100 คน		
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ (นักเรียน) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ต่อโครงการ อย.น้อย	- ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ อย. น้อย - ความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อย. น้อย	กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1) นักเรียนแกนนำ อย. น้อย จำนวน 225 คน 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ได้มาจากจังหวัดและโรงเรียนที่ถูกสุ่ม โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง รวมกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 420 คน	1. ใช้วิธีการสำรวจโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 2. ใช้วิธีการลงพื้นที่ศึกษา (field study) โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร	1. ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ในการอธิบายลักษณะข้อมูล เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายและการแจกแจงของข้อมูล 2. ใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistic) เช่น สถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง ประชากร (t-test) สถิติทดสอบความแปรปรวนของกลุ่มประชากร (F-test) 3. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การจำแนกข้อมูล

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ต้องการ	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
				ลดทอนข้อมูล เชื่อมโยง ข้อมูล และสร้างข้อสรุป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้สำรวจใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินพฤติกรรมการบริโภค (สำหรับนักเรียน) ประกอบด้วยเนื้อหา 9 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ มีลักษณะให้นักเรียนเลือกคำตอบและเขียน
คำตอบ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ออ.น้อย มีลักษณะให้นักเรียนเลือกตอบได้
หลายคำตอบ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร มีลักษณะให้นักเรียนรายงานพฤติกรรมของ
ตนเองเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยมีระดับพฤติกรรม 5 ระดับ ได้แก่ รับประทาน/ดื่ม 6 – 7
วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 – 5 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 1 – 2 วันต่อสัปดาห์
รับประทาน/ดื่ม สัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีลักษณะให้นักเรียนรายงาน
พฤติกรรมของตนเองเกี่ยวกับเลือกซื้อเลือกใช้อาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายที่ใช้ใน
บ้านเรือน โดยแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ทำทุกครั้ง ทำเป็นส่วนใหญ่ ทำเป็นบางครั้ง
ทำนาน ๆ ครั้ง และไม่ทำเลย จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 5 ทักษะคิดต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีลักษณะเป็นข้อความความคิดเห็น
ทางบวกและทางลบแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) โดยให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านั้นแล้ว
มีความคิดเห็นอย่างไร โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย
ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ประเด็นการเลือกซื้อและการบริโภคผลิตภัณฑ์
สุขภาพ มีลักษณะเป็นข้อความรู้ที่ถูกต้องและผิด โดยให้นักเรียนเลือกตอบว่าข้อความเหล่านั้นถูกหรือ
ผิด การให้คะแนน เป็นแบบถูกให้ 1 ผิดหรือไม่แน่ใจให้ 0 จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 7 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีลักษณะให้นักเรียน
รายงานพฤติกรรมบุคคลในครอบครัว เพื่อน ครู/บุคลากรในโรงเรียน และสื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อ
การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่
มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 8 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ ออ. น้อย ลักษณะเป็น
ข้อความความคิดเห็นทางบวกและทางลบ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) โดยแบ่งเป็น 5

ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านั้นแล้ว
มีความคิดเห็นอย่างไร จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 9 ความคาดหวังต่อโครงการ อย. น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร
และยา ลักษณะเป็นข้อความคิดเห็นทางบวกและทางลบ แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) โดย
แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้นักเรียนอ่านข้อความ
เหล่านั้นแล้วมีความคิดเห็นอย่างไร จำนวน 11 ข้อ

**ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อย. น้อย (สำหรับ
ครูแกนนำ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่)** ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และเติม
ข้อความ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ลักษณะเป็น
ข้อความคิดเห็นทางบวกและทางลบ แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ
ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้ผู้เกี่ยวข้องอ่านข้อความเหล่านั้นแล้วมี
ความคิดเห็นอย่างไร จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคาดหวังต่อโครงการ อย. น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร
และยา ลักษณะเป็นข้อความคิดเห็นทางบวกและทางลบ แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) โดย
แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้ผู้เกี่ยวข้องอ่านข้อความ
เหล่านั้นแล้วมีความคิดเห็นอย่างไร จำนวน 11 ข้อ

**ชุดที่ 3 แบบการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแนวคำถามการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview)**

แบบการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแนวคำถามการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) มีลักษณะเป็นแบบแสดงรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรม
สนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย หัวข้อ วัตถุประสงค์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม สถานที่
ระยะเวลา ประเด็นสนทนา และแบบบันทึกความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม แบบบันทึกความคิดเห็นใน
ประเด็นที่กำหนด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ การสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน
อย. น้อย ปี 2557 จำนวน 2 ชุด ทำการหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก
และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายละเอียด ดังนี้

ขั้นแรก หาความเที่ยงตรง (Validity) การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)
ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)
โดยนำเครื่องมือการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและ
ยา จำนวน 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณา
ปรับปรุงเครื่องมือในประเด็นต่าง ๆ เช่น ปรับถ้อยคำภาษาที่ใช้ในบางข้อคำถามให้มีความถูกต้อง
เหมาะสมยิ่งขึ้นและปรับข้อคำถามบางข้อให้ประเด็นคำถามมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่สอง หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ในการหาค่าอำนาจจำแนกของ
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองกับประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการ
วิจัย ชุดที่ 1 จำนวน 90 คน ชุดที่ 2 จำนวน 40 คน ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ชุดที่ 1 จำนวน
90 ฉบับ ชุดที่ 2 จำนวน 40 ฉบับ หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis)
ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้วยสถิติที (t-test) และหาค่า r (Item Total
Correlation) จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับ .05 และค่า Item-Total Correlation เท่ากับหรือมากกว่า 0.20 ไว้เป็นข้อคำถามใน
แบบสอบถามที่จะนำไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก

ขั้นที่สาม ตรวจสอบและปรับปรุง ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ จะต้อง
มีค่า $t \geq 1.98$ และค่า $r \geq .20$ อย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่า ข้อคำถามเกือบทุกข้อมีคุณภาพ
ตามเกณฑ์ ยกเว้นชุดที่ 1 ตอนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ข้อ 7 เรื่องการบริโภคนม และข้อ 9
เรื่องการบริโภคผลไม้ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่กำหนดไว้ในกรอบการวิจัยที่จะต้องทราบถึงพฤติกรรมการ
บริโภคนม ผักและผลไม้ ผู้สำรวจได้คงไว้ตามเดิม

ส่วนข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์อีกข้อ คือ ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ
ข้อ 1 “ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามคำโฆษณา” ผู้สำรวจจึงได้ปรับข้อคำถามให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
เป็น “ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจงใจให้น่าซื้อน่าใช้”

ขั้นที่สี่ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว

ไปทดลองกับประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ชุดที่ 1 จำนวน 90 คน ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 90 ฉบับ ชุดที่ 2 จำนวน 40 คน ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 40 ฉบับ และนำไปทำการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้วยสถิติที (t-test) และหาค่า r (Item Total Correlation) หลังจากนั้นทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ มาหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภค (สำหรับนักเรียน)

- ตอนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.494
- ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.772
- ตอนที่ 5 ทศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.730
- ตอนที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.663
- ตอนที่ 7 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.961
- ตอนที่ 8 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย. น้อย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.881

จากผลการทดสอบความเชื่อมั่น พบว่า แบบสอบถามตอนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคอาหารได้ค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างต่ำ ($r = 0.494$) ซึ่งหากตัดข้อคำถามข้อ 7 เรื่องการบริโภคนม และข้อ 9 เรื่องการบริโภคผลไม้ ออกจะได้ค่าความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น ($r = 0.627$) แต่เนื่องจากข้อคำถามดังกล่าวเป็นข้อคำถามที่กำหนดไว้ในกรอบการวิจัยที่จะต้องทราบถึงพฤติกรรมการบริโภคนม ผักและผลไม้ผู้สำรวจจึงคงข้อคำถามดังกล่าวไว้

ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อย. น้อย

- ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966

ขั้นที่ห้า ตรวจสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และปรับปรุงข้อคำถามในบางข้อที่ไม่ได้คุณภาพตามเกณฑ์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่หก เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมและพัฒนาเครื่องมือตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยประสานงานกับโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสำรวจครั้งนี้กับครูผู้ช่วยนักวิจัยในโรงเรียน โดยประสานผ่านหนังสือขอความร่วมมือจากกระทรวงสาธารณสุข การติดต่อทางโทรศัพท์ และการเข้าพบโดยตรง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสำรวจ พร้อมของที่ระลึกเป็นกระเป๋า สมุด ปากกา ส่งไปยังครูผู้ช่วย เพื่อจัดเก็บแบบสำรวจให้ครอบคลุมตามที่ได้กำหนดไว้แล้วส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยต่อไป

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Field study) ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อย.น้อย โดยมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครูแกนนำ/ครูที่ปรึกษา อย.น้อย นักเรียนแกนนำ อย.น้อย ผู้ปกครองนักเรียน เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ในการอธิบายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแจกแจงของข้อมูล
2. ใช้สถิติอ้างอิง (Inferential Statistic) ได้แก่ สถิติที่ใช้พารามิเตอร์ ประกอบด้วย การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างประชากร 2 กลุ่ม (t-test) การทดสอบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มประชากร (F-test) สถิติที่ไม่ใช้พารามิเตอร์ คือ การทดสอบความเป็นอิสระด้วยไคสแควร์ (χ^2 -test)

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดกลุ่มข้อมูล จำแนกประเภท แล้วนำไปสรุปเป็นข้อความที่มีนัยทั่วไป โดยใช้หลักการสรุปแบบอุปนัย (Inductive Method)

การแปลความหมายของระดับคะแนน

คะแนนเฉลี่ย ความหมาย

4.51 – 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	อยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 8 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตอนที่ 3 ทศนคติที่ดีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตอนที่ 5 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ตอนที่ 6 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ตอนที่ 7 ความคาดหวังต่อโครงการ อย.น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และตอนที่ 8 ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง

ตัวแปร		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	788	37.5
	หญิง	1312	62.5
รวม		2100	100.0
ระดับชั้น	ประถมศึกษา	966	46.0
	มัธยมศึกษาตอนต้น	829	39.5
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	305	14.5
รวม		2100	100.0
นักเรียน อย.น้อย	ไม่ได้เป็น	1385	66.0
	เป็นสมาชิก อย.น้อย	490	23.3
	เป็นแกนนำ อย.น้อย	225	10.7
รวม		2100	100.0
ภูมิภาค	เหนือ	418	19.9
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	417	19.9
	กลาง	419	20.0
	ใต้	419	20.0
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	427	20.2
รวม		2100	100.0

ตัวแปร		ความถี่	ร้อยละ
ประเภทโรงเรียน	ประถมศึกษา	709	33.8
	ประถมศึกษาขยายโอกาส	688	32.8
	มัธยมศึกษา	703	33.4
รวม		2100	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.5 ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.0 เป็นนักเรียน อย.น้อย (เป็นสมาชิก อย.น้อย หรือเป็นแกนนำ อย.น้อย) คิดเป็นร้อยละ 34.0 กลุ่มตัวอย่างมาจากภาคต่างๆ และประเภทโรงเรียน ต่างๆ จำนวนใกล้เคียงกัน

1.2 การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ความถี่และร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ อย.น้อย

การเข้าร่วมกิจกรรม	รายการดำเนินการ	ความถี่	ร้อยละ
1. กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์-สุขภาพในโรงเรียน	1. พุดหน้าเสาธง	1002	47.7
	2. จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด	1046	49.8
	3. จัดทำเอกสารเผยแพร่	567	27.0
	4. จัดเสียงตามสาย	649	30.9
	5. จัดรายการที่วังจรงปิด	72	3.4
	6. จัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น ละครสั้น ดนตรี	437	20.8
	7. website	121	5.8
2. กิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์-สุขภาพ	1. ตรวจสอบฉลากอาหาร	1112	53.0
	2. ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ	649	30.9
	3. ตรวจสอบฉลากยา	883	42.0
	4. ตรวจสอบคุณภาพยาด้านกายภาพ	444	21.1
	5. ตรวจสอบฉลากเครื่องสำอาง	401	19.1
	6. ตรวจสอบอาหารโดยใช้ชุดทดสอบ	308	14.7
	7. ตรวจสอบไอโอดีนในเกลือโดยใช้ชุดทดสอบ	300	14.3
	8. ตรวจสอบไฮโดรควิโนนในเครื่องสำอาง	111	5.3
	9. ตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ	401	19.1

การเข้าร่วมกิจกรรม	รายการดำเนินการ	ความถี่	ร้อยละ
3. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ในโรงเรียน	1. สำรวจพฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน	914	43.5
	2. จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพในโรงเรียน	297	14.1
	3. ตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มในโรงเรียน	773	36.8
	4. จำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพ	614	29.2
	5. ตรวจสอบความสะอาดของโรงอาหารใน โรงเรียน	971	46.2
	6. ตรวจสอบสุขลักษณะของผู้จำหน่ายอาหารใน โรงเรียน	579	27.6
	7. ตรวจสอบความสะอาดของห้องน้ำในโรงเรียน	1006	47.9
4. กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับ การบริโภคผลิตภัณฑ์- สุขภาพในชุมชน	1. เผยแพร่ความรู้ในชุมชน เช่น หอกระจายข่าว เสียงตามสาย วิทยุ เคเบิลทีวี	331	15.8
	2. จัดนิทรรศการ	511	24.3
	3. เดินรณรงค์	917	43.7
	4. นำเสนอผลงานของนักเรียนให้กับผู้ปกครอง	522	24.9
	5. จัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น ละครสั้น ดนตรี	292	13.9
	6. สาธิตและจำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพ	260	12.4
	7. สร้างเครือข่ายในชุมชน	190	9.0
5. กิจกรรมเกี่ยวกับการ บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ การสอน	1. วิทยาศาสตร์	1079	51.4
	2. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	1104	52.6
	3. สุขศึกษาและพลศึกษา	1240	59.0
	4. สังคมศึกษา	664	31.6
	5. ศิลปะ	635	30.2
	6. ภาษาไทย	782	37.2
	7. คณิตศาสตร์	555	26.4
	8. ภาษาต่างประเทศ	500	23.8
6. กิจกรรมอื่นๆ ที่โรงเรียน ได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้อง กับโครงการ อย.น้อย	1. การสร้างเครือข่ายโรงเรียน อย.น้อย	520	24.8
	2. อย.น้อย สอนน้อง	737	35.1
	3. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	987	47.0
	4. โครงการเด็กไทยทำได้	556	26.5
	5. สุขาน่าใช้	745	35.5
	6. เด็กไทยไร้พุง	642	30.6
	7. เด็กไทยฟันดี	856	40.8
	8. อาหารปลอดภัย	890	42.4

การเข้าร่วมกิจกรรม	รายการดำเนินการ	ความถี่	ร้อยละ
	9. เศรษฐกิจพอเพียง	1039	49.5
	10.ปลูกผักปลอดสารพิษ	770	36.7
	11.ธนาคารขยะ	627	29.9
	12.ผลิตน้ำป๊อหมักชีวภาพ (EM)	428	20.4

จากตารางที่ 3 พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนในโครงการ อย.น้อย มีดังนี้ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด คิดเป็นร้อยละ 49.8 กิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ ตรวจสอบฉลากอาหาร คิดเป็นร้อยละ 53.0 กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ในโรงเรียน ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุดคือ ตรวจสอบความสะอาดของห้องน้ำในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.9 กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุดคือ เดินรณรงค์ คิดเป็นร้อยละ 43.7 ในการเรียนการสอนครูนำเนื้อหาเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมาใช้ในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.0 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 49.5

ตารางที่ 4 ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง

ตัวแปร		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	84	20.0
	หญิง	336	80.0
รวม		420	100.0
สถานะ	ครู	189	45.0
	ผู้ปกครอง	141	33.6
	เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	72	17.1
	อื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ รพ.สต. พยาบาล	18	4.3
รวม		420	100.0

ตัวแปร		ความถี่	ร้อยละ
ภูมิภาค	เหนือ	91	21.7
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	74	17.6
	กลาง	80	19.0
	ใต้	88	21.0
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	87	20.7
รวม		420	100.0
การเข้าร่วม	ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพใน	189	45.0
กิจกรรม อย.น้อย	โรงเรียน		
	ตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ	134	31.9
	การรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน	157	37.4
	การรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน	133	31.7
	การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน	115	27.4
	การทำโครงการแบบกำหนดหัวข้อและมุ่งเน้นรูปแบบการ	38	9.0
	นำเสนอผลงาน		
	การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน	119	28.3
	กิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับ	171	40.7
	โครงการ อย.น้อย		

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ รพ.สต.) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.0 มีสถานะเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 45.0 มาจากภาคต่าง ๆ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน กิจกรรมในโครงการ อย.น้อย ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ กิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น และเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย คิดเป็นร้อยละ 40.7

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ

2.1 ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ตารางที่ 5 ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ข้อความ	มีความรู้ถูกต้อง		มีความรู้ไม่ถูกต้อง	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. การกินอาหารที่มีรสเค็มมาก มีความเสี่ยงในการเป็นโรคไตและความดันโลหิตสูง	1831	87.2	269	12.8
2. การกินอาหารที่ไขมันสูง เช่น ข้าวขาหมู ข้าวมันไก่ อาหารประเภททอด หรืออาหารที่ปรุงด้วยกะทิ เช่น แกงเขียวหวาน กุ้งยัดไส้ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะไขมันในเลือดสูง	1574	75.0	526	25.0
3. การกินขนมขบเคี้ยว ประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวเกรียบ ข้าวโพดอบกรอบ เป็นประจำ จะทำให้ร่างกายได้รับไขมันและเกลือสูง	1549	73.8	551	26.2
4. การซื้อยาที่โฆษณาว่า สามารถรักษาโรคได้ครอบจักรวาลและหายขาดทันใจ อาจได้รับอันตรายเพราะเป็นยาปลอม	1638	78.0	462	22.0
5. การกินอาหารที่ทอดด้วยน้ำมันทอดซ้ำ อาจทำให้เกิดโรคมะเร็งได้	1649	78.5	451	21.5
6. การกินผักผลไม้เป็นประจำทุกวันจะทำให้ท้องผูก ถ่ายยาก	1592	75.8	508	24.2
7. เครื่องสำอางช่วยให้ผิวขาวขึ้นได้อย่างถาวร	1563	74.4	537	25.6
8. ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารแม้มิใช่ยาแต่ช่วยป้องกันบำบัดรักษาโรคได้	1390	66.2	710	33.8
9. วันหมดอายุของเครื่องสำอางสังเกตได้จากเลขที่จดแจ้ง 10 หลัก	1494	71.1	606	28.9
10. ยาปฏิชีวนะ (หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ยาแก้อักเสบ) เป็นยาอันตราย หากใช้อย่างพร่าเพรื่อจะทำให้เกิดการดื้อยา	1561	74.3	539	25.7
11. ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงหรือ ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด/ฆ่าเชื้อ จัดเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพประเภทวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน	1664	79.2	436	20.8
12. นมพาสเจอร์ไรส์สามารถเก็บโดยไม่ต้องแช่เย็น	1440	68.6	660	31.4
ร้อยละเฉลี่ย		75.2		

คะแนนเฉลี่ยความรู้ ($\bar{X}$) เท่ากับ 9.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.20

หมายเหตุ ข้อที่ต้องตอบว่า “ผิด” จึงแสดงว่ามีความรู้ถูกต้อง คือ ข้อ 6 - 9 และ 12

จากตารางที่ 5 พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 75.2 คะแนนเฉลี่ยความรู้เท่ากับ 9.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.20 โดยพบว่า ความรู้ที่นักเรียนตอบถูกต้องมากที่สุด คือ การกินอาหารที่มีรสเค็มมาก มีความเสี่ยงในการเป็นโรคไตและความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 87.2 ส่วนข้อความรู้ที่นักเรียนตอบถูกน้อยที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารแม่ไม่ใช่ว่าแต่ช่วยป้องกันบำบัดรักษาโรคได้ คิดเป็นร้อยละ 66.2

2.2 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน อย.น้อย (One-way ANOVA)

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน อย.น้อย

สถานภาพนักเรียน	n	$\bar{x}$	S.D.	P-value	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference)	
					เป็นสมาชิก	เป็นแกนนำ
					อย.น้อย	อย.น้อย
ไม่ได้เป็น อย.น้อย	1385	9.01	2.21	0.011	0.14	-0.39*
เป็นสมาชิก อย.น้อย	490	8.87	2.22			-0.53*
เป็นแกนนำ อย.น้อย	225	9.40	2.09			
รวม	2100	9.02	2.20			

* มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากผลการทดสอบในตารางที่ 6 พบว่า นักเรียน อย.น้อย และนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เป็นแกนนำ อย.น้อย มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมากกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย

ตอนที่ 3 ทศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

3.1 ทศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ตารางที่ 7 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

รายการ	ระดับทัศนคติ										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
1. การใช้เครื่องสำอางทาหน้าขาวช่วยให้ผิวหน้าขาวขึ้นกว่าสีผิวธรรมชาติได้อย่างถาวร	113	5.4	201	9.6	772	36.8	496	23.6	518	24.7	3.53	1.12	มาก
2. ข้อมูลโภชนาการเป็นข้อมูลที่อ่านแล้วเข้าใจยาก ทำให้ไม่ยอมอ่าน	78	3.7	362	17.2	523	24.9	560	26.7	577	27.5	3.57	1.16	มาก
3. คำโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพ	222	10.6	589	28.0	579	27.6	557	26.5	153	7.3	2.92	1.12	ปานกลาง
4. อาหารจานด่วน เช่น แฮมเบอร์เกอร์ พิซซ่า ไก่ทอด เป็นอาหารที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น	148	7.0	373	17.8	518	24.7	654	31.1	407	19.4	3.38	1.18	ปานกลาง
5. การอ่านฉลากก่อนซื้อทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น	104	5.0	188	9.0	334	15.9	910	43.3	564	26.9	3.78	1.08	มาก
6. การใช้เครื่องสำอางที่มีสารเป็นพิษเร่งเครื่องช่วยใหุดูดีและทันสมัย	65	3.1	239	11.4	534	25.47	677	32.2	585	27.9	3.70	1.08	มาก
7. การซื้อยาที่ร้านขายยา เมื่อเจ็บป่วย มีความสะดวกและปลอดภัย ไม่จำเป็นต้องไปพบแพทย์	101	4.8	245	11.7	529	25.2	683	32.5	542	25.8	3.63	1.12	มาก
8. อาหารจำพวกทอด เช่น ลูกชิ้นทอด กุ้งแช่แข็ง มีรสชาติอร่อย แม้อาจเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง เพราะใช้น้ำมันทอดซ้ำก็ไม่เป็นไร	196	9.3	265	12.6	390	18.6	611	29.1	638	30.4	3.59	1.29	มาก
9. การใช้วัตถุดิบตรรายในบ้านเรือน เช่น ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง หรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด/ฆ่าเชื้อ จำเป็นต้องอ่านฉลากให้ชัดเจนก่อนใช้	75	3.6	141	6.7	247	11.8	623	29.7	1014	48.3	4.12	1.08	มาก
10. น้ำมันที่ทอดอาหารแล้ว ถ้านำมากรองจนใสก็ปลอดภัย สามารถนำมาใช้ได้เรื่อย ๆ	104	5.0	207	9.9	455	21.7	710	33.8	624	29.7	3.73	1.13	มาก
8. ขนมอบเคี้ยวไม่มีโทษต่อร่างกาย สามารถกินได้ตลอดเวลา	125	6.0	257	12.2	498	23.7	541	25.8	679	32.3	3.66	1.21	มาก
9. น้ำอัดลม น้ำชาเขียว เป็นเครื่องดื่มที่ทันสมัยเหมาะสมสำหรับคนรุ่นใหม่	166	7.9	337	16.0	638	30.4	613	29.2	346	16.5	3.30	1.15	ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยทัศนคติ ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.58

จากตารางที่ 7 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติที่ดี ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.58

3.2 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยระดับทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA)

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

สถานภาพนักเรียน	n	$\bar{x}$	S.D.	P-value	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference)	
					เป็นสมาชิก	เป็นแกนนำ
					อย.น้อย	อย.น้อย
ไม่ได้เป็น อย.น้อย	1385	3.57	0.58	0.000	-0.06	-0.15*
เป็นสมาชิก อย.น้อย	490	3.63	0.59			-0.09
เป็นแกนนำ อย.น้อย	225	3.72	0.52			
รวม	2100	3.60				

* มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากผลการทดสอบในตารางที่ 8 พบว่า นักเรียนแกนนำ อย.น้อย และนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย มีทัศนคติต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เป็นแกนนำ อย.น้อย มีทัศนคติที่ดีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

4.1 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร

ตารางที่ 9 ความถี่และร้อยละของระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน

รายการ	ระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร									
	รับประทาน/ดื่ม		รับประทาน/ดื่ม		รับประทาน/ดื่ม		รับประทาน/ดื่ม		ไม่รับประทาน/	
	6- 7 วัน		3- 5 วัน		1- 2 วัน		สัปดาห์เว้น		ไม่ดื่มเลย	
	ต่อสัปดาห์		ต่อสัปดาห์		ต่อสัปดาห์		สัปดาห์หรือ		ตลอดทั้งปี	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ขนมหวานประเภทช็อกโกแลต	141	6.7	394	18.8	908	43.2	569	27.1	88	4.2
ทอฟฟี่ ลูกกวาด										
2. อาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า	69	3.3	388	18.5	847	40.3	675	32.1	121	5.8
แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ										
3. ขนมประเภทมันฝรั่งทอด	187	8.9	424	20.2	824	39.2	604	28.8	61	2.9
ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง										
สาหร่ายอบกรอบ ฯลฯ										
4. ขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ	89	4.2	342	16.3	692	33.0	796	37.9	181	8.6
ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง										
5. เครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภท	192	9.1	337	16.0	642	30.6	840	40.0	89	4.2
น้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป										
น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น										
น้ำชาเขียวและอื่นๆ										
6. ขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและ	152	7.2	485	23.1	848	40.4	579	27.6	36	1.7
น้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์										
โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียว										
และอื่น ๆ										
7. นม	1090	51.9	586	27.9	288	13.7	127	6.0	9	0.4
8. ผัก	939	44.7	697	33.2	306	14.6	120	5.7	38	1.8
9. ผลไม้	743	35.4	856	40.8	376	17.9	110	5.2	15	0.7
10. ลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋	160	7.6	473	22.5	792	37.7	599	28.5	76	3.6
กล้วยแขก										

จากตารางที่ 9 พบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนที่มีพฤติกรรมรับประทาน 6 – 7 วันต่อสัปดาห์ และรับประทาน 3 – 5 วันต่อสัปดาห์ ในกลุ่มพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ได้แก่ กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด คิดเป็นร้อยละ 25.5 อาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 21.8 ขนมประเภท

มันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สาหร่ายอบกรอบ ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 29.1 ขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง คิดเป็นร้อยละ 20.5 เครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 25.1 ขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 30.1 ในกลุ่มพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้ไขมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้ไขมันทอดซ้ำ ลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก คิดเป็นร้อยละ 30.1 ในกลุ่มพฤติกรรมการบริโภคนม ผัก และผลไม้เป็นประจำ นักเรียนมากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมการบริโภคในระดับรับประทาน 6 – 7 วันต่อสัปดาห์ และรับประทาน 3 – 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่บริโภคแล้วเกิดประโยชน์ต่อร่างกาย

4.2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ตารางที่ 10 ความถี่และร้อยละของระดับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

รายการ	ระดับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ									
	ทำทุกครั้ง		ทำเป็นส่วนใหญ่		ทำเป็นบางครั้ง		ทำนาน ๆ ครั้ง		ไม่ทำเลย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณ จงใจให้นำซื้อมาใช้	87	4.1	229	10.9	789	37.6	593	28.2	402	19.1
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้ น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมัน ทอดซ้ำ	305	14.5	1145	54.5	319	15.2	178	8.5	153	7.3
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุ ก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์- สุขภาพ	937	44.6	829	39.5	141	6.7	124	5.9	69	3.3
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุ บนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพ อย่างเคร่งครัด	691	32.9	793	37.8	379	18.0	163	7.8	74	3.5
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้อ อาหาร	519	24.7	1010	48.1	303	14.4	173	8.2	95	4.5
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มี เครื่องหมาย ออ.	1107	52.7	643	30.6	175	8.3	125	6.0	50	2.4

รายการ	ระดับพฤติกรรมกรบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ									
	ทำทุกครั้ง		ทำเป็นส่วนใหญ่		ทำเป็นบางครั้ง		ทำ นาน ๆ ครั้ง		ไม่ทำเลย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	836	39.8	732	34.9	336	16.0	146	7.0	50	2.4
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	473	22.5	990	47.1	176	8.4	210	10.0	251	12.0
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่นก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	835	39.8	751	35.8	245	11.7	153	7.3	116	5.5
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้าง-สุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	989	47.1	541	25.8	381	18.1	136	6.5	53	2.5

จากตารางที่ 10 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกรบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ทำทุกครั้งหรือทำเป็นส่วนใหญ่ มากที่สุดคือ สังเกตวันผลิตหรือวันที่หมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 84.1 ส่วนพฤติกรรมกรบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ทำเลย ทำนาน ๆ ครั้ง หรือทำเป็นบางครั้ง มากที่สุดคือ ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจูงใจให้น่าซื้อ น่าใช้ คิดเป็นร้อยละ 85.0

4.3 ผลการประเมินด้านพฤติกรรมกรบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการประเมินจากตัวชี้วัดสำคัญ 5 ตัวของโครงการ คือ 1) หลีกเลียงการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม 2) หลีกเลียงการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามโฆษณาชวนเชื่อ 3) หลีกเลียงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ 4) อ่านฉลากอาหาร ยา และเครื่องสำอางก่อนซื้อหรือใช้ และ 5) บริโภคนม ผัก และผลไม้เป็นประจำ ในแต่ละกลุ่มของนักเรียนเป็นดังนี้

4.3.1 กลุ่มนักเรียนทั้งหมด

ตารางที่ 11 ความถี่และร้อยละของนักเรียนทั้งหมดที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	1565	74.5
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	1643	78.2
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับย่อยกรอบ ฯลฯ	1489	70.9
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	1669	79.5
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียว และอื่นๆ	1571	74.9
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	1463	69.7
7. ดื่มนม	1676	79.8
8. กินผัก	1636	77.9
9. กินผลไม้	1599	76.2
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	1467	69.9
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		75.1
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์ เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อ สัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็น พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าเชื่อถือ	1784	85.0
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	1450	69.0
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	1766	84.1
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	1484	70.7
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	1529	72.8
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.	1750	83.3
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	1568	74.7
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	1463	69.7

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	1586	75.5
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	1530	72.9
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		75.8
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		75.5

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนจำนวนทั้งหมด 2,100 คน

จากตารางที่ 11 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 75.5

4.3.1.1 กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 12 ความถี่และร้อยละของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	757	78.4
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	776	80.3
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับย่อยกรอบ ฯลฯ	704	72.9
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	735	76.1
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	730	75.6
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	671	69.5
7. ดื่มนม	829	85.8

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
8. กินผัก	746	77.2
9. กินผลไม้	744	77.0
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	670	69.4
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		76.2
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภคแต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็น พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจงใจให้นำซื้อมาใช้	837	86.6
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	694	71.8
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	789	81.7
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	681	70.5
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	741	76.7
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออย.	812	84.1
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	747	77.3
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	643	66.6
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	731	75.7
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	702	72.7
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		76.4
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		76.3

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับประถมศึกษา รวม 966 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 ของนักเรียนตัวอย่างทั้งหมด 2,100 คน

จากตารางที่ 12 พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76.3

4.3.1.2 กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 13 ความถี่และร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	586	70.7
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	633	76.4
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับอบกรอบ ฯลฯ	557	67.2
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	668	80.6
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	609	73.5
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	567	68.4
7. ดื่มนม	622	75.0
8. กินผัก	641	77.3
9. กินผลไม้	632	76.2
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	547	66.0
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		73.1
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์ เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อ สัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็น พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าเชื่อถือ	697	84.1
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	512	61.8
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	698	84.2
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	557	67.2
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	542	65.4
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.	666	80.3
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	567	68.4
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	564	68.0

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะใช้หรือก่อนใช้	585	70.6
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะใช้หรือก่อนใช้	588	70.9
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		72.1
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		72.6

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 829 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 ของนักเรียนตัวอย่างทั้งหมด 2,100 คน

จากตารางที่ 13 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 72.6

4.3.1.3 กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 14 ความถี่และร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีพฤติกรรม
การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	222	72.8
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	234	76.7
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สาหร่ายอบกรอบ ฯลฯ	228	74.8
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	266	87.2
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	232	76.1
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	225	73.8
7. ดื่มนม	225	73.8

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
8. กินผัก	249	81.6
9. กินผลไม้	223	73.1
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	250	82.0
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		77.2
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภคแต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็น พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจงใจให้นำซื้อมาใช้	250	82.0
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	244	80.0
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	279	91.5
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	246	80.7
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	246	80.7
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออย.	272	89.2
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	254	83.3
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	256	83.9
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	270	88.5
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	240	78.7
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		83.8
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		80.5

หมายเหตุ

- ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 305 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ของนักเรียนตัวอย่างทั้งหมด 2,100 คน

จากตารางที่ 14 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 80.5

4.3.2 กลุ่มนักเรียน อย.น้อย

ตารางที่ 15 ความถี่และร้อยละของนักเรียน อย.น้อย ที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์-สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	561	78.5	ผ่าน
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	584	81.7	ผ่าน
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับย่อยกรอบ ฯลฯ	537	75.1	ผ่าน
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	588	82.2	ผ่าน
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	591	82.7	ผ่าน
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	524	73.3	ไม่ผ่าน
7. ดื่มนม	592	82.8	ผ่าน
8. กินผัก	572	80.0	ผ่าน
9. กินผลไม้	564	78.9	ผ่าน
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กล้วยแขก	534	74.7	ไม่ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		79.0	ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์ หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่า เป็นพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง			
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าซื้อ น่าใช้	625	87.4	ผ่าน
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	501	70.1	ไม่ผ่าน
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	612	85.6	ผ่าน
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	506	70.8	ไม่ผ่าน
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	526	73.6	ไม่ผ่าน
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.	608	85.0	ผ่าน

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	521	72.9	ไม่ผ่าน
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	491	68.7	ไม่ผ่าน
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	529	74.0	ไม่ผ่าน
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	516	72.2	ไม่ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		76.0	ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง			
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		77.5	ผ่าน

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียน อย.น้อย รวม 715 คน (สมาชิกและแกนนำ อย.น้อย)
คิดเป็นร้อยละ 34.0 ของนักเรียนจำนวนทั้งหมด 2,100 คน

จากตารางที่ 15 พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 77.5 ซึ่งบรรลุเป้าหมายของโครงการ อย.น้อย ที่ร้อยละ 75.0 ของนักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง โดยมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ และกินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก คิดเป็นร้อยละ 73.3 และ 74.7 ตามลำดับ และพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 3 ลำดับแรก คือ การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 68.7 หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 70.1 และการปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด คิดเป็นร้อยละ 70.8

4.3.2.1 กลุ่มนักเรียน อย.น้อย ระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 16 ความถี่และร้อยละของนักเรียน อัย.น้อย ระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรม
การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	264	82.0	ผ่าน
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	273	84.8	ผ่าน
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับย่อยกรอบ ฯลฯ	248	77.0	ผ่าน
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	263	81.7	ผ่าน
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	269	83.5	ผ่าน
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ ไรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	239	74.2	ไม่ผ่าน
7. ดื่มนม	283	87.9	ผ่าน
8. กินผัก	255	79.2	ผ่าน
9. กินผลไม้	253	78.6	ผ่าน
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	242	75.2	ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		80.4	ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์ หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือ ว่า เป็นพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง			
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าซื้อ น่าใช้	295	91.6	ผ่าน
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	239	74.2	ไม่ผ่าน
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	267	82.9	ผ่าน
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	230	71.4	ไม่ผ่าน
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	247	76.7	ผ่าน
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออย.	278	86.3	ผ่าน
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	249	77.3	ผ่าน

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	207	64.3	ไม่ผ่าน
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	240	74.5	ไม่ผ่าน
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	224	69.6	ไม่ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		76.9	ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพที่ถูกต้อง			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง			
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		78.6	ผ่าน

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็น อย.น้อย จำนวน 322 คน จาก
นักเรียน อย.น้อยทั้งหมด 715 คน

จากตารางที่ 1 6 พบว่า นักเรียน อย.น้อย ระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมการบริโภค
ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 78.6

4.3.2.2 กลุ่มนักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 17 ความถี่และร้อยละของนักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีพฤติกรรม
การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	204	75.3	ผ่าน
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	214	79.0	ผ่าน
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับอบกรอบ ฯลฯ	190	70.1	ไม่ผ่าน
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	217	80.1	ผ่าน
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	214	79.0	ผ่าน
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	185	68.3	ไม่ผ่าน
7. ดื่มนม	209	77.1	ผ่าน
8. กินผัก	214	79.0	ผ่าน
9. กินผลไม้	211	77.9	ผ่าน
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	187	69.0	ไม่ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		75.5	ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มน้อยกว่าหนึ่งสัปดาห์ หรือรับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่า เป็นพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง			
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าซื้อ น่าใช้	231	85.2	ผ่าน
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	166	61.3	ไม่ผ่าน
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	228	84.1	ผ่าน
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	180	66.4	ไม่ผ่าน
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	180	66.4	ไม่ผ่าน
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.	217	80.1	ผ่าน
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	169	62.4	ไม่ผ่าน

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	178	65.7	ไม่ผ่าน
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	184	67.9	ไม่ผ่าน
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	192	70.8	ไม่ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		71.0	ไม่ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพที่ถูกต้อง			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง			
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		73.3	ไม่ผ่าน

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็น อย.น้อย จำนวน 271 คน จากนักเรียน อย.น้อยทั้งหมด 715 คน

จากตารางที่ 17 พบว่า นักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 73.3

4.3.2.3 กลุ่มนักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 18 ความถี่และร้อยละของนักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มี
พฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	93	76.2	ผ่าน
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	97	79.5	ผ่าน
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับอบกรอบ ฯลฯ	99	81.1	ผ่าน
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	108	88.5	ผ่าน
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	108	88.5	ผ่าน
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ ไรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	100	82.0	ผ่าน
7. ดื่มนม	100	82.0	ผ่าน
8. กินผัก	103	84.4	ผ่าน
9. กินผลไม้	100	82.0	ผ่าน
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	105	86.1	ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		83.0	ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์ หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือ ว่า เป็นพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง			
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง			
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าซื้อ น่าใช้	99	81.1	ผ่าน
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	96	78.7	ผ่าน
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	117	95.9	ผ่าน
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	96	78.7	ผ่าน
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	99	81.1	ผ่าน
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.	113	92.6	ผ่าน

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	ผล ประเมิน
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	103	84.4	ผ่าน
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	106	86.9	ผ่าน
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	105	86.1	ผ่าน
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	100	82.0	ผ่าน
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		84.7	ผ่าน
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพที่ถูกต้อง			
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง			
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		83.9	ผ่าน

หมายเหตุ

- ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็น อย.น้อย จำนวน 122 คน จากนักเรียน อย.น้อยทั้งหมด 715 คน

จากตารางที่ 18 พบว่า นักเรียน อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 83.9

4.3.3 กลุ่มนักเรียนไม่ได้เป็น อย.น้อย

ตารางที่ 19 ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อย ที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	1004	72.5
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	1059	76.5
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับอบกรอบ ฯลฯ	952	68.7
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	1081	78.1
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	980	70.8
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	939	67.8
7. ดื่มนม	1084	78.3
8. กินผัก	1064	76.8
9. กินผลไม้	1035	74.7
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	933	67.4
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		73.2
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์ เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อ สัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็น พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าเชื่อถือ	1159	83.7
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	949	68.5
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	1154	83.3
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	978	70.6
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	1003	72.4
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออ.	1142	82.5
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	1047	75.6
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	972	70.2
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	1057	76.3
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์	1014	73.2

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้		
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		75.6
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		74.4

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ ย.น้อย รวม 1385 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 ของนักเรียนจำนวนทั้งหมด 2,100 คน

จากตารางที่ 19 พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ ย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 74.4

2.3.3.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ ย.น้อย ระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 20 ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ ย.น้อย ระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	493	76.6
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	503	78.1
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับย่อยกรอบ ฯลฯ	456	70.8
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	472	73.3
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	461	71.6
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	432	67.1
7. ดื่มนม	546	84.8
8. กินผัก	491	76.2
9. กินผลไม้	491	76.2
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	428	66.5

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		74.1
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าเชื่อถือ	542	84.2
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	455	70.7
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	522	81.1
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	451	70.0
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	494	76.7
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.	534	82.9
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	498	77.3
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	436	67.7
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	491	76.2
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์	478	74.2
ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้		
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		76.1
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		75.1

หมายเหตุ

- ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็น อย.น้อย จำนวน 644 คน จากนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อยทั้งหมด 1,385 คน

จากตารางที่ 20 พบว่า นักเรียนที่ไม่เป็น อย.น้อย ระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 75.1

4.3.3.2 กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 21 ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	382	68.5
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	419	75.1
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับย่อยกรอบ ฯลฯ	367	65.8
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	451	80.8
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	395	70.8
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ	382	68.5
7. ดื่มนม	413	74.0
8. กินผัก	427	76.5
9. กินผลไม้	421	75.4
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก	360	64.5
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		72.0
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์ เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อ สัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็น พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าเชื่อถือ	466	83.5
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	346	62.0
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	470	84.2
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	377	67.6
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	362	64.9
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออ.	449	80.5
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	398	71.3
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	386	69.2
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	401	71.9
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์	396	71.0

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้		
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		72.6
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง (เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		72.3

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อย จำนวน 558 คน จากนักเรียนที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อยทั้งหมด 1,385 คน

จากตารางที่ 21 พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 72.3

4.3.3.3 กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 22 ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่ไม่ได้เป็น ออ.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
กลุ่มพฤติกรรมที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด	129	70.5
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ	137	74.9
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับย่อยกรอบ ฯลฯ	129	70.5
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง	158	86.3
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ	124	67.8
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่นๆ	125	68.3
7. ดื่มนม	125	68.3
8. กินผัก	146	79.8
9. กินผลไม้	123	67.2

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กล้วยแขก	145	79.2
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		73.3
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 - 6 และข้อ 10 นักเรียนมีพฤติกรรม ไม่รับประทาน/ดื่มเลยตลอดทั้งปี รับประทาน/ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น รับประทาน/ดื่ม 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในข่ายไม่บริโภคหรือบริโภค แต่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 7 - 9 นักเรียนมีพฤติกรรม รับประทาน/ดื่ม 6 - 7 วันต่อสัปดาห์ รับประทาน/ดื่ม 3 - 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็น พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง		
กลุ่มพฤติกรรมที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจริงใจให้น่าเชื่อถือ	151	82.5
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ	148	80.9
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	162	88.5
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด	150	82.0
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร	147	80.3
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.	159	86.9
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ	151	82.5
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย	150	82.0
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้	165	90.2
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์	140	76.5
ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้		
ร้อยละเฉลี่ยของพฤติกรรม		83.2
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมข้อ 1 : นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง ถือว่าเป็นพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง		
พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดี/ที่ถูกต้อง		
(เฉลี่ยกลุ่มพฤติกรรมที่ 1 และ 2)		78.3

หมายเหตุ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในแต่ละพฤติกรรม
- 2) ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 30 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 183 คน จากนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ทั้งหมด 1,385 คน

จากตารางที่ 22 พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 78.3

4.4 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน

กลุ่มต่างๆ ด้วยสถิติ Chi-Square test

ตารางที่ 23 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน
กลุ่มต่างๆ ด้วยสถิติ Chi-Square test

รายการ	ระดับพฤติกรรม					χ^2	P-value
	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	ไม่		
	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	รับประทาน		
	6- 7 วัน ต่อสัปดาห์	3- 5 วัน ต่อสัปดาห์	1- 2 วัน ต่อสัปดาห์	สัปดาห์เว้น สัปดาห์หรือ น้อยกว่านั้น	/ไม่ดื่มเลย ตลอดทั้งปี		
1. กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	104 (7.5)	277 (200)	556 (40.8)	372 (26.9)	67 (4.8)	27.904**	0.000
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	26 (5.3)	68 (13.9)	232 (47.3)	145 (29.6)	19 (3.9)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	11 (4.9)	49 (21.8)	111 (49.3)	52 (23.1)	2 (0.9)		
2. กินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	49 (3.5)	277 (20.0)	546 (39.4)	433 (31.3)	80 (5.8)	10.080	0.259
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	16 (3.3)	81 (16.5)	203 (41.4)	163 (33.3)	27 (5.5)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	4 (1.8)	30 (13.3)	98 (43.6)	79 (35.1)	14 (6.2)		
3. กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สหรัยอบกรอบ ฯลฯ							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	131 (9.5)	302 (21.8)	570 (41.2)	346 (25.0)	36 (2.6)	50.117**	0.000
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	41 (8.4)	90 (18.4)	187 (38.2)	153 (31.2)	19 (3.9)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	15 (6.7)	32 (14.7)	67 (29.8)	105 (46.7)	6 (2.7)		
4. กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	64 (4.6)	240 (17.3)	446 (32.2)	508 (36.7)	127 (9.2)	13.397	0.099
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	18 (3.7)	69 (14.1)	165 (33.7)	193 (39.4)	45 (9.2)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	7 (3.1)	33 (14.7)	81 (36.0)	95 (42.2)	9 (4.0)		
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่นๆ							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	140 (10.1)	265 (19.1)	411 (29.7)	516 (37.3)	53 (3.8)	48.789**	0.000
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	40 (8.2)	50 (10.2)	143 (29.2)	235 (48.0)	22 (4.5)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	12 (5.3)	22 (9.8)	88 (39.1)	89 (39.6)	14 (6.2)		
6. กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	105 (7.6)	341 (24.6)	531 (38.3)	385 (27.8)	23 (1.7)	24.442**	0.002
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	33 (6.7)	115 (23.5)	214 (43.7)	117 (23.9)	11 (2.2)		

รายการ	ระดับพฤติกรรม					χ^2	P-value
	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	ไม่		
	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	รับประทาน		
	6- 7 วัน ต่อสัปดาห์	3- 5 วัน ต่อสัปดาห์	1- 2 วัน ต่อสัปดาห์	สัปดาห์เว้น สัปดาห์หรือ น้อยกว่านั้น	/ไม่ดื่มเลย ตลอดทั้งปี		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	14 (6.2)	29 (12.9)	103 (45.8)	77 (34.2)	2 (0.9)		
7. ต้มนม							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	686 (49.5)	398 (28.7)	205 (14.8)	87 (6.3)	9 (0.6)	27.168**	0.001
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	259 (52.9)	130 (26.5)	69 (14.1)	32 (6.5)	0 (0.0)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	145 (64.4)	58 (25.8)	14 (6.2)	8 (3.6)	0 (0.0)		
8. กินผัก							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	585 (42.2)	479 (34.6)	218 (15.7)	79 (5.7)	24 (1.7)	19.655*	0.012
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	239 (48.8)	142 (29.0)	64 (13.1)	32 (6.5)	13 (2.7)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	115 (51.1)	76 (33.8)	24 (10.7)	9 (4.0)	1 (0.4)		
9. กินผลไม้							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	474 (34.2)	561 (40.5)	272 (19.6)	67 (4.8)	11 (0.8)	15.074	0.058
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	187 (38.2)	192 (39.2)	74 (15.1)	33 (6.7)	4 (0.8)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	82 (36.4)	103 (45.8)	30 (13.3)	10 (4.4)	0 (0.0)		
10. กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ ก๊วยแฉก							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	108 (7.8)	344 (24.8)	522 (37.7)	365 (26.4)	46 (3.3)	73.006**	0.000
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	47 (9.6)	93 (19.0)	206 (42.0)	121 (24.7)	23 (4.7)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	5 (2.2)	36 (16.0)	64 (28.4)	113 (50.2)	7 (3.1)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการทดสอบในตารางที่ 23 พบว่า นักเรียน อย.น้อย (นักเรียนที่เป็นสมาชิก อย.น้อย และนักเรียนแกนนำ อย.น้อย) และนักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคอาหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในพฤติกรรมต่อไปนี้ คือ กินขนมหวานประเภท ช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับอบกรอบ ฯลฯ ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่น ๆ กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ ต้มนม กินผัก กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋

กล้วยแขก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในพฤติกรรมกินผัก โดยพบว่า นักเรียน อย.น้อย มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ดีมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ส่วนพฤติกรรมการกินอาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ การกิน ขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง และการกินผลไม้ ไม่พบความแตกต่าง

4.5 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของ นักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ด้วยสถิติ Chi-Square test

ตารางที่ 24 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของ นักเรียนกลุ่มต่างๆ ด้วยสถิติ Chi-Square test

รายการ	ระดับพฤติกรรม					χ^2	P-value
	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	ไม่		
	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	รับประทาน		
	6- 7 วัน	3- 5 วัน	1- 2 วัน	สัปดาห์เว้น	/ไม่ดื่มเลย		
	ต่อสัปดาห์	ต่อสัปดาห์	ต่อสัปดาห์	สัปดาห์หรือ น้อยกว่านั้น	ตลอดทั้งปี		
1. ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจนใจให้นำซื้อมาใช้							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	67 (4.8)	159 (11.5)	525 (37.9)	373 (26.9)	261 (18.8)	14.253	0.075
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	11 (2.2)	44 (9.0)	185 (37.8)	145 (29.6)	105 (21.4)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	9 (4.0)	26 (11.6)	79 (35.1)	75 (33.3)	36 (16.0)		
2. หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	223 (16.1)	756 (54.6)	190 (13.7)	113 (8.2)	103 (7.4)	24.945**	0.002
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	56 (11.4)	253 (51.6)	89 (18.2)	48 (9.8)	44 (9.0)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	26 (11.6)	136 (60.4)	40 (17.8)	17 (7.6)	6 (2.7)		
3. สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	603 (43.5)	551 (39.8)	98 (7.1)	83 (6.0)	50 (3.6)	10.865	0.209
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	227 (46.3)	192 (39.2)	23 (4.7)	32 (6.5)	16 (3.3)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	107 (47.6)	86 (38.2)	20 (8.9)	9 (4.0)	3 (1.3)		
4. ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	433 (31.3)	545 (39.4)	229 (16.5)	126 (9.1)	52 (3.8)	32.150**	0.000
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	173 (35.3)	158 (32.2)	113 (23.1)	26 (5.3)	20 (4.1)		

รายการ	ระดับพฤติกรรม					χ^2	P-value
	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	ไม่		
	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	รับประทาน		
	6- 7 วัน ต่อสัปดาห์	3- 5 วัน ต่อสัปดาห์	1- 2 วัน ต่อสัปดาห์	สัปดาห์เว้น สัปดาห์หรือ น้อยกว่านั้น	/ไม่ดื่มเลย ตลอดทั้งปี		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	85 (37.8)	90 (40.0)	37 (16.4)	11 (4.9)	2 (0.9)		
5. อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีนก่อนเลือกซื้ออาหาร							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	337 (243)	666 (48.1)	207 (4.9)	113 (8.2)	62 (4.5)	11.318	0.184
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	140 (28.6)	23 (47.1)	57 (11.6)	39 (8.0)	23 (4.7)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	42 (18.7)	113 (50.2)	39 (17.3)	21 (9.3)	10 (4.4)		
6. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	708 (51.1)	434 (31.3)	121 (8.7)	86 (6.2)	36 (2.6)	8.508	0.385
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	275 (56.1)	143 (29.2)	41 (8.4)	22 (4.5)	9 (1.8)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	124 (55.1)	66 (29.3)	13 (5.8)	17 (7.6)	5 (2.2)		
7. ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	548 (39.6)	499 (36.0)	209 (15.1)	91 (6.6)	38 (2.7)	9.376	0.312
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	202 (41.2)	152 (31.0)	89 (18.2)	40 (8.2)	7 (1.4)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	86 (38.2)	81 (36.0)	38 (16.9)	15 (6.7)	5 (2.2)		
8. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	303 (21.9)	669 (48.3)	107 (7.7)	134 (9.7)	172 (12.4)	13.298	0.102
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	119 (24.3)	210 (42.9)	46 (9.4)	62 (12.7)	53 (10.8)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	51 (22.7)	111 (49.3)	23 (10.2)	14 (6.2)	26 (11.6)		
9. อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่นก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	547 (39.5)	510 (36.8)	152 (11.0)	92 (6.6)	84 (6.1)	17.900*	0.022
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	196 (40.0)	154 (31.4)	67 (13.7)	51 (10.4)	22 (4.5)		
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	92 (40.9)	87 (38.7)	26 (11.6)	10 (4.4)	10 (4.4)		
10. อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้							
● ไม่ได้เป็น อย.น้อย	645 (46.6)	369 (26.6)	259 (18.7)	75 (5.4)	37 (2.7)	21.947**	0.005
● เป็นสมาชิก อย.น้อย	232 (47.3)	105 (21.4)	96 (19.6)	43 (8.8)	14 (2.9)		

รายการ	ระดับพฤติกรรม					χ^2	P-value
	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	รับประทาน	ไม่		
	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	/ดื่ม	รับประทาน		
	6- 7 วัน	3- 5 วัน	1- 2 วัน	สัปดาห์เว้น	/ไม่ดื่มเลย		
	ต่อสัปดาห์	ต่อสัปดาห์	ต่อสัปดาห์	สัปดาห์หรือ	ตลอดทั้งปี		
				น้อยกว่านั้น			
● เป็นแกนนำ อย.น้อย	112 (49.8)	67 (29.8)	26 (11.6)	18 (8.0)	2 (0.9)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการทดสอบในตารางที่ 24 พบว่า นักเรียน อย.น้อย (นักเรียนที่เป็นสมาชิก อย.น้อย และนักเรียนแกนนำ อย.น้อย) และนักเรียนที่ไม่เป็น อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในพฤติกรรมต่อไปนี้ หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้ไขมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้ไขมันทอดซ้ำ ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด และอ่านฉลากวัตถุดิบตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในพฤติกรรมการอ่านฉลากเครื่องหมาย เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้ โดยพบว่า นักเรียน อย.น้อย มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ดีมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย ส่วนพฤติกรรมการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณมุ่งใจให้นำมาใช้ การสังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ การอ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีนก่อนเลือกซื้ออาหาร การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย. การสังเกตลักษณะของยา ก่อนกินยาและการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย ไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 5 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

ตารางที่ 25 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของอิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

รายการ	ระดับของอิทธิพลต่อการบริโภค										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
1. การกินขนมหวาน													
1.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	290	13.8	373	17.8	840	40.0	382	18.2	212	10.1	3.07	1.14	ปานกลาง
1.2 เพื่อน	319	15.2	596	28.4	733	34.9	308	14.7	132	6.3	3.32	1.09	ปานกลาง
1.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	201	9.6	326	15.5	659	31.4	560	26.7	354	16.9	2.74	1.18	ปานกลาง
1.4 สื่อโฆษณา	326	15.5	513	24.4	676	32.2	348	16.6	230	11.0	3.17	1.20	ปานกลาง
2. การกินอาหารจานด่วน													
2.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	315	15.0	447	21.3	805	38.3	350	16.7	177	8.4	3.18	1.13	ปานกลาง
2.2 เพื่อน	263	12.5	579	27.6	783	37.3	351	16.7	124	5.9	3.24	1.05	ปานกลาง
2.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	183	8.7	330	15.7	730	34.8	577	27.5	278	13.2	2.79	1.12	ปานกลาง
2.4 สื่อโฆษณา	309	14.7	472	22.5	629	30.0	411	19.6	277	13.2	3.05	1.23	ปานกลาง
3. การกินขนมขบเคี้ยว													
3.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	273	13.0	442	21.0	673	32.0	445	21.2	264	12.6	3.01	1.20	ปานกลาง
3.2 เพื่อน	456	21.7	622	29.6	652	31.0	237	11.3	129	6.1	3.50	1.13	ปานกลาง
3.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	151	7.2	287	13.7	675	32.1	581	27.7	403	19.2	2.62	1.15	ปานกลาง
3.4 สื่อโฆษณา	350	16.7	505	24.0	600	28.6	369	17.6	273	13.0	3.14	1.26	ปานกลาง

รายการ	ระดับของอิทธิพลต่อการบริโภค										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
4. การดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล													
4.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	287	13.7	435	20.7	709	33.8	418	19.9	248	11.8	3.05	1.19	ปานกลาง
4.2 เพื่อน	374	17.8	631	30.0	665	31.7	292	13.9	136	6.5	3.39	1.12	ปานกลาง
4.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	135	6.4	323	15.4	676	32.2	565	26.9	399	19.0	2.63	1.14	ปานกลาง
4.4 สื่อโฆษณา	365	17.4	460	21.9	591	28.1	404	19.2	278	13.2	3.11	1.27	ปานกลาง
5. การกินนม													
5.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	731	34.8	576	27.4	510	24.3	180	8.6	101	4.8	3.79	1.15	มาก
5.2 เพื่อน	452	21.5	564	26.9	689	32.8	247	11.8	145	6.9	3.44	1.15	ปานกลาง
5.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	544	25.9	538	25.6	566	27.0	261	12.4	188	9.0	3.47	1.24	ปานกลาง
5.4 สื่อโฆษณา	424	20.2	508	24.2	639	30.4	310	14.8	217	10.3	3.29	1.23	ปานกลาง
6. การกินผัก/ผลไม้													
6.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	976	46.5	630	30.0	337	16.0	99	4.7	57	2.7	4.13	1.02	มาก
6.2 เพื่อน	417	19.9	545	26.0	713	34.0	281	13.4	143	6.8	3.39	1.14	ปานกลาง
6.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	630	30.0	569	27.1	538	25.6	223	10.6	138	6.6	3.63	1.20	มาก
6.4 สื่อโฆษณา	426	20.3	504	24.0	569	27.1	362	17.2	237	11.3	3.25	1.27	ปานกลาง

รายการ	ระดับของอิทธิพลต่อการบริโภค										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
7. การกินอาหารประเภททอด													
7.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	382	18.2	493	23.5	744	35.4	331	15.8	150	7.1	3.30	1.14	ปานกลาง
7.2 เพื่อน	329	15.7	641	30.5	713	34.0	269	12.8	147	7.0	3.35	1.10	ปานกลาง
7.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	171	8.1	362	16.8	766	36.5	529	25.2	281	13.4	2.81	1.11	ปานกลาง
7.4 สื่อโฆษณา	323	15.4	455	21.7	614	29.2	394	18.8	313	14.9	3.04	1.27	ปานกลาง
8. การกิน/ซื้อยา													
8.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	658	31.3	569	27.1	577	27.5	206	9.8	88	4.2	3.72	1.13	มาก
8.2 เพื่อน	179	8.5	399	19.0	808	38.5	474	22.6	237	11.3	2.91	1.09	ปานกลาง
8.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	254	12.1	491	23.4	732	34.9	398	19.0	222	10.6	3.07	1.15	ปานกลาง
8.4 สื่อโฆษณา	246	11.7	380	18.1	710	33.8	433	20.6	327	15.6	2.90	1.21	ปานกลาง
9. การใช้เครื่องสำอาง													
9.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	398	19.0	433	20.6	589	28.0	392	18.7	286	13.6	3.13	1.29	ปานกลาง
9.2 เพื่อน	271	12.9	450	21.4	641	30.5	399	19.0	334	15.9	2.96	1.24	ปานกลาง
9.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	215	10.2	344	16.4	657	31.3	472	22.5	406	19.3	2.76	1.23	ปานกลาง
9.4 สื่อโฆษณา	433	20.6	421	20.0	576	27.4	365	17.4	300	14.3	3.15	1.32	ปานกลาง

รายการ	ระดับของอิทธิพลต่อการบริโภค										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
10. การใช้วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน													
10.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	494	23.5	431	20.5	497	23.7	354	16.9	321	15.3	3.20	1.37	ปานกลาง
10.2 เพื่อน	163	7.8	305	14.5	644	30.7	541	25.8	444	21.1	2.62	1.19	ปานกลาง
10.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน	222	10.6	344	16.4	569	27.1	502	23.9	460	21.9	2.70	1.27	ปานกลาง
10.4 สื่อโฆษณา	302	14.4	361	17.2	551	26.2	462	22.0	421	20.0	2.84	1.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 25 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เพื่อนมีอิทธิพลเป็นอันดับแรกคือ การกินขนมหวาน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.09) การกินอาหารจานด่วน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.05) การกินขนมขบเคี้ยว ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.13) การดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.12) และการกินอาหารประเภททอด ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 1.10) ส่วนการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่บุคคลในครอบครัว (บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง) มีอิทธิพลต่อนักเรียนเป็นอันดับแรกคือ การกินนม ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.15) การกินผัก/ผลไม้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 1.02) การกิน/ชื้อยา ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.13) และการใช้วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 1.37) ส่วนสื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลเป็นอันดับแรกต่อการใช้เครื่องสำอาง ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.32)

ตอนที่ 6 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

6.1 ความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำ อย.น้อย ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

ตารางที่ 26 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำ อย.น้อย ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

รายการ	ระดับความพึงพอใจ										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด					
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ				
ด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ														
1. กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย	61	27.1	87	38.7	67	28.9	4	1.8	3	1.3	3.90	0.87	มาก	
2. กิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตรวจสอบฉลากอาหาร เช่น ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ ตรวจสอบน้ำดื่มในโรงเรียน	53	23.6	102	45.3	55	24.4	13	5.8	2	0.9	3.85	0.87	มาก	
3. กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น จัดนิทรรศการ การเดินรณรงค์ จัดแสดงผลงานของนักเรียนที่เกี่ยวกับกิจกรรม อย.น้อย	45	20.0	99	44.0	68	30.2	7	3.1	1	0.4	3.82	0.80	มาก	
4. กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน เผยแพร่ความรู้ในชุมชน เช่น วิทยุ เคเบิลทีวี จัดนิทรรศการ เดินรณรงค์ นำเสนอผลงานของนักเรียนให้กับผู้ปกครอง	33	14.7	67	29.8	78	34.7	32	14.2	6	2.7	3.41	1.00	ปานกลาง	
5. กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน	52	23.1	101	44.9	59	26.2	12	5.3	0	0.0	3.86	0.83	มาก	
6. การทำโครงการแบบกำหนดหัวข้อและมุ่งเน้นรูปแบบการนำเสนอผลงาน เช่น โครงการอาหารเพื่อสุขภาพ โครงการอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพ โครงการสิ่งแวดล้อม โครงการงานต่อต้านยาเสพติด	41	18.2	108	48.0	62	27.6	12	5.3	1	0.4	3.79	0.81	มาก	
7. กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในบ้านเรือน เช่น ตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตราย	36	16.0	86	38.2	74	32.9	21	9.3	2	0.9	3.61	0.90	มาก	

รายการ	ระดับความพึงพอใจ										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
8. กิจกรรมอื่นๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย เช่น การสร้างเครือข่ายโรงเรียน อย.น้อย อย.น้อยสอนน้อง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการเด็กไทยทำได้	47	20.9	87	38.7	63	28.0	17	7.6	5	2.2	3.70	0.96	มาก
ด้านผลที่ได้จากโครงการ													
9. นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และ ชุมชน	59	26.2	90	40.0	66	29.3	8	3.6	1	0.4	3.88	0.85	มาก
10. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ครอบคลุม และชุมชน ด้วยการให้ความรู้การบริโภคอย่างเหมาะสม ปลอดภัย	55	24.4	89	39.6	63	28.0	14	6.2	2	0.9	3.81	0.91	มาก
11. นักเรียนได้รับความรู้ด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องและปลอดภัย	63	28.0	89	39.6	59	26.2	8	3.6	5	2.2	3.88	0.93	มาก
12. นักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง	69	30.7	82	36.4	64	28.4	6	2.7	3	1.3	3.93	0.90	มาก
13. นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับไปยังเพื่อน ครอบคลุม และชุมชน	47	20.9	90	40.0	65	28.9	17	7.6	5	2.2	3.70	0.95	มาก
14. นักเรียนสามารถนำกิจกรรม อย.น้อย ไปพัฒนาหรือแก้ไขพฤติกรรมสุขภาพ ในโรงเรียน ครอบคลุม และชุมชน	57	25.3	81	36.0	68	30.2	11	4.9	5	2.2	3.78	0.96	มาก
15. นักเรียนมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน	45	20.0	81	36.0	70	31.1	23	10.2	3	1.3	3.64	0.91	มาก
16. นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย	71	31.6	103	45.8	46	20.4	3	1.3	1	0.4	4.07	0.78	มาก
17. การเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียน และชุมชนให้มีความเข้มแข็ง	44	19.6	91	40.4	79	35.1	8	3.6	1	0.4	3.76	0.82	มาก
18. นักเรียนมีส่วนในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย	45	20.0	43	41.3	66	29.3	13	5.8	5	2.2	3.72	0.92	มาก
คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำ อย.น้อย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60											3.80	0.60	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่า นักเรียนแกนนำ อย.น้อย มีความพึงพอใจต่อโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.60) โดยด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ มีความพึงพอใจอันดับแรกคือ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.83) และกิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตรวจสอบฉลากอาหาร เช่น ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ ตรวจสอบน้ำดื่มในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.87) สำหรับความพึงพอใจด้านผลที่ได้รับจากโครงการ อย.น้อย คือ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ นักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.90)

6.2 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

ตารางที่ 27 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

รายการ	ระดับความพึงพอใจ										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
ด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ													
1. กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย	73	17.4	215	51.2	107	25.5	5	1.2	3	0.7	3.87	0.74	มาก
2. กิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตรวจสอบฉลากอาหาร เช่น ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ ตรวจสอบน้ำดื่มในโรงเรียน	74	17.6	196	46.7	109	26.0	23	5.5	5	1.2	3.76	0.85	มาก
3. กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น จัดนิทรรศการ เติมนรงค์ จัดแสดงผลงานของนักเรียนที่เกี่ยวกับกิจกรรม อย.น้อย	75	17.9	185	44.0	117	27.9	25	6.0	4	1.0	3.74	0.86	มาก
4. กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน เผยแพร่ความรู้ในชุมชน เช่น วิทูรย์ เคเบิลทีวี จัดนิทรรศการ เติมนรงค์ นำเสนอผลงานของนักเรียนให้กับผู้ปกครอง	59	14.0	155	36.9	123	29.3	51	12.1	9	2.1	3.51	0.97	มาก
5. กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน	68	16.2	193	46.0	124	29.5	13	3.1	1	0.2	3.79	0.76	มาก
6. การทำโครงการแบบกำหนดหัวข้อและมุ่งเน้นรูปแบบการนำเสนอผลงาน เช่น โครงการอาหารเพื่อสุขภาพ โครงการอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพ โครงการสิ่งแวดล้อม โครงการต่อต้านยาเสพติด	69	16.4	178	42.4	128	30.5	9	4.5	1	0.2	3.75	0.80	มาก
7. กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในบ้านเรือน เช่น ตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตราย	58	13.8	172	41.0	139	33.1	35	8.3	2	0.5	3.61	0.85	มาก

รายการ	ระดับความพึงพอใจ										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
8. กิจกรรมอื่นๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย เช่น การสร้างเครือข่ายโรงเรียน อย.น้อย อย.น้อยสอนน้อง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการเด็กไทยทำได้	61	14.5	203	48.3	123	29.3	13	3.1	3	0.7	3.76	0.77	มาก
ด้านผลที่ได้จากโครงการ													
9. นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน	76	18.1	214	51.0	112	26.7	3	0.7	3	0.7	3.88	0.73	มาก
10. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ครอบครัว และชุมชน ด้วยการให้ความรู้การบริโภคอย่างเหมาะสม ปลอดภัย	74	17.6	216	51.4	105	25.0	11	2.6	3	0.7	3.85	0.76	มาก
11. นักเรียนได้รับความรู้ด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องและปลอดภัย	87	20.7	214	51.0	95	22.6	13	3.1	0	0.0	3.92	0.75	มาก
12. นักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง	80	19.0	219	52.1	94	22.4	11	2.6	5	1.2	3.88	0.79	มาก
13. นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับไปยังเพื่อน ครอบครัว และชุมชน	55	13.1	191	45.5	130	31.0	27	6.4	2	0.5	3.67	0.81	มาก
14. นักเรียนสามารถนำกิจกรรม อย.น้อย ไปพัฒนาหรือแก้ไขพฤติกรรมสุขภาพในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน	74	17.6	180	42.9	139	33.1	15	3.6	0	0.0	3.77	0.78	มาก
15. นักเรียนมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน	66	15.7	186	44.3	130	31.0	24	5.7	1	0.2	3.72	0.81	มาก
16. นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย	48	11.4	181	43.1	143	34.0	34	8.1	1	0.2	3.59	0.81	มาก
17. การเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียน และชุมชนให้มีความเข้มแข็ง	79	18.8	211	50.2	105	25.0	15	3.6	0	0.0	3.86	0.76	มาก
18. นักเรียนมีส่วนในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย	74	17.6	202	48.1	107	25.5	23	5.5	2	0.5	3.79	0.81	มาก
คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.70											3.83	0.70	มาก

จากตารางที่ 27 พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงาน-
สาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความพึงพอใจต่อโครงการ อย.น้อย
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.70) โดยด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจอันดับแรกในเรื่อง กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ
การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด
จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ กิจกรรมเกี่ยวกับการ
บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.76) สำหรับด้านผล
ที่ได้จากโครงการ อย.น้อย คือ นักเรียนได้รับความรู้ด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้อง
และปลอดภัย ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรมอันเป็น
ประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.73) และนักเรียนสามารถ
เลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.79)

ตอนที่ 7 ความคาดหวังต่อโครงการ อย.น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา

7.1 ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

ตารางที่ 28 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

รายการ	ระดับความคาดหวัง										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
1. การได้รับการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	457	21.8	919	43.8	571	27.2	89	4.2	64	3.0	3.77	0.93	มาก
2. การได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสม	501	23.9	877	41.8	587	28.0	104	5.0	31	1.5	3.82	0.90	มาก
3. การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้องและการดูฉลากก่อนซื้อ	663	31.6	800	38.1	516	24.6	89	4.2	32	1.5	3.94	0.93	มาก
4. การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	766	36.5	718	34.2	481	22.9	110	5.2	25	1.2	4.00	0.95	มาก
5. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค	546	26.0	761	36.2	628	29.9	126	6.0	39	1.9	3.79	0.95	มาก
6. การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพทั้งในโรงเรียนและชุมชน	459	21.9	823	39.2	617	29.4	155	7.4	46	2.2	3.71	0.96	มาก
7. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม อย.น้อย ให้มีความหลากหลาย มีความต่อเนื่องยั่งยืน	478	22.8	765	36.4	636	30.3	155	7.4	66	3.1	3.68	1.00	มาก
8. การส่งเสริมสนับสนุนให้รางวัลการทำกิจกรรม อย.น้อย	550	26.2	744	35.4	582	27.7	163	7.8	61	2.9	3.74	1.00	มาก
9. การติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียนอย่างจริงจัง	532	25.3	739	35.2	593	28.2	162	7.7	74	3.5	3.71	1.03	มาก
10. การสร้างเครือข่ายการคุ้มครองผู้บริโภค	543	25.9	802	38.2	610	29.0	96	4.6	49	2.3	3.81	0.95	มาก
11. การนำความรู้จากโครงการ อย.น้อยไปสู่ชุมชน	576	27.4	738	35.1	594	28.3	138	6.6	54	2.6	3.78	1.00	มาก
คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของนักเรียน ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.69											3.79	0.69	มาก

จากตารางที่ 28 พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.69) โดยความคาดหวังอันดับแรก คือ การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.95) รองลงมาคือ การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้องและการดูฉลากก่อนซื้อ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.93)

7.2 ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

ตารางที่ 29 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงาน-
สาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

รายการ	ระดับความคาดหวัง										$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
1. การได้รับการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	75	17.9	214	51.0	107	25.5	14	3.3	4	1.0	3.83	0.79	มาก
2. การได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสม	87	20.7	224	53.3	90	21.4	9	2.1	4	1.0	3.92	0.77	มาก
3. การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้อง และการดูฉลากก่อนซื้อ	111	26.4	216	51.4	67	16.0	19	4.5	1	0.2	4.01	0.79	มาก
4. การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	125	29.8	224	53.3	52	12.4	13	3.1	0	0.0	4.11	0.73	มาก
5. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค	110	26.2	210	50.0	76	18.1	15	3.6	3	0.7	3.99	0.81	มาก
6. การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพทั้งในโรงเรียนและชุมชน	91	21.7	204	48.6	88	21.0	25	6.0	1	1.0	3.86	0.86	มาก
7. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม อย.น้อย ให้มีความหลากหลาย มีความต่อเนื่องยั่งยืน	81	19.3	180	42.9	121	28.8	23	5.5	4	1.0	3.76	0.86	มาก
8. การส่งเสริมสนับสนุนให้รางวัลการทำกิจกรรม อย.น้อย	99	23.6	174	41.4	108	25.7	27	6.4	5	1.2	3.81	0.91	มาก
9. การติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียนอย่างจริงจัง	96	22.9	181	43.1	105	25.0	27	6.4	4	1.0	3.82	0.89	มาก
10. การสร้างเครือข่ายการคุ้มครองผู้บริโภค	106	25.2	184	43.8	97	23.1	23	5.5	3	0.7	3.89	0.87	มาก
11. การนำความรู้จากโครงการ อย.น้อยไปสู่ชุมชน	93	22.1	203	48.3	84	20.0	28	6.7	6	1.4	3.84	0.89	มาก
คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.69											3.90	0.69	มาก

จากตารางที่ 29 พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.69) โดยมีความคาดหวังอันดับแรกคือ การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้อง และการดูฉลากก่อนซื้อ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.79)

ตอนที่ 8 ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ

ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) นักเรียนแกนนำ อย.น้อย นักเรียนสมาชิกชมรม อย.น้อย ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่าย เช่น เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และเจ้าหน้าที่ระดับตำบล ที่ปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-Interview) กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโครงการ อย.น้อย ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผลการสำรวจปรากฏดังนี้

1. ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าการ อย.น้อย เป็นโครงการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีประโยชน์ เป็นการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน โดยเครือข่ายเยาวชนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญและมีความพร้อมด้านศักยภาพระดับหนึ่ง โครงการนี้ได้สนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างบูรณาการ และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ว่า “สุขภาพดีเริ่มที่โรงเรียน” เพื่อปลูกฝังค่านิยมในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคไปสู่ครอบครัว อันจะนำไปสู่การพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคในอนาคต

2. ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการโครงการ อย.น้อย ในด้านการให้ความรู้ และปลูกฝังทัศนคติในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องแก่นักเรียนและเยาวชน เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยการตรวจสอบอาหารที่จำหน่ายภายใน/รอบๆ โรงเรียน และตลาดสดหรือชุมชนใกล้เคียง ด้วยชุดทดสอบเบื้องต้น เช่น ชุดทดสอบบอแรกซ์ ฟอर्मาลิน สารกันรา สารฟอกขาว จุลินทรีย์ในน้ำ ชุดทดสอบไอโอดีนในเกลือบริโภค ไอศิก (I-Kit) มีการบูรณาการความรู้ด้านอาหารและยา เข้าไปกับหลักสูตรการเรียนการสอน การสร้างเครือข่ายเยาวชนในรูปแบบชมรมในโรงเรียนที่สามารถร่วมดำเนินการกับภาครัฐและเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังและติดตามปัญหาในชุมชนในเรื่องของ

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีการดำเนินการตามโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ตามสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจน้อยที่สุดต่อโครงการ อย.น้อย ในด้านข้อจำกัดในด้านงบประมาณ และทรัพยากรในโครงการ ซึ่งมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เช่น ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและจังหวัด ทำให้บางครั้งผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัดไม่ทราบว่าสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ดำเนินกิจกรรมโครงการ อย.น้อย ในระดับโรงเรียนไปอย่างไรบ้าง

3. ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียน

ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนที่พบ ได้แก่ การบริโภคอาหารจานด่วน อาหารที่มีรสหวาน และอาหารประเภทแป้ง ส่งผลถึงภาวะน้ำหนักเกินมาตรฐานในนักเรียน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่เหมาะสม ทั้งยา เครื่องสำอาง อาหาร วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

4. บทบาทของนักเรียน อย.น้อย ในการช่วยแก้ไขปัญหามาตรฐานสุขภาพที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนที่เป็นสมาชิกชุมนุม อย.น้อย มีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ด้วยการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ทั้งกิจกรรมเสียงตามสาย การจัดรายการวิทยุ ป้ายนิเทศ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์ เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้อง ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

5. ปัจจัยที่ทำให้โครงการ อย.น้อย ประสบความสำเร็จ

สิ่งที่ปัจจัยที่ทำให้โครงการ อย.น้อย ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารของหน่วยงานด้านสาธารณสุข และหน่วยงานด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน และการได้รับความร่วมมือจากเครือข่าย ได้แก่ โรงเรียน ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร

6. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินการโครงการ อย.น้อย

สิ่งที่เป็อุปสรรคของการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย คือ การที่ผู้ดำเนินการในโรงเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย นอกจากนี้โครงการต่างๆ ของกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการมีเป็นจำนวนมาก ทำให้บุคลากรทั้งในส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนอาจไม่ได้ให้เวลา และความเอาใจใส่ในการดำเนินงาน อย.น้อยอย่างเต็มที่ ทำให้ส่วนใหญ่การปฏิบัติงานโครงการ อย.น้อย มักจะบูรณาการร่วมไปกับการดำเนินงานในโครงการด้านสุขภาพอื่นๆ ตามงบประมาณ ทรัพยากร และความพร้อมที่มีอยู่

การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นับเป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งที่ผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัด พบว่าเป็นอุปสรรคในการดำเนินการโครงการ ออย.น้อย ทำให้การขยายเครือข่ายโรงเรียน ออย.น้อย เป็นไปได้ในวงจำกัด เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานต้องประสานงานกับโรงเรียนแต่ละโรงเรียนโดยตรง ซึ่งไม่สามารถทำได้ในวงกว้าง เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งอุปสรรคด้านเวลาเป็นอุปสรรคประการหนึ่งที่นักเรียนแกนนำ ออย.น้อย และนักเรียนสมาชิกชมรม ออย.น้อย มีความคิดเห็นว่าเป็นอุปสรรคในการ ดำเนินกิจกรรมในโครงการ อาทิ การออกตรวจสารปนเปื้อนในอาหารในตลาด หรือชุมชน บางครั้งต้องใช้ เวลาเรียนไปดำเนินการ ทำให้ต้องขาดเรียน

การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน นับเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานอีกประการ หนึ่งของโครงการ ออย.น้อย การขาดการประสานงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทำให้ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ของโครงการ ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานในโรงเรียน การขาดการประสานงานระหว่างสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทำให้เป็นอุปสรรคเช่นเดียวกัน เนื่องจาก ผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัดไม่ทราบความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยาได้จัดกิจกรรมกับโรงเรียน และครู

7. ความคาดหวังที่มีต่อโครงการ ออย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าโครงการ ออย.น้อย เป็นโครงการที่มีประโยชน์ จึงคาดหวังว่า โครงการนี้จะสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีการขยายผลการดำเนินการไปสู่ ทุกระดับการศึกษา โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมตามระดับ และมีความคาดหวังว่านักเรียน แกนนำ และนักเรียนสมาชิกโครงการ ออย.น้อย ที่ผ่านการอบรมได้รับความรู้ จะสามารถนำความรู้ไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง รู้จักการเลือกซื้อ เลือกใช้ ผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง และเผยแพร่ ความรู้ไปสู่เพื่อนคนอื่น ๆ และชุมชนได้

8. ความต้องการการสนับสนุนในการทำให้โครงการ ออย.น้อยเป็นไปตามความคาดหวัง

เพื่อให้โครงการ ออย.น้อยเป็นไปตามความคาดหวัง ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าควรได้รับการ สนับสนุนจากผู้บริหารทั้งในระดับจังหวัดและโรงเรียน การสนับสนุนด้านงบประมาณ และสื่อที่ใช้ในการ เผยแพร่ รณรงค์ การจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารในประเด็นปัญหาสุขภาพใหม่ ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่และ ระดับประเทศ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตลอดจนการสร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง โดยอาศัยเทคโนโลยีเข้าช่วย ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร ทาง Social media / Social network เพื่อให้มีการสื่อสารข่าวสารที่รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน และ

ในการจัดประกวดโรงเรียน อ ย.น้อย นอกจากการมอบรางวัลให้กับโรงเรียนแล้ว ควรเพิ่มรางวัล โล่
ประกาศนียบัตรแก่ผู้ปฏิบัติ เช่น ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแกนนำ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ

บทที่ 5

สรุปผลการสำรวจ และข้อเสนอแนะ

การสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ออย.น้อย เจริญปริมาณและเชิงคุณภาพ ประจำปีงบประมาณปี พ.ศ.2557 มุ่งสำรวจตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้ 1) เพื่อสำรวจข้อมูล พฤติกรรมสุขภาพ เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนทั่วไป นักเรียนที่เป็นสมาชิก ออย.น้อย และนักเรียน แกนนำ ออย.น้อย โดยเปรียบเทียบความแตกต่างทางประชากรศาสตร์ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อและการบริโภค ทศนคติต่อการบริโภคของนักเรียน พฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน และอิทธิพลที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคาดหวังของ นักเรียนแกนนำ ออย.น้อย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ต่อโครงการ ออย.น้อย

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1) นักเรียนทั่วไปและนักเรียน ออย.น้อย (นักเรียนแกนนำ ออย.น้อย และนักเรียนสมาชิก ออย.น้อย) 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) ต่อโครงการ ออย.น้อย โดยกลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 6 ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน จำนวน 2,100 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา ประถมศึกษาขยาย โอกาส มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 30 แห่ง กระจายใน 10 จังหวัดทุกภูมิภาค ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มาจากจังหวัดและโรงเรียนที่ถูกสุ่ม โดยการ สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง รวมกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 420 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบประเมินพฤติกรรมการ บริโภค (สำหรับนักเรียน) ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังที่มีต่อโครงการ ออย.น้อย (สำหรับครู ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่) ชุดที่ 3 แบบการจัดสนทนากลุ่ม / การสัมภาษณ์ เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเปรียบเทียบข้อมูล ที่ได้มากับเกณฑ์การประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติเชิงอ้างอิง ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of variance) และสถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2 - test) 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลการจัด สนทนากลุ่ม และคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เพื่อจัดกลุ่มข้อมูล จำแนกประเภท แล้วนำไปสรุปเป็นข้อความที่มีนัยทั่วไป โดยใช้หลักการสรุปแบบอุปนัย (Inductive Method)

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.5 ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.0 เป็นนักเรียน อย.น้อย (เป็นสมาชิก อย.น้อย หรือเป็นแกนนำ อย.น้อย) คิดเป็นร้อยละ 34.0 กลุ่มตัวอย่างมาจากภาคต่าง ๆ และประเภทโรงเรียน จำนวนใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่ รพ.สต. พยาบาล) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.0 มีสถานะเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 45.0 มาจากภาคต่างๆ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม อย.น้อย ดังนี้ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด คิดเป็นร้อยละ 49.8 กิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ ตรวจสอบฉลากอาหาร คิดเป็นร้อยละ 53.0 กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ ตรวจสอบความสะอาดของห้องน้ำในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.9 กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ เดินรณรงค์ คิดเป็นร้อยละ 43.7 ในการเรียนรู้การสอนครูนำเนื้อหาเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมาใช้ในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.0 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย ที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 49.5 และกิจกรรมในโครงการ อย.น้อย ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา คือ กิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย คิดเป็นร้อยละ 40.7

สรุปผลการสำรวจ

ผลการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย ปี 2557 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการสำรวจเชิงปริมาณ และผลการสำรวจเชิงคุณภาพ

ผลการสำรวจเชิงปริมาณ

1. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 75.2 คะแนนเฉลี่ยความรู้เท่ากับ 9.02 จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.20 โดยพบว่า ความรู้ที่นักเรียนตอบถูกต้องมากที่สุดคือ การกินอาหารที่มีรสเค็มมาก มีความเสี่ยงในการเป็นโรคไตและความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 87.2 ส่วนข้อความรู้ที่นักเรียนตอบถูกน้อยที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารแม้มิใช่ยาแต่ช่วยป้องกันบำบัดรักษาโรคได้ คิดเป็นร้อยละ 66.2

2. ทักษะต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนมีทักษะต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะคิดเท่ากับ 3.60 จากคะแนนเต็ม 5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.58

3. พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการสำรวจพบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องซึ่งประกอบด้วย 1) หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม 2) หลีกเลี่ยงการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามโฆษณาชวนเชื่อ 3) หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ 4) อ่านฉลากอาหาร ยา และเครื่องสำอางก่อนซื้อหรือใช้ และ 5) บริโภคนม ผัก และผลไม้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 77.5 ซึ่งบรรลุเป้าหมายของโครงการที่ร้อยละ 75 เมื่อจำแนกการประเมินตามพฤติกรรมย่อย ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลการประเมินพฤติกรรมการบริโภคอาหาร พบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 79.0 จากอาหารทั้งหมด 10 ประเภท นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารผ่านเกณฑ์การประเมิน 8 ประเภท โดยแบ่งอาหารได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 อาหารที่ไม่ควรบริโภคหรือบริโภคแต่น้อยได้แก่ 1) ขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด 2) อาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ 3) ขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สำหรับอบกรอบ ฯลฯ 4) ขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง 5) เครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียว และอื่นๆ ผลการประเมินพบว่า จำนวนนักเรียน อย.น้อย ที่มีพฤติกรรมไม่บริโภคถึงบริโภค 1 – 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 78.5 81.7 75.1 82.2 และ 82.7 ตามลำดับ (เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้คือ จำนวนนักเรียน อย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมการบริโภคไม่บริโภคถึงบริโภค 1 – 2 วันต่อสัปดาห์) กลุ่มที่ 2 อาหารที่ควรบริโภคได้แก่ นม ผัก และผลไม้ ผลการประเมินพบว่า นักเรียน อย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภค 3 – 5 วัน/สัปดาห์ ถึง บริโภค 6-7 วัน/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 82.8 80.0 และ 78.9 ตามลำดับ

(เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้คือ จำนวนนักเรียน อ ย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรม การบริโภค 3 – 5 วัน/สัปดาห์ ถึง บริโภค 6 – 7 วัน/สัปดาห์) สำหรับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ที่ไม่ผ่านเกณฑ์คือ กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาลเช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ และกินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก คิดเป็นร้อยละ 73.3 และ 74.7 ตามลำดับ

3.2 ผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียน อ ย.น้อย มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76.0 จากพฤติกรรมทั้งหมด 10 พฤติกรรม นักเรียน อ ย.น้อย มีพฤติกรรมที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3 พฤติกรรม โดยแบ่งพฤติกรรม เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 พฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติ ได้แก่ 1) ชื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการ โฆษณาสรรพคุณจูงใจให้น่าชื้อน่าใช้ คิดเป็นร้อยละ 87.4 (เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้คือ จำนวน นักเรียน อ ย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมไม่ทำเลยถึงทำบางครั้ง) กลุ่มที่ 2 พฤติกรรมที่ควร ปฏิบัติ ได้แก่ 1) สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนชื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ 2) เลือกชื้อผลิตภัณฑ์ อาหารที่มีเครื่องหมาย อ ย. คิดเป็นร้อยละ 85.6 และ 85.0 ตามลำดับ (เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ จำนวนนักเรียน อ ย.น้อย มากกว่าร้อยละ 75 มีพฤติกรรมทำส่วนใหญ่ถึงทำทุกครั้ง) สำหรับ พฤติกรรมการบริโภคสุขภาพที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 3 ลำดับแรก คือ การเลือกชื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มี ฉลากภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 68.7 หลีกเลียงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือ ไม่ใช้น้ำมัน ทอดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 70.1 และการปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่าง เคร่งครัด คิดเป็นร้อยละ 70.8

4. อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เพื่อนมีอิทธิพลเป็นอันดับแรกคือ การกิน ขนมหวาน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.09) การกินอาหารจานด่วน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.05) การกิน ขนมขบเคี้ยว ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.13) การดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.12) และ การรับประทานอาหารประเภททอด ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 1.10) การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่บุคคล ในครอบครัว (บิดา มารดา ญาติพี่น้อง) มีอิทธิพลต่อนักเรียนเป็นอันดับแรกคือ การกินนม ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.15) การกินผักและผลไม้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 1.02) การกิน/ชื้อยา ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.13) การใช้วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 1.37) ส่วนสื่อโฆษณามีอิทธิพล เป็นอันดับแรกต่อการชื้อเครื่องสำอาง ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.32)

5. ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อ ย.น้อย ผลการสำรวจ พบว่า

5.1 นักเรียนแกนนำ อ ย.น้อย มีความพึงพอใจต่อโครงการ อ ย.น้อย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.60) โดยด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ความพึงพอใจ

อันดับแรกคือ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.83) และกิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตรวจสอบฉลากอาหาร เช่น ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ ตรวจสอบน้ำดื่มในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.87) สำหรับความพึงพอใจด้านผลที่ได้รับจากโครงการ อย.น้อย คือ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ นักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.90)

5.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความพึงพอใจต่อโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.70) โดยด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจอันดับแรกในเรื่อง กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.76) สำหรับด้านผลที่ได้จากโครงการ อย.น้อย คือ นักเรียนได้รับความรู้ด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องและปลอดภัย ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.73) และนักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.79)

6. ความคาดหวังต่อโครงการ อย.น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

6.1 นักเรียนมีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.69) โดยมีความคาดหวังอันดับแรก คือ การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.95) รองลงมาคือ การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้องและการดูฉลากก่อนซื้อ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.93)

6.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ อย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.69) โดยมีความคาดหวังอันดับแรก คือ การเลือกรับประทาน

อาหารที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้อง และการดูฉลากก่อนซื้อ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.79)

7. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทักษะต่อการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร และพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

7.1 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่เป็น อ.น้อย มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมากกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ.น้อย

7.2 ทักษะต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนที่ อ.น้อย มีทักษะต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ.น้อย

7.3 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร พบว่า นักเรียน อ.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง ในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ.น้อย ในพฤติกรรมต่อไปนี้ คือ 1) กินขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด 2) กินขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สาหร่ายอบกรอบ ฯลฯ 3) ดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียวและอื่น ๆ 4) กินขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียวและอื่น ๆ 5) ดื่มนม 6) กินผัก 7) กินลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ กลัวยแซก ส่วนพฤติกรรม 1) กินอาหารจานด่วน ประเภท พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ 2) กินขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง และ 3) กินผลไม้ ไม่พบความแตกต่าง

7.4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียน อ.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อ.น้อย ในพฤติกรรมต่อไปนี้ 1) หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้ไขมันทอดซ้ำหรือไม่ใช้ไขมันทอดซ้ำ 2) ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด 3) อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้ และ 4) อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้ ส่วนพฤติกรรม 1) การซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณาสรรพคุณจนใจให้น่าซื้อน่าใช้ 2) การสังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ 3) การอ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีนก่อนเลือกซื้ออาหาร 4) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออ. 5) การสังเกตลักษณะของยาก่อนกินยา และ 6) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย ไม่พบความแตกต่าง

8. ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ

การสำรวจเชิงคุณภาพ ได้จากการการสนทนากลุ่ม (Focus Group discussion) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth – interview) ผลการสำรวจปรากฏดังนี้

8.1 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ ออย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าโครงการ ออย.น้อย เป็นโครงการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีประโยชน์ เป็นการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน โดยเครือข่ายเยาวชนในสถานศึกษา รวมทั้งโครงการนี้ได้สนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างบูรณาการ และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังค่านิยมในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคไปสู่ครอบครัว อันจะนำไปสู่การพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคในอนาคต

8.2 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ ออย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อโครงการ ออย.น้อย ในด้านการให้ความรู้ และปลูกฝังทัศนคติในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องแก่นักเรียนและเยาวชน เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีการบูรณาการความรู้ด้านอาหารและยาเข้าไปกับหลักสูตรการเรียนการสอน การสร้างเครือข่ายเยาวชนในรูปแบบชมรมในโรงเรียนที่สามารถร่วมดำเนินการกับภาครัฐและเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังและติดตามปัญหาในชุมชนในเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีการดำเนินการตามโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ตามสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

8.3 ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียน

ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนที่พบ ได้แก่ การบริโภคอาหารจานด่วน อาหารที่มีรสหวาน และอาหารประเภทแป้ง ส่งผลถึงภาวะน้ำหนักเกินมาตรฐานในนักเรียน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่เหมาะสม ทั้ง อาหาร ยา เครื่องสำอาง วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

8.4 บทบาทของนักเรียน ออย.น้อย ในการช่วยแก้ไขปัญหามาตรฐานสุขภาพที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนที่เป็นสมาชิกชมรม ออย.น้อย มีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ด้วยการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ทั้งกิจกรรมเสียงตามสาย การจัดรายการวิทยุ ป้ายนิเทศ จัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์ เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้อง ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

8.5 ปัจจัยที่ทำให้โครงการ อย.น้อย ประสบความสำเร็จ

สิ่งที่ปัจจัยที่ทำให้โครงการ อย.น้อย ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารของหน่วยงานด้านสาธารณสุข และหน่วยงานด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน และการได้รับความร่วมมือจากเครือข่าย ได้แก่ โรงเรียน ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร

8.6 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินการโครงการ อย.น้อย

สิ่งที่เป็อุปสรรคของการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย คือ การที่ผู้ดำเนินการในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

8.7 ความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าโครงการ อย.น้อย เป็นโครงการที่มีประโยชน์ จึงคาดหวังว่า โครงการนี้จะสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีการขยายผลการดำเนินการไปสู่ทุกระดับการศึกษา และมีความคาดหวังว่านักเรียนแกนนำ และนักเรียนสมาชิกโครงการ อย.น้อย ที่ผ่านการอบรมได้รับความรู้ จะสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง รู้จักการเลือกซื้อ เลือกใช้ ผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง และเผยแพร่ความรู้ไปสู่เรียนคนอื่นๆ และชุมชนได้

8.8 ความต้องการการสนับสนุนในการทำให้โครงการ อย.น้อย เป็นไปตามความคาดหวัง

การสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งในระดับจังหวัดและโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ และสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ ธารรงค์ การจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารในประเด็นปัญหาสุขภาพใหม่ ๆ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตลอดจนการสร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง โดยอาศัยเทคโนโลยีเข้าช่วย รวมทั้งการมอบรางวัลให้กับโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากผลการสำรวจ

1. จากผลการสำรวจพบว่า แม้ว่านักเรียน อย.น้อย ส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมบริโภคเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า นักเรียนยังมีพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมบางพฤติกรรม ได้แก่ การบริโภคอาหารที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล และอาหารที่ใช้ไขมันทอดซ้ำ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรให้ความรู้

และจัดกิจกรรมในประเด็นปัญหาสุขภาพดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักและการรับรู้ผลเสียต่อสุขภาพที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน เช่น โรคอ้วน ฟันผุ รวมทั้งปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นในช่วงชีวิตต่อไปของนักเรียน เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ หากนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารประเภทแป้ง น้ำตาล และอาหารที่มีไขมันสูงอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรสร้างสื่อรูปแบบต่างๆ ในประเด็นปัญหาดังกล่าว และทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางหลากหลายที่สามารถเข้าถึงนักเรียนและเยาวชนได้

2. ในภาพรวมนักเรียน ออย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ในบางรายการนักเรียนยังมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอ่านฉลาก มีเพียงสองรายการที่นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง คือ สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออย. คิดเป็นร้อยละ 85.6 และ 85.0 ตามลำดับ มีหลายรายการที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลากอาหาร และอ่านฉลากเครื่องสำอางก่อนจะซื้อหรือก่อนใช้ (ร้อยละ 68.7 70.8 72.2 73.6 และ 74.0 ตามลำดับ) ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรรณรงค์เผยแพร่ให้นักเรียน ออย.น้อย เห็นความสำคัญของการอ่านฉลากและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนฉลากเพิ่มขึ้น และปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุดและจากข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพ และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย ออย. มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลจากการสำรวจพบว่า นักเรียน ออย.น้อย มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้องในรายการดังกล่าวสูงกว่าเกณฑ์ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพในประเด็นที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอื่นๆ ต่อไป เช่น การอ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนก่อนซื้อและใช้การสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเคร่งครัด และการอ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลากก่อนเลือกอาหาร เป็นต้น เพราะหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ถูกต้องในประเด็นดังกล่าว อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้

3. จากผลการสำรวจพบว่า ทั้งนักเรียนแกนนำ ออย.น้อย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่องค์กรเครือข่ายอื่น) มีความพึงพอใจต่อโครงการ ออย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในเรื่องผลที่ได้รับจากโครงการ ออย.น้อย ที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง คือ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เห็นความสำคัญและตระหนักถึง

การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย และนักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นต่อตัวนักเรียนและชุมชน คือ นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรม อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน ดังนั้นโรงเรียนและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรร่วมมือในการดำเนินการโครงการ ออย.น้อย อย่างต่อเนื่องและพัฒนาให้มีเครือข่าย ออย.น้อย ที่กว้างขวางและเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น กิจกรรมมหกรรมโรงเรียน ออย.น้อย โดยประสานงานและประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนที่ดำเนินกิจกรรม ออย.น้อย ได้คัดเลือกกิจกรรม ออย.น้อย ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือโรงเรียนที่พัฒนานวัตกรรม เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคจากโครงการ ออย.น้อย มาจัดแสดงในงาน รวมทั้งอาจเปิดโอกาสให้โรงเรียนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก ออย.น้อย ที่เข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็น พี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ (Coaching) แก่โรงเรียนที่เพิ่งเริ่มเข้าร่วมโครงการ และมีการมอบรางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่โรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน ที่มีผลงาน ออย.น้อย อย่างโดดเด่นและต่อเนื่อง โดยกิจกรรมที่จัดขึ้น ควรจัดในช่วงเวลาการปิดภาคเรียนและหมุนเวียนไปตามพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าร่วมในกิจกรรมได้อย่างทั่วถึงโดยไม่ต้องกังวลถึงผลกระทบต่อการเรียน หรือภาระงานประจำ

4. นักเรียนแกนนำ ออย.น้อย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่ รพ.สต.) มีความคาดหวังต่อโครงการ ออย.น้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยทั้งนักเรียนและผู้ปกครองมีความคาดหวังในการดำเนินการโครงการ ออย.น้อย ที่สอดคล้องกันคือ คาดหวังว่า โครงการ ออย.น้อย จะทำให้นักเรียนรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้องและการดูฉลากก่อนซื้อ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านฉลาก แม้ว่าในภาพรวมนักเรียนจะมีพฤติกรรมการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่จะเห็นได้ว่านักเรียนจะให้ความสำคัญกับการอ่านฉลากในแต่ละเรื่องไม่เท่าเทียมกัน เช่น นักเรียนจะให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการดู วัน เดือน ปี ที่ผลิต หรือวันหมดอายุของผลิตภัณฑ์สุขภาพ และดูเครื่องหมาย ออย. เมื่อจะซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร แต่ยังละเลยในเรื่องของการอ่านและการนำประโยชน์จากข้อมูลบนฉลากมาใช้ในบางประเด็น ซึ่งในรายการที่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ล้วนเป็นรายการที่ส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงทั้งสิ้น ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น การให้ความรู้และการสร้างการรับรู้ ความตระหนัก ในเรื่องการอ่านฉลาก และการนำข้อมูลบนฉลากผลิตภัณฑ์ไปใช้ประโยชน์ในการซื้อและการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ จึงเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการโครงการ ออย.น้อย ในต่อไปเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพของนักเรียนและสอดคล้องกับความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5. กิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักเรียน อย.น้อย ในแต่ละโรงเรียนได้ดำเนินการ ซึ่งนักเรียน อย.น้อยส่วนใหญ่จะได้รับความรู้ในเรื่องวิธีการตรวจสอบ จากครูหรือวิทยากรผู้ให้การอบรมมาแล้ว และสามารถปฏิบัติได้ แต่จากการสนทนากลุ่ม ทำให้ทราบข้อมูลว่า หลังจากตรวจสอบพบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐานวางจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด วิธีการปกป้องสิทธิในฐานะผู้บริโภคที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ คือ การหลีกเลี่ยงไม่ซื้อ ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว และนักเรียนบางส่วนจะบอกข้อมูลดังกล่าวต่อผู้ใกล้ชิด ซึ่งนับว่าเป็นการปกป้องสิทธิในระดับบุคคล ซึ่งไม่เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิต ผู้จำหน่ายมากนัก โรงเรียนและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ แนะนำแนวปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้แก่นักเรียนในการที่จะดำเนินการต่อเนื่อง ภายหลังจากตรวจสอบพบผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐานในท้องตลาด เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมพลังในการปกป้องสิทธิ ซึ่งจะเป็นประโยชน์นอกจากต่อตัวนักเรียนเองแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมโดยรวม และเป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าตระหนักถึงผลเสียและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาต่อธุรกิจและภาพลักษณ์ของตนเอง หากยังผลิต หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐานต่อไป

6. จากผลการสำรวจพบว่า ในภาพรวมนักเรียน อย.น้อย มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีทัศนคติที่ดีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ และพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น อย.น้อย อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนนักเรียนที่เป็น อย.น้อยในโรงเรียน กับนักเรียนทั่วไปนับว่าเป็นสัดส่วนที่น้อย เนื่องจากแต่ละโรงเรียนอาจมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนการรับนักเรียนเข้าชมรม ดังนั้นโรงเรียนควรจัดโอกาสให้นักเรียน อย.น้อย ได้ทำกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารในการสร้างความตระหนัก และการรับรู้ในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องให้กับนักเรียนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก อย.น้อย รวมทั้งการขยายเครือข่าย อย.น้อย เพื่อให้เกิดแนวร่วมและมีนักเรียนในโรงเรียนได้รับรู้และเข้าร่วมในกิจกรรม อย.น้อย เพิ่มมากขึ้น เช่น จัดโครงการ หรือ กิจกรรมคู่หู อย.น้อย (Buddy) โดยให้สมาชิก อย.น้อย ชักชวนเพื่อน หรือนักเรียนในชั้นเรียนอื่นที่คุ้นเคย ได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่ชมรมจัดในโอกาสต่าง ๆ เช่น การตรวจและการทดสอบอาหารในโรงเรียนและชุมชน การเดินรณรงค์ การเข้าร่วมในโครงการพี่สอนน้อง การจัดตลาดนัดผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น อันจะทำให้การดำเนินงาน อย.น้อย ในโรงเรียนมีเครือข่ายและความเข้มแข็งมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการสำรวจ

1. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ควรดำเนินการสำรวจสถานการณ์การดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ของโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายให้เป็นปัจจุบัน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลโรงเรียน อย.น้อย

อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในเรื่องต่างๆ เช่น การประเมินประสิทธิผล ต้นทุนการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ การขยายเครือข่าย การให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนซึ่งมีความต้องการแตกต่างกัน เป็นต้น

2. จากกระบวนการดำเนินการสำรวจ ผู้ทำการสำรวจได้รับข้อมูลย้อนกลับจากโรงเรียน อย.น้อย บางส่วน ซึ่งสะท้อนปัญหาและความต้องการการได้รับการสนับสนุนที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย ในปีต่อไป สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงควรใช้ข้อมูลจากการสำรวจสถานภาพโรงเรียนเครือข่าย อย.น้อย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มาวางแผน และสร้างรูปแบบ (Model) การดำเนินการโครงการ อย.น้อย ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความพร้อม และความต้องการของโรงเรียนซึ่งแตกต่างกัน โดยอาจจัดกลุ่มของโรงเรียนที่มีลักษณะสภาพปัญหา ความพร้อมและความต้องการที่คล้ายคลึงกัน ให้ใช้รูปแบบการดำเนินการในลักษณะหนึ่ง ซึ่งกลุ่มโรงเรียนที่มีสภาพปัญหา ความพร้อมและความต้องการที่แตกต่างออกไป อาจใช้รูปแบบการดำเนินการอีกลักษณะหนึ่ง เนื่องจากการดำเนินการลักษณะ one size fit all ไม่สามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน และตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียนได้ ดังนั้นการใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนแต่ละกลุ่มจะเป็นการดำเนินการที่ใช้ทรัพยากรทางราชการที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่า อย่างไรก็ตามในการออกแบบ การสร้าง และการทดลองใช้รูปแบบควรใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Development) เพื่อให้ได้รูปแบบการดำเนินงาน โครงการ อย.น้อย ที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ สามารถพึ่งพาตนเอง และมีความยั่งยืน

3. จากการสำรวจเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของโครงการ อย.น้อย คือการได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารทั้งในส่วนขององค์กรด้านการศึกษา และองค์กรด้านสาธารณสุข และผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้มีการประสานงานกับผู้บริหารองค์กรดังกล่าว ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงในพื้นที่ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ตลอดจนผู้บริหารในระดับปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเมื่อผู้บริหารเห็นความสำคัญของโครงการ อย.น้อย ทำให้โครงการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิผล

4. โครงการ อย.น้อย ควรมีการดำเนินกิจกรรมใน 2 ลักษณะ คือกิจกรรมที่เป็นแกนหลัก ซึ่งอาจประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลาย ตามกลุ่มกิจกรรมที่โครงการ อย.น้อย ได้ดำเนินการมาแล้วแต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงประเด็นเนื้อหา ความรู้ บางส่วนในแต่ละปี เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพ และไม่เกิดความจำเจ รวมทั้งควรมีกิจกรรมหลักที่

สำคัญที่เปิดโอกาสให้โรงเรียน ออย.น้อย ได้แสดงผลงาน หรือ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในแต่ละปี ซึ่งกิจกรรมที่เป็นแกนหลักควรมีการดำเนินการในรูปแบบเดิมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้โรงเรียนได้มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรม เพราะหากกิจกรรมที่เป็นแกนหลักมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ่อย ๆ จะทำให้โรงเรียนเกิดความสับสน เนื่องจากโรงเรียน ออย.น้อย ทั่วประเทศ มีจำนวนมากทำให้บางโรงเรียนอาจไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ กิจกรรมอีกลักษณะหนึ่งคือ กิจกรรมในลักษณะการสร้างกระแส สร้างความตระหนัก และการสร้างเครือข่ายให้เห็นความสำคัญของโครงการ ซึ่งอาจจัดในลักษณะกิจกรรมการประกวด การรวมพลังทำกิจกรรมพร้อมกันทั่วประเทศ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการกิจกรรมในสองลักษณะดังกล่าวจะช่วยสร้างความเข้มแข็ง และเป็นการประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์ของโครงการควบคู่กัน

5. ในปัจจุบัน โรงเรียนมักบูรณาการการดำเนินงานโครงการ ออย.น้อย ร่วมกับโครงการสุขภาพอื่น ๆ ตามภารกิจของโรงเรียน และตามที่หน่วยงานภายนอกขอความร่วมมือ ซึ่งสิ่งที่โรงเรียนต้องการการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา นอกเหนือจากงบประมาณ โรงเรียนยังต้องการการสนับสนุนด้านวิชาการ และสื่อ ซึ่งหากเป็นสื่อที่สามารถนำไปใช้ได้หลายโอกาส เช่น ทั้งในด้านการให้ความรู้ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ก็จะมีคุณค่าและตรงกับความต้องการของโรงเรียน

6. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรจัดให้มีระบบกลไกในการติดตามให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนครูแกนนำที่ผ่านการอบรม เพื่อให้ครูแกนนำสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปดำเนินการโครงการ ออย.น้อย ในโรงเรียนได้ เนื่องจากครูแกนนำที่เข้ารับการอบรมในบางโรงเรียน เพิ่งเข้ามารับหน้าที่ในการดูแลโครงการ ออย.น้อย ตามที่โรงเรียนมอบหมาย อีกทั้ง โรงเรียนไม่มีครูที่มีประสบการณ์ในการทำโครงการ ออย.น้อย มาก่อนคอยให้การแนะนำช่วยเหลือ เนื่องจากครูที่ดูแลโครงการ ออย.น้อย เดิมโอนย้ายหรือเกษียณอายุราชการ และโรงเรียนขอการดำเนินกิจกรรม ออย.น้อย มาหลายปี จึงอาจทำให้ครูแกนนำที่เพิ่งรับหน้าที่ดูแลโครงการ ออย.น้อย เกิดความยากลำบากในการทำความเข้าใจ เพื่อการเริ่มต้นโครงการ ออย.น้อย ซึ่งส่งผลให้ในบางโรงเรียนหลังจากที่ครูผ่านการอบรมครูแกนนำแล้ว มิได้ไปดำเนินกิจกรรมใดๆ ในโรงเรียนต่อ ซึ่งหากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาสามารถพัฒนาและจัดทำระบบสนับสนุนครูแกนนำ ก็จะช่วยแก้ปัญหาที่กล่าวมาและช่วยลดความสูญเสียจากการอบรมครูแกนนำบางส่วนไปได้

7. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศและประเทศสมาชิก ซึ่งมีการเปิดการค้าเสรี ทำให้ในอนาคตจะมีผลิตภัณฑ์สุขภาพจากประเทศสมาชิกเข้ามาจำหน่ายในท้องตลาดประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นที่โครงการ ออย.น้อย ต้องดำเนินงานในเชิงรุก โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ สร้างความตระหนักในเรื่องดังกล่าวแก่เด็กและเยาวชน รวมถึงการสื่อสารกับเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของแรงงานต่างชาติซึ่งติดตามบิดา มารดาที่

เคลื่อนย้ายมาทำงานในประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ควรพัฒนาสื่อภาษาต่างประเทศที่ใช้ในประชาคมอาเซียน ในรูปแบบต่างๆ และกระจายสื่อดังกล่าวลงไปในพื้นที่ที่มีแรงงานต่างชาติดำรงชีพอยู่หนาแน่น ตลอดจนอาจมีการอบรมเข้มเพื่อเพิ่มทักษะการตรวจสอบสารปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์อาหาร การตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตลอดจนการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพให้กับนักเรียนแกนนำ อ ย.น้อย ในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีแรงงานต่างชาติดำรงชีพอยู่อย่างหนาแน่น รวมทั้งโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดนที่มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สุขภาพและมีการจำหน่ายอย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นการป้องกันเด็ก และเยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปไม่ได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐานและมีการลักลอบนำเข้ามามีจำหน่ายในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2556). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย
เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. กองพัฒนาศักยภาพ
ผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. (2551). รายงานวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2551.
โครงการวิจัยร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข
กับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. (2552). รายงานวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2552.
โครงการวิจัยร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข
กับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- ศุภกาญจน์ โกศัย แลคณะ. (2553). รายงานวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2553.
โครงการวิจัยร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข
กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2555). การสำรวจและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค
ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อย.น้อย.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2557). ประวัติและวัตถุประสงค์โครงการ อย.น้อย
(ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.oryornoi.com>. 11 สิงหาคม 2557.
- สุนทรี วิทยานารถไพศาล และคณะ. (2548). รายงานประเมินผลกิจกรรม อย.น้อย. หน่วย
ปฏิบัติการวิจัยเภสัชศาสตร์สังคม (วภส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับ
ทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).กรุงเทพมหานคร:
อุษาการพิมพ์.
- อนุชัย อีรเรืองไชยศรี และคณะ. (2550). รายงานประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ทำกิจกรรม
อย.น้อย. โครงการวิจัยร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวง
สาธารณสุข กับคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดที่ 1 แบบประเมินพฤติกรรมผู้บริโภค

มาสำรวจตัวเองกันเถอะ

สำหรับนักเรียน

คำชี้แจง

ถึงน้องๆ ที่รักทุกคน ขณะนี้ทางพี่ๆ เป็นตัวแทนของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จะขอความร่วมมือในการสอบถามน้องๆ เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ ออย.น้อย พฤติกรรมการรับประทานอาหาร การเลือกใช้สินค้าเพื่อสุขภาพ ทักษะคิด และความรู้ในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตลอดจนอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของน้องๆ ทุกคน เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสุขภาพของน้องๆ ต่อไป

แบบสอบถามนี้ คำว่า “ผลิตภัณฑ์สุขภาพ” หมายถึง อาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

ขอให้น้องๆ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดหรือเติมคำลงในช่องว่าง โดยขอให้ตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงของน้องๆ ทุกประการ คำตอบเหล่านี้จะไม่มีผลเสียใดๆ ต่อน้องๆ แต่จะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมของเด็กไทยทั่วประเทศ ขอขอบคุณน้องๆ เป็นอย่างยิ่งสำหรับการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ
 1. ☐ ชาย
 2. ☐ หญิง
2. ระดับชั้น

ประถมศึกษา

 1. ☐ ป.4
 2. ☐ ป.5
 3. ☐ ป.6

มัธยมศึกษา

 4. ☐ ม.1
 5. ☐ ม.2
 6. ☐ ม.3
 7. ☐ ม.4
 8. ☐ ม.6.
 9. ☐ ม.6
3. โรงเรียน.....
4. จังหวัด.....
5. น้องเป็นนักเรียน ออย.น้อย หรือไม่
 1. ☐ ไม่ได้เป็น
 2. ☐ เป็นสมาชิก ออย.น้อย
 3. ☐ เป็นแกนนำ ออย.น้อย

สำหรับเจ้าหน้าที่

gen

Edu

provi

mem

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ อย.น้อย

ขอให้น้องตรวจสอบการทำกิจกรรมในโครงการ อย.น้อย ต่อไปนี้น้องได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือเคยเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมเหล่านี้ซึ่งได้มีการดำเนินงานมาในช่วงปีการศึกษาที่ผ่านมา (2556 – 2557) โดยทำเครื่องหมาย ✓ ใน ☐ ช่องกิจกรรมที่น้องได้เคยเข้าร่วมจริง

การเข้าร่วมกิจกรรม	รายการดำเนินการ		
1. กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน	☐ 1. ไม่ได้เข้าร่วม	2.1	
	☐ 2. ได้เข้าร่วมโดยเข้าร่วมในกิจกรรมใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	☐ 1. พุดหน้าเสาธง	2.1.1	
	☐ 2. จัดป้ายนิเทศให้ความรู้เช่นบอร์ด	2.1.2	
	☐ 3. จัดทำเอกสารเผยแพร่	2.1.3	
	☐ 4. จัดเสียงตามสาย	2.1.4	
	☐ 5. จัดรายการทีวีวงจรปิด	2.1.5	
	☐ 6. จัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น ละครสั้น ดนตรี	2.1.6	
	☐ 7. website	2.1.7	
☐ 8. อื่นๆโปรดระบุ.....	2.1.8		
2. กิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ	☐ 1. ไม่ได้เข้าร่วม	2.2	
	☐ 2. ได้เข้าร่วมโดยเข้าร่วมในกิจกรรมใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	☐ 1. ตรวจสอบฉลากอาหาร	2.2.1	
	☐ 2. ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ	2.2.2	
	☐ 3. ตรวจสอบฉลากยา	2.2.3	
	☐ 4. ตรวจสอบคุณภาพยาต้านกายภาพ	2.2.4	
	☐ 5. ตรวจสอบฉลากเครื่องสำอาง	2.2.5	
	☐ 6. ตรวจสอบอาหารโดยใช้ชุดทดสอบ	2.2.6	
	☐ 7. ตรวจสอบไอโอตินในเกลือโดยใช้ชุดทดสอบ	2.2.7	
	☐ 8. ตรวจสอบไฮโดรควิโนนในเครื่องสำอาง	2.2.8	
	☐ 9. ตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ	2.2.9	
☐ 10. อื่นๆโปรดระบุ.....	2.2.10		

การเข้าร่วมกิจกรรม	รายการดำเนินการ		
3. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน	☐ 1. ไม่ได้เข้าร่วม ☐ 2. ได้เข้าร่วมโดยเข้าร่วมในกิจกรรมใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 1. สำรวจพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักเรียน ☐ 2. จัดทำโครงการแก้ไขปัญหสุขภาพในโรงเรียน เรื่อง ☐ 3. ตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มในโรงเรียน ☐ 4. จำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพ ☐ 5. ตรวจสอบความสะอาดของโรงอาหารในโรงเรียน ☐ 6. ตรวจสอบสุขลักษณะผู้จำหน่ายอาหารในโรงเรียน ☐ 7. ตรวจสอบความสะอาดของห้องน้ำในโรงเรียน ☐ 8. อื่นๆโปรดระบุ.....	2.3	
		2.3.1	
		2.3.2	
		2.3.3	
		2.3.4	
		2.3.5	
		2.3.6	
		2.3.7	
		2.3.8	
4. กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน	☐ 1. ไม่ได้เข้าร่วม ☐ 2. ได้เข้าร่วมโดยเข้าร่วมในกิจกรรมใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 1. เผยแพร่ความรู้ในชุมชนเช่นหอกระจายข่าวเสียงตามสายวิทยุเคเบิลทีวี ☐ 2. จัดนิทรรศการ ☐ 3. เดินรณรงค์ ☐ 4. นำเสนอผลงานของนักเรียนให้กับผู้ปกครอง ☐ 5. จัดกิจกรรมนันทนาการเช่นละครสั้นดนตรี ☐ 6. สาธิตและจำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพ ☐ 7. สร้างเครือข่ายในชุมชน ☐ 8. อื่นๆโปรดระบุ.....	2.4	
		2.4.1	
		2.4.2	
		2.4.3	
		2.4.4	
		2.4.5	
		2.4.6	
		2.4.7	
		2.4.8	
5. กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน	☐ 1. ไม่ได้เข้าร่วม ☐ 2. ได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่นำไปบูรณาการกับกลุ่มสาระต่างๆในกลุ่มสาระใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 1. วิทยาศาสตร์ ☐ 2. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ☐ 3. สุขศึกษาและพลศึกษา ☐ 4. สังคมศึกษา ☐ 5. ศิลปะ ☐ 6. ภาษาไทย ☐ 7. คณิตศาสตร์ ☐ 8. ภาษาต่างประเทศ	2.5	
		2.5.1	
		2.5.2	
		2.5.3	
		2.5.4	
		2.5.5	
		2.5.6	
		2.5.7	
		2.5.8	

การเข้าร่วมกิจกรรม	รายการดำเนินการ		
6. กิจกรรมอื่นๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น และเกี่ยวข้องกับโครงการ ออย.น้อย	☐ 1. ไม่ได้เข้าร่วม	2.6	
	☐ 2. ได้เข้าร่วมโดยเป็นกิจกรรมใดต่อไปนี้(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	☐ 1. การสร้างเครือข่ายโรงเรียน ออย.น้อย	2.6.1	
	☐ 2. ออย.น้อยสอนน้อง	2.6.2	
	☐ 3. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	2.6.3	
	☐ 4. โครงการเด็กไทยทำได้	2.6.4	
	☐ 5. สุขาน่าใช้	2.6.5	
	☐ 6. เด็กไทยไร้พุง	2.6.6	
	☐ 7. เด็กไทยฟันดี	2.6.7	
	☐ 8. อาหารปลอดภัย	2.6.8	
	☐ 9. เศรษฐกิจพอเพียง	2.6.9	
	☐ 10.ปลูกผักปลอดสารพิษ	2.6.10	
	☐ 11.ธนาคารขยะ	2.6.11	
	☐ 12.ผลิตน้ำปฏักชีวภาพ (EM)	2.6.12	
	☐ 13.อื่นๆโปรดระบุ.....	2.6.13	

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาว่า ในแต่ละสัปดาห์ น้องๆได้รับประทานอาหารต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด โดยขอให้น้องทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องพฤติกรรมการบริโภคที่ตรงกับความเป็นจริงของน้อง

1. ขนมหวานประเภทช็อกโกแลต ทอฟฟี่ ลูกกวาด

☐	☐	☐	☐	☐	3.1	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

2. อาหารจานด่วน ประเภทพิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด ฯลฯ

☐	☐	☐	☐	☐	3.2	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

3. ขนมประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวโพดอบกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง สหรัยอบกรอบ ฯลฯ

☐	☐	☐	☐	☐	3.3	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

4. ขนมหวานไทย ประเภททองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหม้อแกง

☐	☐	☐	☐	☐	3.4	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

5. เครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ประเภทน้ำอัดลม น้ำผลไม้สำเร็จรูป น้ำหวาน นมรสหวาน น้ำปั่น น้ำชาเขียว และอื่นๆ

☐	☐	☐	☐	☐	3.5	
ดื่ม 6- 7 วันต่อสัปดาห์	ดื่ม 3- 5 วันต่อสัปดาห์	ดื่ม 1- 2 วันต่อสัปดาห์	ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่ดื่มเลยตลอดทั้งปี		

6. ขนมที่มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งและน้ำตาล เช่น โดนัท เค้ก เวเฟอร์ โรตีสายไหม ขนมปัง ขนมโตเกียว และอื่นๆ

☐	☐	☐	☐	☐	3.6	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

7. นม

☐	☐	☐	☐	☐	3.7	
ดื่ม 6- 7 วันต่อสัปดาห์	ดื่ม 3- 5 วันต่อสัปดาห์	ดื่ม 1- 2 วันต่อสัปดาห์	ดื่มสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่ดื่มเลยตลอดทั้งปี		

8. ผัก

☐	☐	☐	☐	☐	3.8	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

9. ผลไม้

☐	☐	☐	☐	☐	3.9	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

10. ลูกชิ้นทอด ไก่ทอด ปาท่องโก๋ ก๊วยแฉก

☐	☐	☐	☐	☐	3.10	
รับประทาน6- 7 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน3- 5 วันต่อสัปดาห์	รับประทาน1- 2 วันต่อสัปดาห์	รับประทานสัปดาห์เว้นสัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น	ไม่รับประทานเลยตลอดทั้งปี		

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

คำชี้แจง ให้น้องพิจารณาว่าในการเลือกซื้ออาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน น้องทำ
อย่างไรบ้างโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องพฤติกรรมการบริโภคที่ตรงกับความเป็นจริงของน้อง

ลำดับ ที่	รายการ	ทำทุก ครั้ง	ทำเป็น ส่วนใหญ่	ทำเป็น บางครั้ง	ทำ นาน ๆ ครั้ง	ไม่ทำ เลย	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
1.	ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพตามที่มีการโฆษณา สรรพคุณจงใจให้น่าเชื่อถือ						4.1	
2.	หลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำหรือ ไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ						4.2	
3.	สังเกตวันผลิตหรือวันหมดอายุก่อนซื้อหรือใช้ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ						4.3	
4.	ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากผลิตภัณฑ์ สุขภาพอย่างเคร่งครัด						4.4	
5.	อ่านข้อมูลโภชนาการบนฉลาก เช่น ไขมัน โปรตีน ก่อนเลือกซื้ออาหาร						4.5	
6.	เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมาย อย.						4.6	
7.	ก่อนกินยาสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และอื่น ๆ						4.7	
8.	เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีฉลากภาษาไทย						4.8	
9.	อ่านฉลากเครื่องสำอาง เช่น แป้ง โลชั่น ก่อนจะซื้อ หรือก่อนใช้						4.9	
10.	อ่านฉลากวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน เช่น น้ำยาล้างสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ก่อนจะซื้อ หรือก่อนใช้						4.10	

ตอนที่ 5 ทักษะคิดต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ

คำชี้แจง ให้น้องพิจารณาน้อง ๆ มีความคิดเห็นอย่างไรในการเลือกซื้อ/รับประทานอาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของน้อง

ลำดับ ที่	รายการ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
1.	การใช้เครื่องสำอางทาหน้าขาวช่วยให้ผิวหน้าขาวขึ้น กว่าสีผิวธรรมชาติได้อย่างถาวร						5.1	
2.	ข้อมูลโภชนาการเป็นข้อมูลที่อ่านแล้วเข้าใจยาก ทำให้ไม่อยากอ่าน						5.2	
3.	คำโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ						5.3	
4.	อาหารจานด่วน เช่น แฮมเบอร์เกอร์ พิซซ่า ไก่ทอด เป็นอาหารที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น						5.4	
5.	การอ่านฉลากก่อนซื้อทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น						5.5	
6.	การใช้เครื่องสำอางที่มีดาราเป็นพรีเซนเตอร์จะช่วย ให้ดูดีและทันสมัย						5.6	
7.	การซื้อยาที่ร้านขายยา เมื่อเจ็บป่วย มีความสะดวก และปลอดภัย ไม่จำเป็นต้องไปพบแพทย์						5.7	
8.	อาหารจำพวกทอด เช่น ลูกชิ้นทอด กุ้งแชก มีรสชาติอร่อย แม้อาจเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง เพราะใช้น้ำมันทอดซ้ำก็ไม่เป็นไร						5.8	
9.	การใช้วัตถุอันตรายในบ้านเรือน เช่น ผลิตภัณฑ์ กำจัดแมลง หรือ ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด/ฆ่าเชื้อ จำเป็นต้องอ่านฉลากให้ชัดเจนก่อนใช้						5.9	
10.	น้ำมันที่ทอดอาหารแล้ว ถ้านำมากรองจนใส ก็ปลอดภัย สามารถนำมาใช้ได้เรื่อย ๆ						5.10	
11.	ขนมขบเคี้ยวไม่มีโทษต่อร่างกาย สามารถกินได้ ตลอดเวลา						5.11	
12.	น้ำอัดลม น้ำชาเขียว เป็นเครื่องดื่มที่ทันสมัยเหมาะ สำหรับคนรุ่นใหม่						5.12	

ตอนที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

คำชี้แจง ให้นักอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า ข้อความดังกล่าวถูกหรือผิดเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ยา เครื่องสำอาง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแต่ละข้อ

ลำดับที่	รายการ	ถูก	ผิด	ไม่ แน่ใจ	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
1.	การกินอาหารที่มีรสเค็มมาก มีความเสี่ยงในการเป็นโรคไตและความดันโลหิตสูง				6.1	
2.	การกินอาหารที่ไขมันสูง เช่น ข้าวขาหมู ข้าวมันไก่ อาหารประเภททอด หรืออาหารที่ปรุงด้วยกะทิ เช่นแกงเขียวหวาน ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะไขมันในเลือดสูง				6.2	
3.	การกินขนมขบเคี้ยว ประเภทมันฝรั่งทอด ข้าวเกรียบ ข้าวโพดอบกรอบ เป็นประจำ จะทำให้ร่างกายได้รับไขมันและเกลือสูง				6.3	
4.	การซื้อยาที่โฆษณาว่า สามารถรักษาโรคได้ครอบจักรวาลและหายขาดทันใจ อาจได้รับอันตรายเพราะเป็นยาปลอม				6.4	
5.	การกินอาหารที่ทอดด้วยน้ำมันทอดซ้ำ อาจทำให้เกิดโรคมะเร็งได้				6.5	
6.	การกินผักผลไม้เป็นประจำทุกวันจะทำให้ท้องผูก ถ่ายยาก				6.6	
7.	เครื่องสำอางช่วยให้ผิวขาวขึ้นได้อย่างถาวร				6.7	
8.	ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารแม้ไม่ใช่ยาแต่ช่วยป้องกันบำบัดรักษาโรคได้				6.8	
9.	วันหมดอายุของเครื่องสำอางสังเกตได้จากเลขที่จดแจ้ง 10 หลัก				6.9	
10.	ยาปฏิชีวนะ (หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ยาแก้อักเสบ) เป็นยาอันตราย หากใช้อย่างพร่ำเพรื่อจะทำให้เกิดการดื้อยา				6.10	
11.	ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงหรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด/ฆ่าเชื้อ จัดเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพประเภทวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน				6.11	
12.	นมพาสเจอร์ไรส์สามารถเก็บโดยไม่ต้องแช่เย็น				6.12	

ตอนที่ 7 อิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักพิจารณาว่า บุคคลต่อไปนี้มียิทธิพลต่อการเลือกซื้อเลือกใช้ อาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุอันตราย ที่ใช้ในบ้านเรือนของน้องเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ ที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
1.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกินขนมหวานของนักเรียน							
	1.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.1.1	
	1.2 เพื่อน						7.1.2	

ลำดับ ที่	รายการ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
	1.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.1.3	
	1.4 สื่อโฆษณา						7.1.4	
2.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกินอาหารจานด่วนของ นักเรียน							
	2.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.2.1	
	2.2 เพื่อน						7.2.2	
	2.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.2.3	
	2.4 สื่อโฆษณา						7.2.4	
3.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกินขนมขบเคี้ยวของ นักเรียน							
	3.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.3.1	
	3.2 เพื่อน						7.3.2	
	3.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.3.3	
	3.4 สื่อโฆษณา						7.3.4	
4.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลของ นักเรียน							
	4.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.4.1	
	4.2 เพื่อน						7.4.2	
	4.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.4.3	
	4.4 สื่อโฆษณา						7.4.4	
5.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกินนมของนักเรียน							
	5.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.5.1	
	5.2 เพื่อน						7.5.2	
	5.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.5.3	
	5.4 สื่อโฆษณา						7.5.4	
6.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกินผัก/ผลไม้ของนักเรียน							
	6.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.6.1	
	6.2 เพื่อน						7.6.2	
	6.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.6.3	
	6.4 สื่อโฆษณา						7.6.4	
7.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกินอาหารประเภททอดของ นักเรียน							
	7.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.7.1	
	7.2 เพื่อน						7.7.2	
	7.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.7.3	
	7.4 สื่อโฆษณา						7.7.4	

ลำดับ ที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
8.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกิน/ซื้อยาของนักเรียน							
	8.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.8.1	
	8.2 เพื่อน						7.8.2	
	8.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.8.3	
	8.4 สื่อโฆษณา						7.8.4	
9.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้เครื่องสำอางของ นักเรียน							
	9.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.9.1	
	9.2 เพื่อน						7.9.2	
	9.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.9.3	
	9.4 สื่อโฆษณา						7.9.4	
10.	บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้วัตถุอันตรายที่ใช้ใน บ้านเรือนของนักเรียน							
	10.1 บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง						7.10.1	
	10.2 เพื่อน						7.10.2	
	10.3 ครู บุคลากรในโรงเรียน						7.10.3	
	10.4 สื่อโฆษณา						7.10.4	

ตอนที่ 8 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย. น้อย

คำชี้แจง น้องๆ นักเรียนที่เป็นสมาชิก อย.น้อย หรือแกนนำ อย.น้อยพิจารณาว่า มีความพึงพอใจต่อโครงการ อย. น้อย ในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของน้องหากน้อง ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่สามารถตอบได้ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องไม่เกี่ยวข้อง/ไม่ทราบ

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ					ไม่เกี่ยว ข้อง/ ไม่ทราบ	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1.	ด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด จัดทำเอกสาร เผยแพร่ จัดเสียงตามสาย							8.1	
2.	กิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตรวจสอบฉลากอาหาร เช่น ตรวจสอบคุณภาพ อาหารด้านกายภาพ ตรวจสอบน้ำดื่มในโรงเรียน							8.2	

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ					ไม่เกี่ยว ข้อง/ ไม่ทราบ	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
3.	กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น จัดนิทรรศการเดินรณรงค์ จัดแสดงผลงานของนักเรียนที่เกี่ยวกับกิจกรรม อย.น้อย							8.3	
4.	กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนเผยแพร่ความรู้ในชุมชน เช่น วิทยุเคเบิลทีวี จัดนิทรรศการเดินรณรงค์ นำเสนอ ผลงานของนักเรียนให้กับผู้ปกครอง							8.4	
5.	กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอน							8.5	
6.	การทำโครงการแบบกำหนดหัวข้อและมุ่งเน้น รูปแบบการนำเสนอผลงาน เช่น โครงการอาหารเพื่อ สุขภาพ โครงการอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพ โครงการสิ่งแวดล้อม โครงการต่อต้านยาเสพติด							8.6	
7.	กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพใน บ้านเรือน เช่น ตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหารยา เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย							8.7	
8.	กิจกรรมอื่นๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับ โครงการอย.น้อย เช่น การสร้างเครือข่ายโรงเรียน อย.น้อย อย.น้อยสอนน้อง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการเด็กไทยทำได้							8.8	
1.	ด้านผลที่ได้จากโครงการ นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน							8.9	
2.	นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และได้ ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ครอบครัว และชุมชน ด้วยการให้ ความรู้การบริโภคอย่างเหมาะสม ปลอดภัย							8.10	
3.	นักเรียนได้รับความรู้ด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพอย่างถูกต้องและปลอดภัย							8.11	
4.	นักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพได้อย่างถูกต้อง							8.12	
5.	นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับไปยังเพื่อน ครอบครัว และชุมชน							8.13	
6.	นักเรียนสามารถนำกิจกรรม อย. น้อย ไปพัฒนาหรือ แก้ไขพฤติกรรมสุขภาพในโรงเรียนครอบครัวและ ชุมชน							8.14	

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ					ไม่เกี่ยว ข้อง/ ไม่ทราบ	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7.	นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย							8.15	
8.	การเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินกิจกรรม อ.น้อย ในโรงเรียน และชุมชนให้มีความเข้มแข็ง							8.1	6
9.	นักเรียนมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน							8.1	7
10.	นักเรียนมีส่วนในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียน อ.น้อย							8.1	8

ตอนที่ 9 ความคาดหวังต่อโครงการ อ.น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

คำชี้แจง ให้น้องพิจารณาว่าน้อง ๆ มีความคาดหวังต่อโครงการ อ.น้อย ในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของน้อง

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความคาดหวัง					สำหรับ เจ้าหน้าที่	
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1.	การได้รับการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง						9.1	
2.	การได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสม						9.2	
3.	การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้อง และการดูฉลากก่อนซื้อ						9.3	
4.	การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์						9.4	
5.	การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค						9.5	
6.	การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพทั้งในโรงเรียนและชุมชน						9.6	
7.	การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม อ.น้อย ให้มีความหลากหลาย มีความต่อเนื่องยั่งยืน						9.7	
8.	การส่งเสริมสนับสนุนให้รางวัลการทำกิจกรรม อ.น้อย						9.8	
9.	การติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม อ.น้อย ในโรงเรียนอย่างจริงจัง						9.9	

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความคาดหวัง					สำหรับ เจ้าหน้าที่	
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
10.	การสร้างเครือข่ายการคุ้มครองผู้บริโภค						9.10	
11.	การนำความรู้จากโครงการ อย.น้อยไปสู่ชุมชน						9.11	

ข้อเสนอแนะ

1. น้อง ๆ ต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ทำอะไรบ้างเกี่ยวกับโครงการ อย.น้อย
โปรดระบุมาเป็นข้อ ๆ

2. น้อง ๆ มีความคาดหวังว่าจะได้รับอะไรบ้างจากโครงการ อย. น้อย โปรดระบุมาเป็นข้อ ๆ

ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจและ ความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อย.น้อย

สำหรับครูแกนนำ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่

คำชี้แจง

ตามที่ทางโรงเรียนได้เข้าร่วมในโครงการ อย. น้อย และบุตรหลานของท่านได้เข้าร่วมในโครงการดังกล่าว ขอให้ท่านได้ให้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ อย.น้อย อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินโครงการต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. เพศ
 1. ☐ ชาย
 2. ☐ หญิง
2. ท่านมีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในสถานะ
 1. ☐ ครู
 2. ☐ ผู้ปกครอง
 3. ☐ เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุข
 4. ☐ เจ้าหน้าที่ อย.
 5. ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ
3. โรงเรียน.....
4. จังหวัด.....
5. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ อย.น้อย หรือไม่
 1. ☐ ไม่เคย
 2. ☐ เคย ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 2.1 ☐ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน
 - 2.2 ☐ กิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ
 - 2.3 ☐ กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน
 - 2.4 ☐ กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน
 - 2.5 ☐ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน
 - 2.6 ☐ การทำโครงงานแบบกำหนดหัวข้อและมุ่งเน้นรูปแบบการนำเสนอผลงาน
 - 2.7 ☐ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในบ้านเรือน
 - 2.8 ☐ กิจกรรมอื่นๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการอย.น้อย
 - 2.9 ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

gen

sta

pro

ativi

2.1

2.2

2.3

2.4

2.5

2.6

2.7

2.8

2.9

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่า ท่านมีความพึงพอใจต่อการโครงการ อย. น้อย ในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านหากท่านไม่เกี่ยวข้องหรือไม่สามารถให้ความเห็นได้ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องไม่เกี่ยวข้อง

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ					ไม่ เกี่ยวข้อง	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.	ด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น พุดหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ดจัด ทำเอกสารเผยแพร่ จัดเสียงตามสาย							2.1	
2.	กิจกรรมด้านการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตรวจสอบฉลากอาหารเช่น ตรวจสอบคุณภาพอาหารด้านกายภาพ ตรวจสอบน้ำดื่มในโรงเรียน							2.2	
3.	กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน เช่น จัดนิทรรศการ เดินรณรงค์ จัดแสดงผลงานของนักเรียนที่เกี่ยวกับกิจกรรม อย.น้อย							2.3	
4.	กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนเผยแพร่ความรู้ในชุมชนเช่น วิทยุ เคเบิลทีวี จัดนิทรรศการ เดินรณรงค์ นำเสนอผลงานของนักเรียนให้กับผู้ปกครอง							2.4	
5.	กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอน							2.5	
6.	การทำโครงการแบบกำหนดหัวข้อและมุ่งเน้นรูปแบบการนำเสนอผลงาน เช่น โครงการอาหารเพื่อสุขภาพ โครงการอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพ โครงการสิ่งแวดล้อม โครงการต่อต้านยาเสพติด							2.6	
7.	กิจกรรมเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในบ้านเรือนเช่น ตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ยา ตรวจสอบผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ตรวจสอบวัตถุอันตราย							2.7	
8.	กิจกรรมอื่นๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและเกี่ยวข้องกับโครงการอย.น้อย เช่น การสร้างเครือข่ายโรงเรียน อย.น้อย อย.น้อยสอนน้อง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการเด็กไทยทำได้							2.8	

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ					ไม่ เกี่ยวข้อง/ ไม่ ทราบ		
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	ด้านผลที่ได้จากโครงการ								
1.	นักเรียนมีทักษะในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน โรงเรียน และชุมชน							2.9	
2.	นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ครอบครั้ว และชุมชน ด้วยการให้ความรู้การบริโภคอย่างเหมาะสม ปลอดภัย							2.10	
3.	นักเรียนได้รับความรู้ด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องและปลอดภัย							2.11	
4.	นักเรียนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้อง							2.12	
5.	นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับไปยังเพื่อน ครอบครั้ว และชุมชน							2.13	
6.	นักเรียนสามารถนำกิจกรรม อย. น้อย ไปพัฒนา หรือแก้ไขพฤติกรรมสุขภาพในโรงเรียน ครอบครั้ว และชุมชน							2.14	
7.	นักเรียนมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน							2.15	
8.	นักเรียนเห็นความสำคัญ และตระหนักถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย							2.16	
9.	การเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียน และชุมชนให้มีความเข้มแข็ง							2.17	
10.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย							2.18	

ตอนที่ 3 ความคาดหวังต่อโครงการ อย. น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าท่านมีความคาดหวังต่อโครงการ อย. น้อย ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้น้อยน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความคาดหวัง					ไม่ เกี่ยว ข้อง/ไม่ ทราบ	สำหรับ เจ้าหน้าที่	
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1.	การได้รับการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง							9.1	
2.	การได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสม							9.2	
3.	การมีทักษะที่จำเป็นในการบริโภคอย่างถูกต้องและการดูฉลากก่อนซื้อ							9.3	
4.	การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์							9.4	
5.	การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค							9.5	
6.	การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพทั้งในโรงเรียนและชุมชน							9.6	
7.	การสร้างเครือข่ายการคุ้มครองผู้บริโภค							9.7	
8.	การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม อย.น้อย ให้มีความหลากหลาย ต่อเนื่องยั่งยืน							9.8	
9.	การส่งเสริมสนับสนุนให้รางวัลการทำกิจกรรม อย.น้อย							9.9	
10.	การติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียนอย่างจริงจัง							9.10	
11.	การนำความรู้จากโครงการ อย.น้อย ไปสู่ชุมชน							9.11	

ข้อเสนอแนะ

1. ท่านต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ทำอะไรบ้างเกี่ยวกับโครงการ อย.น้อย

2. ท่านมีความคาดหวังว่าจะได้รับอะไรบ้างจากโครงการ อย.น้อย

ชุดที่ 3

แบบการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth - interview) การประเมินผล โครงการ อย.น้อย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1.วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ อย.น้อย ของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อย.น้อย
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อย.น้อย
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย
- 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อย.น้อย

2. ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

- 1) ครูแกนนำ
- 2) นักเรียนแกนนำ อย.น้อย
- 3) นักเรียนสมาชิก อย.น้อย
- 4) ผู้ปกครองนักเรียน
- 5) เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อย.น้อย
- 6) เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา(ถ้ามี)
- 7) ผู้บริหารโรงเรียน (ถ้ามี)
- 8) ผู้แทนชุมชน (ถ้ามี)

3. สถานที่ศึกษา

- 1) ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี
- 2) ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดอัยยการาม จังหวัดปทุมธานี

4. วัน เวลา สถานที่

- 1) ระดับมัธยมศึกษา วันที่ 7 สิงหาคม 2557 ณ โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี
- 2) ระดับประถมศึกษา วันที่ 8 สิงหาคม 2557 ณ โรงเรียนวัดอัยยการาม จังหวัด

ปทุมธานี

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ประมาณ 60 – 90 นาที

6. ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

- 1) ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผศ.ดร.กรัณท์รัตน์ บุญช่วยธนาสิทธิ์
- 2) ผู้ช่วยบันทึกข้อมูล (Note taker) ผศ.จินตนา เทียมทิพร
- 3) ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) นางสาวสุภาภรณ์ คุ่มแก้ว

7. แนวทางการสนทนากลุ่ม

- 1) ผู้ดำเนินการสนทนาแนะนำตัวเอง ผู้ช่วยบันทึกข้อมูล และผู้อำนวยการความสะดวก เริ่มต้นสนทนาจากการพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไป รวมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงพร้อมทั้งให้ความมั่นใจว่าจะไม่มีการนำเทปบันทึกเสียงไปใช้ในทางที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้เข้าร่วมการสนทนา
- 2) ผู้ดำเนินการสนทนาเริ่มต้นจากการอธิบายจุดมุ่งหมายในการจัดกลุ่มสนทนา บอกวิธีการดำเนินการสนทนา และการขอให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแนะนำตัวเอง
- 3) เริ่มต้นดำเนินการสนทนาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ตามแนวคำถามดังนี้*
 - ท่านรู้จักโครงการ ออย.น้อย ได้อย่างไร
 - เหตุผลที่ท่านเข้าร่วม ในกิจกรรม ออย.น้อย เป็นเพราะเหตุใด
 - เท่าที่ท่านได้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมที่โครงการ ออย.น้อย ได้ดำเนินการ ในโรงเรียน หรือตามที่ท่านมีส่วนได้เข้าร่วมในกิจกรรม ออย.น้อย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการ ออย.น้อย
 - สิ่งที่ท่านมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อโครงการ ออย.น้อย คืออะไร
 - สิ่งที่ท่านมีความพึงพอใจน้อยที่สุดต่อโครงการ ออย.น้อย คืออะไร
 - ท่านคิดว่าจะแก้ไขปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมได้อย่างไร

นักเรียน ออย.น้อย ควรทำอย่างไรบ้าง

- ท่านคิดว่าอะไรเป็นอุปสรรค/อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้โครงการ อย.น้อย ในโรงเรียนของท่านประสบความสำเร็จ/ล้มเหลว/ความสำเร็จ (คน งบประมาณ การจัดการ วัสดุอุปกรณ์ ...)
- ท่านมีความคาดหวังอย่างไรบ้างต่อโครงการ อย.น้อย
- หากจะทำให้โครงการ อย.น้อย เป็นไปตามความคาดหวังของท่าน ท่านคิดว่าโรงเรียนควรได้รับการสนับสนุน/ความช่วยเหลือจากใคร อย่างไรบ้าง
- ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไร ในการทำให้โครงการ อย.น้อย เป็นโครงการที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ/เป็นไปตาม ความคาดหวัง

*หมายเหตุ: ผู้ดำเนินการสนทนาลงคำถามสืบเนื่องในประเด็นที่ต้องการคำตอบจนจบ ประเด็น แล้วจึงเริ่มคำถามในประเด็นใหม่

4) ผู้ดำเนินการสนทนาสรุปประเด็นสำคัญจากการสนทนา ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องและผู้เข้าร่วม และกล่าวปิดการสนทนา

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth - interview)

1.วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ อย.น้อย ของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อย.น้อย
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อย.น้อย
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ อย.น้อย
- 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อย.น้อย

2. ผู้ถูกสัมภาษณ์

เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดผู้รับผิดชอบงานโครงการ อย.น้อย

3) แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ท่านรู้จักโครงการ อย.น้อย ได้อย่างไร
 2. เหตุผลที่ท่านเข้าร่วม ในกิจกรรม อย.น้อย เป็นเพราะเหตุใด
 3. เท่าที่ท่านได้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมที่โครงการ อย.น้อย ได้ดำเนินการในโรงเรียน หรือตามที่ท่านมีส่วนได้เข้าร่วมในกิจกรรม อย.น้อย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการ อย.น้อย
 4. สิ่งที่ท่านมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อโครงการ อย.น้อย คืออะไร
 5. สิ่งที่ท่านมีความพึงพอใจน้อยที่สุดต่อโครงการ อย.น้อย คืออะไร
 6. ท่านคิดว่าจะแก้ไขปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมได้อย่างไร นักเรียน อย.น้อย ควรทำอะไรบ้าง
 7. ท่านคิดว่าอะไรเป็นอุปสรรค/อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้โครงการ อย.น้อย ในโรงเรียนที่ท่านรับผิดชอบประสบความล้มเหลว/ความสำเร็จ (คน งบประมาณ การจัดการ วัสดุอุปกรณ์ ...)
 8. ท่านมีความคาดหวังอย่างไรบ้างต่อโครงการ อย.น้อย
 9. หากจะทำให้โครงการ อย.น้อย เป็นไปตามความคาดหวังของท่าน ท่านคิดว่าโรงเรียนควรได้รับการสนับสนุน/ความช่วยเหลือจากใคร อย่างไรบ้าง
 - 10.ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไร ในการทำให้โครงการ อย.น้อย เป็นโครงการที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ/เป็นไปตามความคาดหวัง
-

คณะผู้ดำเนินการ
การสำรวจข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย เจริญปริมาณและเชิงคุณภาพ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

1. นายวีระชัย นลวชัย ผู้อำนวยการกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค
2. นางสาวทิพากร มีใจเย็น นักวิชาการอาหารและยาชำนาญการพิเศษ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรัณทรรัตน์ บุญช่วยธนาสีทธิ์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เทียมทิพร รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกรุงเทพ
5. นางสาวจิตรา เอื้อจิตรบำรุง นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ